

Werken. Deel 35. Arme Julia

August Snieders

bron

August Snieders, *Werken. Deel 35. Arme Julia*. Maatschappij 'Voor God en 't Volk', Antwerpen
1930

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/snie001arme03_01/colofon.php

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn.

Arme Julia.

I.

De zwarte mevrouw.

Mechelen is eene stad waar ik gaarne vertoef, omdat het leven daar, in zekere kringen, nog een huiselijk karakter heeft, dat in de groote steden van België meer en meer verloren gaat.

Bezoek echter het gedeelte der oude stad niet, dat door den tooverstaf des tijds gemoderniseerd is - het punt, waar al de stralen van het onmeetbaar sporennet bijeenof, zoo men wil, uiteenvloeien; waar de stoomwagens met hunne golvende rookpluimen en hunnen langen nasleep elkander voorbijvliegen, aansnellen of verdwijnen.

Ga niet in dat gewoel van duizenden vreemdelingen - wonderlijke mengeling van rijken en armen, van burgers, soldaten, priesters en nonnen, die, als een groot mierennest, eenige oogenblikken door elkander woelen, om daarna uiteen te stuiven en weêr door anderen vervangen te worden.

Dat is het verfranschte *Malines*; maar ik spreek u van het oude Vlaamsche Mechelen, met zijn statigen St. Rombouts-toren, die als een reus over de stad waakt; met zijne aloude kerken en gestichten, zijne schilderachtige gebouwen uit de middeleeuwen, en de door de stad kronkelende Dijle; ik spreek u van Mechelen met zijne duizenden vertellingen, legenden en herinneringen uit het leven der Bertholden⁽¹⁾, en voorwaar van die zijde beschouwd, levert de stad eene rijke bron voor den kunstenaar op.

Ook het hedendaagsche leven, hoe kalm het ook schijnt te zijn, heeft daar zijne ontroeringen, en ik ben zoo gelukkig er den goedhartigen lezer een bewijs van te kunnen geven.

Het was in den sierlijken Plantenhof, onder het schaduwrijk loof van het geboomte, omringd door frissche bloemperken en niet ver van de rivier, welke, na het molenrad in beweging te hebben gebracht, schuimend heenvliedt, alsof zij boos was dat het groote rad, de rust welke zij hooger opgeniet, heeft gestoord - het was dààr, op een heerlijken zomermorgen, dat ik de geschiedenis vernemen mocht, welke ik u verhalen zal.

Ik vertel u geene ingebeelde ongelukken; de heldin van mijn verhaal heeft in waarheid bestaan; ik heb het lijden van dit arme kind eer verzacht dan sterker gekleurd. De verteller, mijn vriend de heer Van Melckebeke, aan wien ik de eigenhandige brieven van Julia Martin te danken heb, zal mij met reden kunnen verwijten, dat ik beneden mijn onderwerp gebleven ben.

Laat ons, om kort te gaan, terugkeeren tot het jaar 1815.

In eene afgelegen straat van de rustige stad woonde destijds een dokter, wiens naam in de geschiedboeken der geneeskunde gunstig staat aangeschreven; doch dien wij, om zekere reden, Van Hoogenhuyzen zullen noemen. Hij

(1) De heeren van Mechelen.

was een man, rijk aan ondervinding en die zijne edele zending als een priesterschap beschouwde - iets wat in onze eigenbaatzuchtige eeuw nogal zeldzaam is geworden.

Geen wonder dat de man algemeen geacht en bemind werd; dat de gansche familie in die achting deelde en het nageslacht dien familienaam nog met achting herhaalt.

Het huisgezin des geneesheers bestond uit eene beminde echtgenootte en drie dochters: Julia, Maria en Isabella - drie engelen van schoonheid en ouderliefde.

Gelukkiger kring kon men niet droomen en indien het hoofdhaar des dokters vroegtijdig sneeuw wit geworden was, kon hij gewis niet zeggen, dat het huiselijk lijden een enkel pijltje op zijn hoofd had doen verbleeken.

Bij den eersten blik, dien men in de verschillende vertrekken des huizes en op zijne bewoners wierp, bemerkte men onmiddellijk den goeden, echten, burgerlijken stempel. Het huis zelve heette u als het ware welkom, evenals de eigenaars; de stoel lokte u tot zitten uit, de tafel scheen u te zeggen: 'Schuif bij.'

Was het, in de woonkamer, misschien die met leder bekleede en gebeeldhouwde leuningstoel, waren het die wanden met nog frissche herderstafereelen bemaald, welke zooveel aantrekkelijkheid hadden? Waren het die nog in lood gevatte glasruiten, waarin het aloude wapen der familie, door een vinnig zonnestraaltje beschenen, tintelde? Ofwel die bloemen, welke, zelfs in den winter, op de vensterbank bloeiden? Neen, het was dit alles te zamen: de goedhartige wezenstrekken der echtgenooten, de lachende en levenslustige gezichtjes der drie meisjes niet uitgesloten.

Op het oogenblik dat wij met het huisgezin des dokters kennis maken, bevinden wij ons in het voorjaar, en wij treden juist op den dag van Julia's naamfeest den kring binnen.

Achttien jaren telde Julia.

De avond zou aan huiselijk geluk worden gewijd; men had den avond gekozen, omdat de dokter alsdan vrij en ongehinderd in het genoegen deelen kon.

Des namiddags werd Julia dan ook plechtig door de twee zusters veroordeeld, om de helft van den dag op hare kamer te blijven en eerst tegen het vallen van den avond beneden te komen - maar dan ook moest zij het huis in een wezenlijk feestpaleis herschapen vinden.

Het meisje moest zich die gevangenis getroosten, hoe vervelend de eenzaamheid in die jaren, en op zulk een dag, ook wezen mag.

In haar kamerken gezeten, nam zij haar naaiwerk en werkte nu eene poos vlijtig door, stond dan weêr eens ongeduldig op en keek door het venster, dat op den tuin uitzicht gaf, of legde nieuwsgierig het oor tegen de deur - want, rondit gezegd, het lieve kind kon maar met moeite hare nieuwsgierigheid bedwingen en het hartje klopte des te sneller naarmate het gedruisch, gewoel, gekakel en gelach van beneden tot in de kamer doordrong.

Nu en dan zette zij zich andermaal neêr, haalde een juweelen ringetje te voorschijn, stak het aan den vinger, liet den diamant in den zonneglans flikkeren, en wij weten niet wie het meest lachende uitzicht had: het wezen van het meisje of het juweeltje.

Dat was een geschenk op haar naamfeest, doch van wie?

Het meisje fluisterde zooeven een naam: ‘Gustaaf’ murmelden hare lippen, en die naam zal aan dat kleinood wel niet vreemd zijn.

Nu zette zij zich weêr met een zucht, die uit ongeduld voortkwam, aan het werk.

Wij toch deelen in die verveling niet; het doet ons genoegen dat wij het meisje eens in volle vrijheid kunnen beschouwen.

Julia is inderdaad wat men eene schoonheid noemen

mag; het is alsof de Hemel haar met alle uiterlijke gaven had willen verrijken: eene ranke, zelfs edele gestalte, fijne en regelmatige gelaatstreken, glimmend zwarte en weelderige haren, schitterende bruine oogen; blank is haar vel, dat door een zacht rood gepurperd wordt.

Ook de andere kinderen des dokters zijn schoon; maar zij hebben de trekken van Julia niet. Haar oogslag vooral is innemend en boeit onmiddellijk ieders aandacht; haar glimlach werpt liefde en vriendschap in de harten van allen die haar naderen; haar woord betovert door den zilverachtigen klank der stem, en nochtans verstaat het meisje niets van aangeleerde behaagzucht.

Doch Julia laat er ons den tijd niet toe, lange beschouwingen te maken. Zij beweegt zich plotseling onrustig, en snelt naar de deur, dewijl zij juist eenig gestommel op den trap meent te hooren.

‘Mag ik komen?’ riep het meisje ongeduldig.

‘Ja, ja!’ antwoordde de jongere zuster.

De deur ging open.

‘O Julia, wat zult ge verwonderd zijn!’ juichte de kleine.

Het meisje vloog den trap af en stormde met een blijden kreet de kamer binnen, welke zoo geheimzinnig voor haar verborgen gebleven was.

De muren der woonkamer waren met een paar opschriften behangen, want de dokter was een liefhebber van de rederijderskunst, en de verzen prijken tusschen de bloemen; de koperen kroon, die boven de met lekkernijen overdekte tafel hing, blonk als ware zij van het zuiverste goud gemaakt, en zelfs Julia's stoel, welke tusschen dien van vader en moeder werd geschoven, was met bloemen versierd.

Al die bloemen geurden als het ware den aanwezigen eene reine en hemelsche zuster- en ouderliefde toe.

De dokter en zijne vrouw waren aan tafel gezeten;

maar tusschen het ouderlijk paar, zooals wij zeiden, was nog altijd een stoel onbezet. Toen de maagd binnenkwam, ontstond er een hartroerende strijd tusschen de zusters, om te weten wie het eerst en het langst Julia mocht omhelzen.

‘Ik ben de jongste!’ riep Isabella.

‘Neen, de oudste heeft het voorrecht!’

‘De oudste moet de wijsste en de geduldigste zijn!’ hervatte de kleine.

‘Neen, neen!’ riep Julia en zich met moeite loswoelende, ‘eerst vader en moeder!’ en toesnellende sloeg zij beurtelings de armen om den hals van vader en moeder, kuste hen vurig en uitte daartusschen de meest vleierende woorden van liefde en dankbaarheid.

Gelukkige vader, gelukkige moeder, gelukkige Julia!

Op dat oogenblik was het meisje nog schooner dan te voren; want het was of hare ziel zich opende en een stroom van liefde ten toon spreidde. Straks was zij als de tinteling van het morgenrood; nu is zij de zon wier stralen door de wolken breken, en heel de frissche natuur doet lachen, glinsteren en zingen.

Eindelijk rukte Julia zich uit de lange omhelzing van vader en moeder los, en nu kwam de beurt aan de juichende zusters. Zij omslingerde er met elken arm eene, en het drietal scheen tot één geheel versmolten.

De oudste dochter van den heer Van Hoogenhuyzen zat op de haar bestemde plaats aan tafel. Zij werd als eene koningin door de twee zusters gevierd en gediend, welke verklaarden dien avond hare nederige hofdames te willen zijn.

Naïeve gesprekken, gelukwenschingen, vroolijke liedjes - en Julia zong verrukkelijk en accompaneerde zich overheerlijk op de piano - een dichtstuk, door de kleine Maria voorgedragen, geschenken, liefdevolle plagerijen - waarin de naam van Gustaaf somtijds werd opgeworpen, en die het voorrecht hadden de wangen van het meisje

met een hoogen bloes te purperen - dat alles volgde elkander met eene ongelooflijke snelheid op.

De vijf wezens moesten, zooals wij reeds zeiden, onbetwistbaar gelukkig zijn, omdat het vijf eenstemmige harten waren, en echter indien kinderen scherpe opmerkers waren, zouden zij van tijd tot tijd een droevigen trek op het gelaat des vaders ontwaard hebben.

Ook de moeder had men soms in eene stille en droefgeestige beschouwing van Julia kunnen verrassen, terwijl de plotselinge, vurige omhelzing, even als de woorden: 'O, mocht gij altijd bij ons blijven, Julia', bij den nauwgezetten waarnemer voor het minst eene wonderlijke vraag konden doen ontstaan.

Julia dacht bij die woorden aan Gustaaf, aan den jongeling dien zij beminde met al het reine gevoel eener eerste liefde; aan hem die, in hare gedachte, bestemd was om haar eens als bruid naar het altaar te geleiden. Zij wenschte een oogenblik hem daàr, aan dezelfde tafel te zien; doch er waren omstandigheden welke dit nog belet hadden.

Toen de moeder de hooger vermelde woorden uitsprak, was de dokter op zijne beurt ontroerd geworden. Hij trachtte echter dat gevoel te overmeesteren en met den lach op de lippen, maar den traan aan de wimpers, zeide hij, onder het opnemen van het glas:

'Komaan, kinderen, drinkt nu eens op het geluk en het lange leven uwer lieve, goede moeder!'

Diep aangedaan dankte de edele vrouw haren echtgenoot en hare kinderen. Maar deze laatsten, dartel als de vogels in de lente, sprongen op: Julia omhelsde de moeder aan de eene, Maria aan de andere zijde, terwijl de derde zuster zegevierend boven de leuning van den stoel verscheen, en de armen om den hals der moeder sloeg: - zoo hangen de vlinders en de bieën aan een honigzoeten bloemtros.

Op dat oogenblik klonk de huisbel: de dokter alleen was opmerkzaam geworden. Het beviel hem zeker niet om

misschien aan dit huiselijk feest onttrokken te worden; doch de menschlievendheid was eene machtige drijfveer in hem en om eenen kranke bij te staan zou hij volgaarne van het familiegenot hebben afgezien.

De oude dienstmeid opende de deur en haar verschijnen alléén was den dokter een teeken, dat men hem in de spreekkamer wachtte.

Terwijl Van Hoogenhuyzen naar de voorkamer ging, duurde het gejoel en gejuich der kinderen voort.

De geneesheer bevond zich weldra voor eene in 't zwartgekleede en zwaar gesluerde dame. Toen zij echter Van Hoogenhuyzen voor zich zag, lichtte zij den sluier op en de dokter zag een bleek en koud gelaat, waarin niets scheen te leven dan de twee oogen, die nog altijd tot getuigen eener vroeger schitterende schoonheid dienden.

‘Gij hier, mevrouw!’ had de dokter uitgeroepen, zoodra hij het gelaat der binnengetredene zag, en op dat oogenblik was hij zoo bleek geworden als de vrouw zelve.

‘Gij herkent mij dan nog?’ zeide de dame met gesmoorde stem.

‘Of ik u herken, mevrouw! Het was tien jaar geleden toen ik u voor de eerste maal terugzag, en uwe trekken stonden mij levendig voor den geest; nu is het acht jaren geleden.... Achttien jaren!’ voegde hij er bij, op den toon van een zacht verwijt.

‘Zwijg, dokter!’ onderbrak de onbekende op eenigszins gebiedenden toon, en er verscheen eene uitdrukking op haar wezen, welke genoegzaam deed zien dat die herinnering haar mishaagde.

‘Hebt gij, dokter, de belofte streng gehouden?’

‘Ja, mevrouw.’

‘Het geheim van mijn naam vooral hebt gij geeerbiedigd?’

‘Heilig, mevrouw.’

‘Ik dank u.’

Het gejoel der kinderen drong luider dan te voren in de spreekkamer door. De bezoeker had zich op een stoel laten neêrvallen, en luisterde het hoofd gebogen en de handen saâmgevouwen.

‘Gij zijt gelukkig, dokter!’ murmulde zij eindelijk met eene ontroerde stem. ‘Gij hebt kinderen om u heen, en kinderen zijn als zonnestralen, als de bloemen in het leven.’

‘Gij ook, mevrouw, zoudt gelukkig kunnen zijn.’

‘Neen!’

‘Omdat ge den moed niet hebt, zulks te willen....’

‘Omdat ik niet kan,’ zeide de dame met eene als uit het graf opstijgende stem.

‘Het kan niet zijn, dokter!’ ging zij op smartelijken toon voort.

‘Arme vrouw, het kan dan nog niet zijn? Maar gij weet wel....’

‘Ik weet alles; of liever, ik wil niets weten.’

‘Maar gij hebt mij beloofd....’

‘Zwijg, als ik u bidden mag.... Waarom jubelen uwe kinderen zoo aanhoudend?’ hervatte mevrouw op een geheel anderen toon.

‘Zij viere den naamdag van Julia,’ was het antwoord.

Mevrouw lichtte het hoofd op en er lag, gedurende een enkelen oogslag, een blijden glans op haar gelaat; daarna zakte het hoofd weêr naar den boezem en zware zuchten stegen daaruit op.

‘Achttien jaren!’ mompelde zij. ‘God behoede Julia.’

Na een oogenblik zwijgens ging de vreemdelinge voort:

‘Uwe Julia is gewis schoon, goed en edel, dokter?... Kom, ik wil haar zien; het is zoo lang - zoo vreeselijk lang geleden, dat ik haar niet meer heb mogen aanschouwen. Daarbij, ik zie zoo zelden het huiselijk geluk, dokter, en het uwe is naar het schijnt volmaakt.’

Mevrouw was opgestaan; de hand des dokters, welke zij onstuimig had vastgegrepen, beefde. De goede man

werd om zoo te zeggen de spreekkamer uitgesleept en stond, eer hij het wist, voor de deur der huiskamer.

Daar scheen mevrouw een oogenblik te aarzelen; doch de geneesheer opende de deur.

‘Mevrouw d'Arton,’ had de dokter met eene ontroerde stem gezegd, en bij die woorden was zijne echtgenootte ontsteld opgestaan; de kinderen zelve waren plotseling met stomheid geslagen; doch de in het zwart gekleede dame had het liefdevol tafereel tusschen moeder en kinderen genoegzaam kunnen gadeslaan, om, tegenover het geluk, haar eigen ongeluk - dat van kinderloos te zijn - des te sterker te gevoelen.

De echtgenootte van den geneesheer wist gewis waarom zij zoo hevig, bij dat onverwachte bezoek, ontstelde; de kinderen integendeel wisten het niet. De tegenwoordigheid eener vreemde, en dan nog van eene zoo treurig gekleede en bleeke vreemde, was alleen genoeg geweest om hem in eene onnatuurlijke stilte te doen vervallen.

De vreemdelinge bleef niet ver van de tafel staan; de vrouw van den dokter hield den arm om Julia geslagen, als vreesde zij dat men haar deze dochter had willen ontrukken. Toen de eerstgemelde den kring had rondgezien, vestigde zij haar oog op de schoone Julia.

‘Zij is schoon!’ mompelde de dame, welke wij onder den naam van mevrouw d'Arton doen kennen. Met moeite, men zag het, bedwong zij hare ontroering en bedekte haar aangezicht met de handen.

‘Moeder,’ fluisterde Julia, ‘waarom is mevrouw zoo aangedaan?’

‘Zij is ongelukkig, lieve,’ was het antwoord van haar vader. ‘Zij heeft geen kinderen, meer zooals wij, om te beminnen.’

‘Nee, ik heb geen kinderen,’ liet mevrouw er op volgen, ‘en ik vraag u vergiffenis, dat ik uw gelukkig feest gestoord heb. Laat mij u omhelzen, lieve kleine!’

zeide de dame zich tot Isabella wendende; doch het kind was bang voor de bleeke vrouw, en toen eene volledige stilte op hare bede volgde, hervatte de dame: ‘Wil niemand van u dan een kus geven aan eene ongelukkige moeder? Zij toch heeft er meer behoefte aan dan eene gelukkige!’

De toon en de woorden hadden een der kinderharten getroffen: Julia rukte zich uit de armen van mevrouw Van Hoogenhuyzen los en naderde de vreemdelinge. Eene onbeschrijfelijke uitdrukking teekende zich op het wezen der dame af: zij opende de armen, ving er Julia in op, klemde haar aan het hart en kustte haar vurig.

De dokter ging die beweging met blijkbare afwisseling van hoop en vrees na. Eensklaps weerde mevrouw d'Arton Julia zacht van zich; zij wischte hare tranen af en haar gelaat nam weêr die koude plooi aan, welke wij opmerkten toen wij het aanschouwden, bij het oplichten van den sluier in de spreekkamer.

‘Vaarwel,’ zeide zij, zich plotseling omwendende.

‘Neen, mevrouw, tot weêrziens!’ liet de dokter er met nadruk op volgen.

‘Ja, ja.’

‘Zelfs een spoedig weêrzien,’ hervatte de geneesneer.

‘Binnen weinige dagen.’

Mevrouw d'Arton ijlde de deur uit; buiten, in de schemering van de straatlantaarn, wachtte haar een rijtuig, en nauwelijks was zij ingestegen, of het tweespan vloog snel de donkere straat in.

In het huis van den geneesheer was echter de vreugde gestoord, door de verschijning der ‘zwarte mevrouw’, zooals de kinderen zeiden. Julia was zelfs diep aangedaan over die wonderlijke verschijning, en toen zij hare moeder de ontsluiting van al dat geheimzinnige vroeg, had deze zuchtend ‘Later, later’ geantwoord.

Met een beklemd gemoed ging de oudste zuster ter

ruste. De avond was niet geëindigd, zooals zij dit gewenscht had. De echtgenooten waren nu alleen en er ving tusschen hen een lang en pijnlijk gesprek aan, dat wij niet woord voor woord willen herhalen, doch waarin het moederhart meer dan eens tot bloedens toe vaneen gereten werd.

‘Het moet zoo zijn,’ zeide de dokter zuchtend.

‘Ja, het moet zoo zijn,’ snikte de moeder; maar in 's Hemels naam, wacht nog eenige dagen, eene week, eene maand.’

‘De moederliefde verblindt u, liefste,’ hervatte Van Hoogenhuyzen, ‘wij moeten het ongelijk jegens haar zoo spoedig mogelijk herstellen.’

‘Gij hebt gelijk.’

‘Ik weet het wel, het valt ons hard een geliefd wezen te moeten missen, en vooral als onze ziel zich zoo innig daarmede vereenigd heeft, als de onze met Julia; doch nood breekt wet. Indien Gustaaf aandringt om de hand van Julia, dan is het beter de zaak heden dan morgen te ontsluiëren.’

‘God, mijn God! wat harde slag voor het arme kind!’ sprak de moeder zuchtend.

II.

Achttien jaar geleden.

Wat al verschrikkelijks had de dokter dan toch wel aan Julia meê te deelen? Wij beoogen geene tooneel-effecten, en om de gespannen nieuwsgierigheid des lezers te be-

vredigen, noodigen wij hem uit op zekeren avond in de huiskamer der familie Van Hoogenhuyzen plaats te nemen.

Julia boog zich over haar naaiwerk, en scheen geenszins de zware bekommernis te deelen, welke de onrustige bewegingen des dokters aanduidde. De andere kinderen waren ter rust; de geneesheer zat bij het haardvuur en liet peinzend het hoofd naar de borst zakken.

Eensklaps lichtte Julia het hoofd op, en luisterde met ingehouden adem.

‘Vader,’ zeide zij angstig, ‘wie snikt daar in den gang?’

‘Uwe moeder.’

‘Mijne moeder,’ en het bezorgde meisje vloog op, en toen zij de weenende vrouw had binnengeleid, viel zij haar om den hals en zeide stamelend: ‘Waarom weent ge toch, moeder?’

‘Julia,’ sprak de vader, ‘zet u eens hier, tusschen ons beiden, neêr. Nu iedereen ter rust is, kunnen wij vrij en ongehinderd zeggen wat sedert achttien jaren een geheim was voor v, en dat gij sedert lang had moeten weten.’

‘Gij spreekt zoo wonderlijk, vader! Ik vrees dat gij mij slecht nieuws, misschien wel een ongeluk, zult aankondigen.’

‘Inderdaad, slecht nieuws, Julia!’

De moeder zat met gebogen hoofd en bedekte het aangezicht.

‘Julia,’ zeide de geneesheer, ‘ik ga u ontnemen wat gij misschien het liefste hebt naast God.’

‘Maar dat zijt gij, vader; dat zijt gij, moeder.’

‘Ja, ik weet het. Wat is aan een goed kind dierbaarder dan eene lieve moeder, dan een vader! Welnu, Julia.... Och, ik kan het u niet zeggen.’

‘Maar spreek dan toch, vader!’ stamelde het meisje met eene koortsachtige aandoening.

‘Julia, zult gij sterk zijn?’

‘Ja, ja!’

Niettegenstaande die verklaring sprak de vader niet verder; hij had den moed niet.

‘Welnu, vader!’ zeide het meisje angstig.

‘Och,’ snikte de moeder, ‘zeg niets, niets!’

‘Maar moederlief, wat is er dan toch?’

Diep aangedaan liet de dokter zich ontvallen:

‘Lief kind, gij hebt altijd gedacht dat gij hier de dochter des huizes waart.... en....’

‘Dat is niet zoo?’ kreet Julia ontstellend.

‘Gij hebt het gezegd, gij hebt het gezegd!’ jammerde de moeder.

Die slag was verschrikkelijk. Julia zat stijf als een beeld te zien; hare tong weigerde de spraak, hare oogen hadden geene tranen, haar uiterlijk was zoo ijzingwekkend, dat de dokter vreesde haar plotseling zinneloos te zien worden.

Eindelijk begon er leven in haar te komen; eene snelle rilling maakte zich van haar meester; hare tong ontbond zich en terwijl zij in eene koortsachtige aandoening, met elken arm een der twee geliefden omklemde, riep zij ongeloovig uit:

‘Waarom die verschrikkelijke spotternij?’

‘Het is, helaas! geene scherts, lief kind,’ hervatte de dokter.

‘Gij, mijn vader niet; gij, mijne moeder niet zijn.... Maar God, mijn God! wat hebt gij gezegd?... Dat is om zinneloos te worden!’

‘Wees bedaard, Julia.’

‘Bedaard zijn.... als men mij het liefste wil ontnemen wat ik bezit!’ en zij kuste beurtelings den weenenden vader en de weenende moeder.

Van Hoogenhuyzen moest zichzelf bekennen, dat hij de zaak behendiger aan boord had kunnen leggen - en echter om die weinige woorden te zeggen, had hij weken lang gesuft, gedacht, gewikt en gewogen. In zulke gevallen

slaat men echter meestal den bal mis, en men is een onbeendig diplomaat.

De wanhoop, welke zich op eene zoo verschrikkelijke wijze van Julia had meester gemaakt, werd langzamerhand door eene kalme droefheid vervangen, en toen, hare beide handen zacht in de zijne leggende, sprak de dokter voort:

‘Julia, al zijt gij ons kind niet, dan toch zullen wij u steeds blijven beminnen zooals voorheen. Denk niet dat wij u zullen verstooten. Het is ons zoo pijnlijk de begoocheling te moeten verbreken: wij hebben ons immers achttien jaren lang tot eene zoete gewoonte gemaakt u te beminnen! Vele redenen dwingen ons u thans het geheim te ontvouwen: een dezer is dat een eerlijk jongeling u bemint, en vóór dat die liefde wederkeerig zich onuitroeibaar in uwe harten wortele, moet gij beiden de waarheid kennen.’

‘Gustaaf,’ mompelde het meisje.

‘Is hij u dierbaar, Julia?’

Het meisje zweeg, zag strak voor zich uit en knikte herhaalde malen ten teeken van bevestiging.

‘Gij ziet het, vrouw,’ zeide de dokter zich tot haar richtende, ‘het was meer dan tijd, indien de jongeling na de ontdekking niet even gestand blijft als te voren.’

‘Maar wie, wie zou dan mijn vader, wie zou dan mijne moeder zijn?’ vroeg Julia met eene verkropte stem. ‘Gij zwijgt.... Gij ontnemt mij een vader en eene moeder, en gij geeft mij niemand in de plaats.’

‘Julia,’ hervatte Van Hoogenhuyzen, ‘uwe moeder heeft de belofte afgelegd, dat ook zij van haren kant welhaast het raadsel zal kunnen oplossen. O, vertoorn u niet jegens haar! Tot nu toe heeft zij geleden en moeten zwijgen; maar laat ons hopen dat die pijnlijke marteling voor de arme vrouw en ook voor u zal ophouden.’

‘Maar wie, wie is mijne moeder?’

‘Zij zelve zal u dat eenmaal zeggen.’

‘Maar indien zij lijdt, zal ik haar troosten en beminnen. Wanneer zal ik haar zien?’

‘Welhaast, hoop ik.’

‘En mijn vader?’

‘Later, later zult gij alles weten, Julia.’

De arme maagd martelde eenige oogenblikken haren geest af, in dien doolhof van gissingen - doch waarom zou zij zich ook met die uit de lucht gegrepene ouders bezig houden! Zij kende, zij beminde ze niet; zij kende en beminde alleen den vader en de moeder, die haar in haar wiegje gekoesterd en geliefd hadden, die haar hadden opgekweekt en aan wie zij ook gansch hare dankbaarheid toewijdde.

‘Wie zij ook zijn mogen,’ riep het meisje en kuste hare pleegouders, ‘ik zal ze toch nooit liefhebben zooals u!’

‘Luister nu, Julia!’ zeide de geneesheer, ik zal u over uwe geschiedenis meêdeelen wat ik u zeggen mag; anderen dan ik zullen eens die geschiedenis voleindigen.’

De goede man wachtte zich wel het kind juist met al de bijzonderheden bekend te maken, welke wij zullen aanhalen. Hij deed de geschiedenis in breede trekken kennen; doch wij voor ons zullen den lezer nauwkeuriger inlichten en datgene aanvullen, wat de vader uit kieschheid, of uit een gevoel van medelijden, verzwegg.

Daarom nemen wij dan ook liever zelf het woord.

In het jaar 1797, het was in de maand November, zaten de dokter en zijne echtgenoot in de woonkamer. Het huisgezin bestond destijds slechts uit twee personen. Kinderen hadden zij niet, want het eenige dat de Hemel hun geschonken had, rustte op het kerkhof. Zij spraken over den lieveling die hun ontvallen was, over de hoop dat God hun andermaal zou gedachtig zijn, toen die hoop als het ware bij tooverslag in wezenlijkheid verkeerde.

Er werd driftig aan de woning des geneesheers gebeld. De echtgenoot Van Hoogenhuyzen ging zien wie zoo

laat en in een zoo onstuimigen avond, want het winterde vroeg en de sneeuw joeg reeds door de stille straten, de hulp des geneesheers kwam inroepen. Bij het openen der straatdeur drong eene vrouwelijke gestalte, als het ware in eenen sneeuwmantel gehuld, driftig binnen; zij had blijkbaar vast tegen de deur post gevat, om naar gelang deze geopend werd, binnen te dringen. De huisvrouw liet dan ook een kreet van ontzetting hooren, en toen de dokter uit de huiskamer in den gang snelde, viel het volle licht op de vreemde gestalte.

‘Ontstel u niet,’ zeide zij in de Fransche taal en op zeer ontroerden toon. ‘Ik ben hier wel in de woning van dokter Van Hoogenhuyzen?’

‘Dezelfde.’ was het antwoord. ‘Gelief binnen te treden.’

De gestalte verontschuldigde zich over de sneeuwvracht, die zij onwillekeurig had binnen gebracht, schudde deze met de eene hand van den mantel, en binnentredende, ontwaarde de dokter eene jonge dame van den voornamen stand, en warm in een met pels omzette mantel gedoffeld.

De binnengetredene was bleek, ontroerd en zag angstig rond of zij zich wel in veiligheid kon wanen; toen zij de eerlijke gezichten der echtgenooten gewaar werd, scheen zij eenigszins te bedaren.

Eerst toen sloeg zij haren mantel achteruit, en de dokter bemerkte dat zij in den eenen arm een slapend kind droeg.

Nu zat ze voor het vuur en altijd het kind op den schoot; ze was jong; hare oogen waren rood geweend en hare tanden klapperden van koude en ontzetting.

‘Hebt ge mijne hulp noodig, mevrouw?’ vroeg de geneesheer met belangstelling, en op die minzame woorden staarde zij hem sprakeloos aan, knikte en zag daarna op het kind. ‘Is uw kind ziek?’ hernam de heer Van Hoogenhuyzen?

‘Neen, wacht een oogenblik! Laat mij bedaren, mijnheer!’ luidde het antwoord.

Men gaf haar een versterkende drank en de koesterende warmte tevens daartoe bijdragende, erlangde zij kalmte en vertelde weldra, dat zij tot eene familie van Fransche *émigrés* behoorde, welke Parijs was ontlucht. Haar echtgenoot - zij verzocht zijn naam nog te verzwijgen - had langs eene andere richting dan zij de vlucht genomen, en nu was haar vurigste wensch de schuilplaats van haren echtgenoot te bereiken; doch het kind, dat zij echter innig lief had, was een hinderpaal.

Met eene bibberende stem deed de ongelukkige een beroep op de menschlievende gevoelens des geneesheers, om het kind voorloopig te verzorgen, en mocht het verhaal dat de vreemdelinge deed, dan ook hier en daar moeielijk saamgeweven zijn, de oproep werd gehoord; hij werd gehoord niet alleen door den geneesheer, maar ook door de huisvrouw.

Het verhaal van de rampen die den Franschen adel getroffen hadden, lagen te dien tijde op ieders lippen in onze gewesten, en onze weldenkende huisgezinnen waren gelukkig iets tot leniging dezer rampen bij te dragen. Hoeveel Fransche familiën vonden hier, in de Vlaamsche huisgezinnen, onderstand, hulp en liefde, zelfs zonder dat deze laatsten zich altijd verzekerden of die helpende hand aan klagenden, die zulks waardig waren, werd toegereikt!

De vreemde bleef tot den volgenden avond in het huis des dokters.

Een gesloten rijtuig zou haar naar Antwerpen overbrengen.

Het kind, aan de hoede der familie Van Hoogenhuyzen overgelaten, zou ten haren huize betere dagen en de terugkomst der moeder afwachten.

Toen de dokter den naam der lieve kleine vroeg, antwoordde de vreemdelinge, na een weinig aarzeling:

‘Gij zult haar Julia - Julia Martin noemen. Het is immers St. Martinusdag?’

Mevrouw, die in alles toonde eene dame van onderscheiding te zijn, liet bij den dokter twee rollen goudstukken achter, om voorloopig in de kosten der opvoeding te voorzien.

De echtgenooten Van Hoogenhuyzen waren, zooals wij zeiden, kinderloos; weldra beschouwden zij kleine Julia als hun kind. Het meisje ging bij velen als zoodanig door, en verschillende omstandigheden droegen bij om daaraan een schijn van waarheid te geven.

Julia werd in het huis des dokters bemind als een eigen kind, en toen God aan dat echtpaar later ook kinderen gegeven had, dachten deze niet anders, zooals nog op het oogenblik dat ons verhaal aanvang neemt, of zij was hare zuster.

De vrouw, die Julia's wezenlijke moeder was, keerde niet terug; doch regelmatig, hoewel geheimzinnig, werd den dokter eene som gelds ter hand gesteld, waarmeê hij ruimschoots in de behoeften kon voorzien.

Ten laatste wenschten de echtgenooten dikwijls, dat de vreemdelinge niet meer terugkeeren zou, want zij vreesden de lieve Julia te zullen verliezen. Het was inderdaad of het kindje hun reeds dankbaar was in zijne wieg, voor al het goede dat men haar bewees; zij lachte hun toe, zij scheen hare lipjes aan te bieden om beurtelings hare gewaande moeder, haar gewaanden vader te zoenen.

De jaren verliepen; Julia was tien jaar oud. Indien het geld, dat steeds geregeld werd ter hand gesteld, de familie Van Hoogenhuyzen niet aan het gebeurde van St. Martinusdag had komen herinneren, zouden zij zelfs het herdenken aan dit alles hebben uitgewischt.

Op een herfst-avond van het jaar 1807 moest echter de scheiding plaats hebben. Er hield eene postkoets voor de deur stil; doch in plaats der moeder, sprong er een vreem-

deling uit, dezelfde die meer dan eens het geld, voor de opvoeding bestemd, op geheimzinnige wijze was komen bezorgen.

Ditmaal vroeg hij, in naam der moeder, het kind terug. Julia lag reeds te bed, de vrouw des dokters ging het kind wekken en onder een stroom van tranen, maakte zij haar reisvaardig. Zij wilde niet heengaan, de lieve Julia; zij klemde zich aan de pleegmoeder vast; zij kermde 'Moeder, moeder!' en al de beloften dat zij den volgenden dag zou terugkeeren mochten niet baten.

De vreemdeling nam het meisje op den arm, dekte haar deels met den mantelslip, sprong in het rijtuig, en de postkoets verdween zonder een spoor achter te laten; doch de harten der beide echtgenooten waren als verbrijzeld door de zware wielen van dat voertuig. Een groot deel van het geluk, van den huiselijken vrede was heen; de droefheid had niet zelden de vreugde, de traan zelfs den lach vervangen.

De familie Van Hoogenhuyzen hoorde van het kind niet meer spreken, en haar eenige troost was de gedachte, dat Julia gelukkig in den kring van een eigen huisgezin verkeerde.

Dikwijls liep echter dien winter het gesprek over het meisje en over hare geheimzinnige ouders, en als de tijdingen uit Frankrijk onrustig werden, had de pleegmoeder altijd eene bede voor haar en de haren, opdat God hen voor alle onheil mocht vrijwaren.

In den zomer die op de scheiding volgde, ging de dokter op zekeren Zondag, met zijne echtgenooten en twee kinderen, een uitstapje doen naar het naburige stadje Lier, waar een godsdienstig feest gevierd werd. Man en vrouw wandelden onder eene rei schaduwrijke boomen voort en de kinderen huppelden blij heen en weêr, sprongen hier achter eenen zomervogel, plukten bloemen en juichten, omdat zij vrij in Gods lieve natuur mochten dartelen - en

op dat oogenblik dachten vader en moeder aan de zoo plotseling verdwenen Julia.

Langzaam kwam achter den hoek der straat eene gansche rei meisjes te voorschijn, allen in hetzelfde sombere en grove kleed uitgedost. Het waren weeskinderen - arme verlaten schepsels, die evenwel ook juichten, lachten en schaterden, omdat zij in de vrije natuur geleid werden. De vrouw des geneesheers zag die rei moederlooze kinderen met weemoed aan; zij was te goede moeder om door het schouwspel niet ontroerd te worden.

Eensklaps werd de rei der weeskinderen gebroken: een dier arme kleinen verliet de groep, en onder het uitroepen van 'Vader, moeder!' schoot het meisje toe, zakte op de knieën en klampte zich aan de twee wandelaars vast.

Het was Julia!

Aanvankelijk kende de vader haar in dat vreemde pak niet; maar de moeder had haar herkend, en toen de opzichtster Julia wilde dwingen voort te gaan, en het arme kind zich aan de kleêren harer pleegmoeder grijpend, uitriep: 'Maar dat is mijn vader, dat is mijne moeder!' klemde de echtgenoot des geneesheers het kind weenend in hare armen en zeide: 'Ja, 't is mijn Julia, mijn liefste Julia!'

'Wat heb ik u toch gedaan,' vroeg het kind op hartroerenden toon, 'dat gij mij in dat zwarte gevangenhuis opsluit?'

Die woorden sneden de moeder als messen door het hart.

'Niet wij, niet wij, Julia!' riep zij weenend uit en overdekte de wangen van het meisje met vurige kussen.

'Toen de dokter in zijn verhaal dit tooneel herinnerde, weende Julia.

'Ik was jong,' viel zij hem in rede, 'toen dat gebeurde, en ik heb dien toestand nooit duidelijk kunnen ontwarren. Als ik hen sprak van u, van mijn vader, van mijne moeder, van mijne zusters, van ons schoon huis, onzen

vroolijken tuin, lachten zij en riepen: “Die hier zijn hebben geen vader of geen moeder! Kleine Julia is zinneloos!” 't Is waar, dacht ik later, waarom was ik daar onder al die ongelukkige kinderen, terwijl ik eene eigen familie had, dat mijne zusters bij mijne moeder mochten blijven spelen....’

‘Arm kind,’ snikte de moeder, ‘het waren wij niet die u daarheen zonden.’

‘Maar wie, wie dan toch?’

‘Uwe eigen moeder.’

‘Bemide zij mij dan niet? O, neen, zij moet mij niet bemind hebben, anders ware zij mij soms komen zien, al zou het slechts geweest zijn om mij een enkelen kus te geven.’

‘Veroordeel haar niet!’ zeide de dokter, en hij zette het verhaal voort.

De overste van het weeshuis, tot welke de echtgenooten zich richtten, wist evenmin den naam der moeder als zij: zij had last het kind in 't huis te houden, totdat zij haar een-en-twintigste jaar zou bereikt hebben. Dat was nog eene gevangenis van elf lange jaren. Het was der moeder ten strengste verboden, Julia te laten vertrekken zonder de aanwezigheid van dengene, die haar in het weeshuis had gebracht. Alleen door de verwarring der tijdsomstandigheden, in den aanvang dezer eeuw, kan men zulk een toestand voldoende uitleggen.

Mevrouw Van Hoogenhuyzen wilde het kind echter, wat het haar ook kosten mocht, uit de gevangenis verlossen. God! moest zij dan zóó het geliefde kind weêrvinden. Zij wilde dorp en stad doorzoeken, om de ware moeder op te sporen; zij zou haar niets vragen, geld noch naam; zij zou haar enkel zeggen: ‘Geef mij dat kind, dat gij verstooten hebt.’

De moeder van het weeshuis was bewogen met het lot der arme Julia, en zij verborg aan de pleegouders haar

vermoeden niet, dat de familie van het kind te Brussel moest thuis behooren.

‘Laat ons naar Brussel gaan!’ had de vrouw tot den dokter gezegd, en den volgenden dag zouden wij reeds de Van Hoogenhuyzen's in de hofstad ontmoet hebben, waar hunne begoocheling, helaas! spoedig verdween. Daar toch ontmoetten zij duizenden vrouwen, even schoon, even rijk gekleed als de onbekende - maar geene enkele geleek haar.

Men wendde zich tot eenige bekenden, doch deze hieven de schouders op; de overheidspersonen glimlachten. Die twee goede menschen vertoefden aan de deuren der kerken, altijd in de hoop de vreemdelinge te zullen ontmoeten; zij bevonden zich op de wandelingen, waar de prachtwereld zich kwam vertoonen, aan den ingang der feestzalen, aan de deur van den schouwburg - doch het lot bleef hun steeds ongunstig.

Doch zie, ginds, aan dat groote gebouw schijnt juist een feest afgelopen te zijn! Eene rijk getooide menigte daalt de breede trappen af. Daarheen! Wellicht is Julia's moeder onder die trotsche groepen. Maar neen, dat is niet mogelijk - en echter was een dubbele kreet der echtgenooten Van Hoogenhuyzen ontsnapt, toen zij eene schoone vrouw in een der wachtende rijtuigen zagen stappen en onmiddellijk wegrijden.

‘t Was zij! 't was zij!’ had de moeder gezegd, en haren man meêsleepende, volgden beide met koortsachtige drift het rijtuig. In dezelfde straat en voor een prachtig hotel hield het rijtuig stil.

O, wat zal die moeder blijde zijn, als zij nieuws van haar kind, van haar bloed verneemt!

Eenige oogenblikken later werden de Van Hoogenhuyzen's eene sierlijke spreekkamer binnengeleid. Hunne harten klopten hoorbaar; doch de gedachte aan Julia gaf aan beide moed.

Hoe wonderlijk dat zij juist daar, aan die feestzaal, de onbekende moesten zien! Dat was de wil der Voorzienigheid geweest, en daarom zou nu alles ook ten beste afloopen! - zoo kakelden, onder het wachten, de harten van den dokter en zijne vrouw.

De deur werd geopend en eene elegante vrouw verscheen. Zij was het wel - zij, die vele jaren geleden in het nederige huis des geneesheers de gastvrijheid was komen afsmeeken. Een oogwenk slechts scheen zij ontsteld te zijn; doch die korte stond was den dokter genoeg geweest om hem te overtuigen, dat hij herkend was. Met een koel en strak gelaat vroeg zij:

‘Wat is uw verlangen?’

De dokter was eenigszins onthutst door die vraag. Had hij zich bedrogen? Zou hij door eene treffende gelijkenis misleid zijn geworden? Hij had echter tegenwoordigheid van geest genoeg om te zeggen:

‘Mevrouw herkent ons niet meer.’

De dame bezag beurtelings den dokter en zijne vrouw, en er scheen iets spotachtigs in haar antwoord:

‘Heb ik de eer gehad u ooit te kennen, mijnheer, me... vrouw?’

‘Wel voor tien jaren, te Mechelen, mevrouw...,’ liet er de echtgenoot eensklaps en met eene ruwe openhartigheid op volgen, ‘bij dokter Van Hoogenhuyzen.’

De rijke dame beefde een oogenblik - een licht purper kleurde hare wangen; maar toch was haar gelaat kalm.

‘Mechelen?’ zeide zij schijnbaar verwonderd.

‘Wel ja, daar waar gij uwe Julia hebt achtergelaten, mevrouw.’

Die slag was te plotseling, en hoe meesteresse zij ook over zich zelve was, steeg nu een hevig rood naar haar voorhoofd; doch nauwelijks voelde mevrouw zulks, of zij wendde zich om en verschikte de bloemen, die in eene Chineesche vaas op een tafeltje stonden, terwijl zij op

onbedwongen toon zeide:

‘Mevrouw slaat er inderdaad op los als een smid op het aanbeeld.’

‘Wat belijft u, mevrouw?’

‘Ik zeg,’ hervatte de dame zich weêr omkeerende, ‘dat gij mij eene eer toekent, die ik mij niet mag toeëigenen; ik ben nooit te Mechelen geweest - dat spijft mij; ik ken dokter Van.... hoe zeide mevrouw ook?..’

‘Dokter Van Hoogenhuyzen.’

‘Ah! 't is zoo'n wonderlijk harde naam! Ik ken dien hooggeleerden en gewis vermaarden naam niet - dat spijft mij nog meer, en, mevrouw, ik heb geen kinderen - en dat spijft mij nog het meest van al.’

‘Maar, mevrouw! gij gelijkt als twee druppelen water...’

‘Op wie dan toch, mevrouw?’

‘Op de moeder van Julia.’

‘Door u gemaakt, mevrouw, moet ik gelooven dat de vergelijking vleierend voor mij is; doch de natuur heeft van die wonderlijke overeenkomsten, niet waar, heer dokter?’ en zich tot den man wendende, glimlachte zij zoodanig, dat men inderdaad scherpzinnig zijn moest om niet misleid te worden.

De dokter had tot nog toe gezwegen: doch de spotternij van mevrouw had hem meer dan eens gekwetst. Hij was een menschenkenner en beschouwde die vrouw van het eerste oogenblik voor hetgeen zij was, ‘eene behendige tooneelspeelster’. Ook terwijl zijne goedgehartige vrouw reeds uit het veld geslagen was en aan eene dwaling geloofde, had hij integendeel meer en meer de overtuiging, dat die vrouw wezenlijk de moeder van Julia was.

Scherp richtte hij dan ook het oog op haar en zij wendde het hare af, want zij gevoelde dat, als zij oppermachtig was tegenover de eenvoudige vrouw, zij een geduchter vijand in den geneesheer vond.

‘Mevrouw,’ zeide deze, ‘ik wil in geest en gevatheid met u niet worstelen. Wij, menschen van buiten, verstaan dat niet. Wij komen rond voor de zaak uit, en indien mijne vrouw in hare gedachte wankelt, dan ik toch niet. Ja, gij zijt dezelfde vrouw welke tien jaren geleden in mijn huis te Mechelen gekomen zijt; gij zijt de moeder van Julia Martin.’

Dat was zóó stellig gezegd, zoo stout in het front aangetast, dat mevrouw dan ook van toon veranderde. Van spottend werd zij plotselings fier, verontwaardigd, gekwetst in hare eer.

‘Mijnheer!’ zeide zij op hoogen toon, ‘met wat recht komt gij mij hier in mijn huis beledigen?’

‘Die toon, mevrouw, is wel verschillend van dien van zoo even; doch mij ontzet die niet. Ik heb koel het blijspel gezien, ik zal ook zonder ontzetting het treurspel bijwonen.’

Mevrouw beet op hare lippen.

‘Tracht het niet te verbergen,’ hervatte de dokter, ‘ik heb u op het eerste oogenblik herkend, en ik zal dit huis niet verlaten voor dat gij mij het middel gegeven hebt, om kleine Julia aan het weeshuis te Lier te onttrekken.’

In het oog van mevrouw lag machteloze woede.

‘Och, mevrouw,’ hervatte de gade des dokters weêr, wij vragen niet dat gij uw kind openlijk erkennen zoudt; maar hoe kunt gij zoo wreed zijn Julia uit ons midden weg te rukken, haar van alle huiselijke liefde te berooven en, in eene grove pij gekleed, in een droevig weeshuis op te sluiten. Wat heeft dat arme bloedje u misdaan? Geef ons dat kind, mevrouw, of neem het bij u en gij zult gelukkig zijn.’

‘Maar zal die weinig vermakelijke comédie hier spoedig eindigen!’ riep mevrouw. ‘Ik zal u beiden door mijne knechts de deur doen wijzen’ - en mevrouw greep naar de belkoord.

‘Ja, bel, mevrouw!’ zeide de dokter kalm; ‘ik wensch den heer des huizes te spreken.’

Mevrouw liet vóór dat zij gebeld had, den sierlijk gebloemden trekker los.

‘Waarom?’ vroeg zij ontroerd en verbleekend, en op dat oogenblik liet zich een voetstap in den naburigen gang hooren. Eenkslaps nam de jonge vrouw voor de deur plaats, als wilde zij het binnentreden aan den naderenden voetstap beletten.

‘Uwe onrust verraadt u, mevrouw,’ zeide de dokter streng.

De dame wilde nog ontkennen; doch zij gevoelde zich overwonnen. Het ‘Ik ken u niet’ had noch spot, noch waardigheid meer. Slechts toen de voetstap zich verwijderde, herhaalde zij met nadruk:

‘Ik verzoek u dit huis te verlaten.’

‘Neen, mevrouw, neen!’ zeide de dokter, ‘ik zal dit huis niet verlaten, vóór dat gij uw kind in vrijheid gesteld hebt - want gij kunt het niet loochenen, gij zijt Julia's moeder. Ik wil uwe geheimen niet doorgronden; ik beloof u plechtig, dat ik haar nooit uw naam of verblijf zal bekend maken, indien het zoo wezen moet; maar in Gods naam, mevrouw, straf het onnoozele wicht met geene harde gevangenis.’

‘Indien gij haar kendet, mevrouw,’ viel de pleegmoeder goedgehartig in, gij zoudt haar moeten beminnen. Zij is zoo goed, zoo lief, zoo beminnelijk!’

‘Zwijg!’ kermde de rijke vrouw, en zeeg nu als ontzenuwd op een stoel neêr.

‘En hebt gij er wel ooit aan gedacht,’ hervatte de dokter, ‘wat toekomst uw kind in het weeshuis wacht? Op haar een-en-twintigste jaar zal zij dat gesticht verlaten en, zonder steun of hoop, als dienstmeid gaan slaven voor een stuk brood; zij zal misschien veracht, verstooten, mishandeld - en wie weet, door hare schoonheid in

ongeluk en schande gedompeld worden.’

‘Zwijg!’ herhaalde mevrouw en stak de gevouwen handen smeekend naar de echtgenooten Van Hoogenhuyzen uit. ‘Doe mij de verschrikkelijke toekomst zoo ijselijk niet zien. Ik ben niet hard voor mijn kind; ik zou eene goede moeder willen zijn, indien het wezen kon. Ik lijd wreed en onder weelde en pracht wordt mijn hart sedert tien jaren bloedig gemarteld. Beloof mij het geheim harer geboorte tot haar achttiende jaar te bewaren, en ik zal haar in uw huis laten terugkeeren.’

‘Wij beloven het u!’ riep de pleegmoeder met geestdrift uit.

‘Heilig?’ vroeg mevrouw.

‘O ja,’ zeide de dokter, ‘indien gij ook heilig uwe belofte houdt.’

‘Dat zal ik.... Acht jaren,’ mompelde zij als tot zichzelf, ‘acht jaren nog....’

Dan zich weêr in al hare fierheid tot de beide echtgenooten wendende, ging zij voort:

‘Ik vraag u niet hoe gij mijne verblijfplaats hebt kunnen ontdekken; gaat, ontvlucht dit huis; keert er nooit weêr en stort mij niet dieper in het ongeluk....’ en bij die woorden trok zij de deur open en stiet als het ware de Van Hoogenhuyzen buiten.

Wij behoeven het nauwelijks op te merken, dat de dokter dit deel der levensgeschiedenis, in het door hem gedane verhaal, niet aanraakte.

Het was dezen edelen menschen, toen zij zich buiten bevonden, of zij uit eenen droom ontwaakten. Nog stonden beiden op eenigen afstand van het huis, toen de breede koetspoort geopend werd en een prachtig rijtuig, waarin de jonge dame aan de zijde van een veertigjarig man gezeten was, hen voorbij ging.

Zij had een glimlach op het gelaat, die mevrouw! Was

de indruk van hetgeen er zoeven in hare spreekkamer gebeurd was, dan reeds verdwenen?

Met de zoetste hoop in het hart keerden de echtgenooten naar Mechelen, en drie dagen later bracht de geheimzinnige dienstknecht kleine Julia in de woning van den geneesheer terug.

Met haar kwam er vrede en vreugde binnen.

‘En sinds dien tijd,’ zuchtte Julia, ‘zijn er reeds acht jaren verlopen. Mijne wezenlijke moeder heeft mij nooit gezien; zij moet mij haten, anders zou zij mij sedert lang tot zich geroepen hebben. Van haar is niets meer te hopen, en nu, nu stoot gij mij ook van u af.’

‘O neen, neen!’ riep de pleegmoeder en sloeg de beide armen om het meisje en kuste haar vurig: ‘Neen, ik zal u steeds liefhebben. O, Julia, mijne Julia! indien uw eigen moeder u beminde zooals ik u bemin....’

Het geluid der stemmen, het snikken en weenen was tot in de slaapkamer doorgedrongen, waar de andere kinderen zich bevonden. Deze hadden angstig hunne bedjes verlaten en waren aan de deur van het vertrek, waar het drietal zich bevond, komen luisteren.

De zusterliefde gaf aan het oudste der kinderen moed; zij deed de deur open en zoohaast had Julia haar niet bemerkt, of zij ving haar in hare armen op, en met eene stem waarin tranen klonken, riep zij:

‘Zuster, men zegt dat ik uwe zuster niet ben!’

Hare zuster niet - zij, welke zij zoo innig lief hadden en voor beiden eene tweede moeder geworden was. Kleine Isabella verstond dat alles niet; maar toch weende het lieve kind, even als de andere kinderen, even als vader en moeder.

Zooveel wezens, zooveel gebroken harten waren er nu in het huis des geneesheers.

III.

In de woning der kantwerkster.

In eene der afgelegen wijken van Mechelen, is de Dijle aan weerskanten met eene rij nederige huizekens bezet, wier kunstrijke houten geveltjes zich over de rivier neerbuigen en zich in de watervlakte schijnen te spiegelen.

Zwart en somber zijn ze, die geveltjes; maar in den zomer bloeien er bloemen aan elk venster en hecht de klimop zich in de voegen der oude planten vast, en schakelt door zijn loof de huizekens als het ware broederlijk aan elkander.

Draait men nu den hoek om, en ziet men die kleine woningen langs voren, dan bemerkt men onmiddellijk dat men zich in eene volksbuurt bevindt. Immers die huizekens zijn nederig, soms zelfs armoedig; in de straat loopen slordig gekleede kinderen op hunne bloote voeten; zij hebben als waterratten in de Dijle gespeeld en komen zich nu door den avondwind laten droog waaien.

De vensters dezer huizen staan meestal open en uit deze stijgt de vroolijke zang op van de Mechelsche kantwerksters - zorgeloze wezens, die even vroolijk den dag eindigen, als zij dien aanvangen: gelukkiger in hunne armoede, dan velen die in paleizen wonen en het oog zuchtend openen en weenend sluiten.

Oude moedertjes en meisjes hebben zich buiten de deur neêrgezet, en terwijl de avondzon over de armoedige puntgeveltjes glanst, terwijl de frissche koelte van het Dijlewater door het straatje heen speelt, doen zij allen de bouten over het kantkussen vliegen, zonder een oogenblik op te zien.

Daar treedt nu een man, met een achtbaar voorkomen, door het straatje; reeds is zijn hoofd vergrijsd, doch zijne gestalte is recht en krachtig - een bewijs, dat het wel is waar op zijn hoofd gesneeuwd heeft, maar dat het lichaam door de stormen des levens nog niet heeft geleden.

De kinderen houden op met spelen; de kantwerksters lichten het hoofd op en groeten den grijsaard - want ieder kent hem. Hij is immers zoo dikwijls daar, in die buurt, bij die arme familiën gekomen als de ziekte er vreeselijk woedde; hij heeft immers zoo dikwijls troost en redding gebracht!

Men raadt het reeds - die man was dokter Van Hoogenhuyzen.

Heel de buurt was er meê begaan, wie er toch wel ziek mocht wezen, en men was verwonderd toen men den dokter het huizeke van vrouw Daelmans zag binnentreden, dewijl de jonge weduwe nog een uur geleden in de open deur zat te werken.

Nu echter was de deur zorgvuldig gesloten, en toen de dokter geklopt had, deed een rimpelig moederke heel voorzichtig open.

In de gemeenschappelijke woonkamer deed eene jonge vrouw het spinnewiel snorren; knapen en meisjes dartelden zorgeloos rondom haar op den rood steenen vloer. Het was zeker niet voor die gezonde en als paradijs-appels blozende kinderen, dat de dokter gekomen was!

De jonge moeder groette den geneesheer bedeesd, en nadat grootmoeder door een paar oorvegen de jeugd tot bedaren had gebracht, deed het oude vrouwke de deur eener kamer open.

In dat vertrek verspreidde het blakende licht eener koperen lamp eene mysterieuse schemering, doch het licht was helder genoeg om bij den eersten oogslag mevrouw d'Arton te laten herkennen, welke plotseling, toen de geneesheer binnentrad, hare wandeling staakte.

In het woonvertrek hadden de kinderen opgehouden met spelen; zij stonden een oogenblik met gapende verwondering naar de deur te zien, waardoor de heer Van Hoogenhuyzen verdwenen was; daarna kwamen zij moeder en grootmoeder met honderd nieuwsgierige vragen lastig vallen.

‘Zult gij zwijgen?’ zeide de moeder.

Dat antwoord was verre van voldoende, en schelmsch slopen de kleinen langs de kamerdeur en trachtten door eene spleet of door het sleutelgat te piepen; zij namen echter de vlucht toen grootmoeder dreigde hen duchtig de ooren warm te schudden, indien zij nog eens de kamerdeur durfden naderen.

‘Foei! kinderen mogen zoo nieuwsgierig niet zijn.’

En och! het waren de kinderen niet alleen die nieuwsgierig waren; laat het ons maar bekennen, moeder Daelmans en grootmoeder hadden wel ‘een vingerhoed van haar beste bloed’ gegeven, indien zij hadden mogen weten wat daar binnen gezegd werd tusschen de vreemde dame, welke zulke prachtige kanten besteld had en den dokter, wien grootmoeder een zorgvuldig gesloten brief, van wege de onbekende, had gebracht - maar zij durfden niet doen wat de kinderen poogden: zij hielden zich tevreden met het tintelend oog op de geheimzinnige kamerdeur te richten.

Op het oogenblik dat wij het vertrek binnentreden, zeide mevrouw d'Arton:

‘Ik dank u dat gij gekomen zijt, heer dokter,’ en onder het uitspreken dier woorden zette zij een stoel bij dien, waarop zij plaats nam.

‘Mevrouw, het belang dat ik in uwe dochter stel heeft mij aan uw verzoek doen gehoorzamen. Ik hoop dat gij mij hebt doen roepen, om een bepaald einde aan de zaak te stellen.’

Mevrouw zweeg, eene plotselinge somberheid had zich over haar gelaat verspreid.

‘Wat wilt ge zeggen?’ mompelde zij ten laatste.

‘Dat, indien mevrouw mij geene belangrijke tijdingen aangaande Julia te geven heeft, ik er haar integendeel zal meêdeelen.’

De dame verschrikte.

‘Dezer dagen hebben wij ons in de harde noodzakelijkheid bevonden,’ zoo ging de spreker voort, ‘Julia te moeten berichten...’

‘Hoe?... Wat?...’ onderbrak mevrouw driftig.

‘Wees gerust; wij hebben het lieve kind slechts zooveel bekend gemaakt, als wij gerechtigd waren haar te zeggen - namelijk dat zij onze dochter niet is.’

‘Zij weet dus nog niet wie hare moeder is?’

‘Die bekendmaking wachten wij van u, mevrouw, zooals gij eens plechtig beloofd hebt.’

De lichtstraal, die een oogenblik het gezicht van mevrouw d'Arton verhelderd had, toen zij vernam dat het geheim slechts ten halve ontsluiterd was, verdween weêr, en met kwalijk verborgen toorn, zeide zij:

‘Ik had u integendeel verzocht, heer dokter, om middelen te beramen dit geheim nog langer te bewaren. Ik kan voor het oogenblik minder dan ooit het kind openlijk voor het mijne erkennen.’

De dokter bedwong moeilijk zijne teleurstelling.

‘Maar, mevrouw,’ zeide hij, ‘vergeet niet dat wij haar eene moeder en eenen vader ontnomen hebben, en dat het thans uw plicht is beiden te vervangen.’

‘Ik heb u gezegd dat dit onmogelijk is,’ antwoordde de dame met eene gesmoorde stem.

‘Reeds achttien jaren geleden, mevrouw, zijt gij in mijne woning getreden, en gij smeektet mij in de smartelijke omstandigheden, waarin gij u bevond, u bij te staan. Gij beweerdet de vrouw te zijn van een Franschen uitgewekene, wiens hoofd in Frankrijk op prijs gesteld was, en die in Nederland zich tegen zijne vijanden zocht te

beveiligen. Ik heb u geloofd, en uit medelijden met uwen toestand, uw kind voor het mijne doen doorgaan, totdat gunstiger omstandigheden u zouden toelaten de verlatene openlijk tot u te nemen....’

‘Ik spaarde u de waarheid!’ morde mevrouw somber, en als neêgedrukt door een stroom van pijnlijke herinneringen. ‘Er is hier spraak van... een vroeger huwelijk, een ongelukkig huwelijk.... Kortom,’ voegde zij er driftig bij, ‘een huwelijk ver beneden mijnen stand.... Ik kon u de waarheid destijds niet zeggen, en nu nog *moet* ik deze verbergen.’

‘Ik vroeg u destijds zoo min als nu naar uwe geheimen, mevrouw.’

‘Vier jaren daarna ben ik gehuwd met den heer d'Arton; ik dacht dat mijne jeugd, mijne vleierij - kortom, dat de tooverkracht welke de vrouw op een man uitoefent, en welke ik meende te bezitten, voldoende zou geweest zijn, om hem allens op het ontsluieren van het geheim voor te bereiden, en eens Julia in onzen huiskring te doen aannemen. Helaas! ik heb mij bedrogen.... Dokter,’ ging zij op een geheel anderen en zelfs bitsen toon voort, ‘gij hadt dat geheim langer moeten bewaren.’

‘Onmogelijk, mevrouw.’

De dame zweeg.

‘Wij ook hebben kinderen,’ hervatte de dokter, ‘kinderen die tot vóór eenige dagen Julia als eene zuster beschouwden en haar zooals wij beminnen; maar wij ook hebben familie-eer, mevrouw, en als het uw voordeel is het geheim dier omstandigheden te verzwijgen, zijn wij voor de toekomst onzer kinderen, verplicht de waarheid aan den dag te brengen. Daarenboven, een eerlijk jongeling bemint Julia, en van dat oogenblik zou het eene lafheid zijn nog langer bedrog te plegen; én hij én zij moeten met den waren toestand bekend zijn. Onze rol is ten einde, die der moeder begint, mevrouw.’

De dame was opgestaan en ging eenige keeren, met gebogen hoofd door het vertrek. Haar gelaat was bleeker dan te voren, maar ontroering was er niet op te lezen.

De dokter zag wel dat het moederhart niet in haar sprak, ten minste zulks was niet zichtbaar; zij zocht zich slechts van dat kind af te maken, even als zij dat reeds onbarmhartig gepoogd had, met het arme wichtje in het weeshuis te steken.

‘Laat zij trouwen!’ zeide plotseling mevrouw d'Arton. ‘Ik zal haar een bruidschat doen toekomen; maar dat zij nooit wete wie hare moeder is.’

De dokter richtte zich driftig op; het bloed kookte hem, over zooveel koelheid, in de aderen.

‘Geld, mevrouw!’ riep hij uit, ‘maar de ongelukkige vraagt iets anders dan eene goudplaaster op de wonde, welke wij haar geslagen hebben; zij vraagt liefde, mevrouw; zij heeft eene hand noodig, welke zich beschermend over haar uitstrekt. Mijne echtgenoot en ik kunnen dat hart niet meer voldoen, sedert zij weet dat wij eigenlijk slechts vreemden voor haar zijn. Mevrouw,’ ging hij op smeekenden toon voort: ‘wees eindelijk moeder! Gij hebt Julia gezien en waart getroffen over hare schoonheid. Kendet gij haar, kondet gij een enkelen blik in hare ziel werpen, gij zoudt moeten bekennen dat zij goed en tevens edel is.’

Mevrouw werd nadenkend en zeide:

‘Geloof mij, ik ben zoo koud, zoo onbarmhartig niet als gij denkt.’

‘Gij hebt mij het tegendeel nog niet bewezen, mevrouw. Ik geloof zelfs dat de welkomkus die gij het meisje gaaft, ook uw afscheidskus was. Tien jaren snelden heen zonder dat gij een ander bewijs van bestaan gaaft, dan het heimelijk ter hand stellen van eenige goudstukken, en toen wij eindelijk dachten dat gij uw kind aan uwe zijde hadt, vonden wij het arme bloedje in een droevig huis

opgesloten, waar slechts diegenen vertoeven, welke noch vader, noch moeder hebben,’
Mevrouw wendde het oog af.

‘Gij hebt uwe dochter destijds willen verloochenen, misschien nog wel wetende dat zij, eens dat huis verlatende, als een onbekende dienstmeid in de wijde wereld zou worden geworpen.... Slechts korte dagen geleden hebt gij haar voor het eerst gezien; gij hebt toen wel is waar geweend - maar gij zijt heen gegaan zonder te zeggen: “Julia, ik ben uwe moeder!” Neen, neen! indien er ééne gevoelige snaar in uw hart trilde, zoudt gij die achttien jaren afwezigheid niet hebben kunnen dragen.’

‘Gij zijt wreed!’ mompelde mevrouw.

‘Gij zelve dwingt mij zulke denkbeelden over u te koesteren.’

‘In den beginne, het is waar, heb ik de gedachte aan dat kind in het gewoel der feesten, in de pracht en de schittering, in de afwisseling der reistochten willen dooden; maar indien gij wist wat ik geleden heb! Ik herhaal het u, ik had gehoopt in den loop der jaren mijn echtgenoot met het geheim te kunnen bekend maken; doch de liefde is vreemd in ons huwelijksleven, en nu minder dan ooit kan ik het wagen hem met den toestand bekend te maken.’

‘Ik beklag u, mevrouw.’

‘Ja, ik ben te beklagen. Indien gij de marteling kendet, die ik gedurende achttien lange jaren doorstaan heb, en welke des te verschrikkelijker is, omdat ik altijd mijne tranen, mijne zuchten, mijne klachten heb moeten weêrhouden; omdat ik nooit mijn grievend harteleid aan iemand mocht bekend maken. Dat lijden heeft mij vroeg verbleekt en verouderd. Ik heb voor den dwazen stap mijner jeugd geboet, verschrikkelijk geboet.’

Mevrouw d'Arton weende, en oprech waren hare tranen.

‘Vergeef mij, dokter,’ hervatte zij na eene poos, ‘dat ik daar even zoo weinig belang in mijn kind scheen te

stellen. Kunt gij dat huwelijk van Julia doen gelukken? Is er geen middel om het te doen voltrekken en het geheim te doen eerbiedigen, tot dat gunstiger omstandigheden zich opdoen?’

‘Ik heb het u gezegd, mevrouw, ik wil niemand bedriegen; overigens Julia begrijpt dat er een heheim over hare geboorte ligt, en zij is te oprecht om het haren toekomende zelve niet te openbaren. In dat geval vrees ik dat de jongeling aarzelen zal, de kennismaking te blijven voortzetten.’

‘Ik begrijp....’ De overige woorden stierven op de lippen der dame.

‘Welnu,’ hernam de geneesheer, ‘gij hebt aan uw kind de moederliefde ontzegd, zult gij haar ook de liefde diens jongelings ontzeggen? Zult gij onmeêdoogend haar laatste levensgeluk vernielen?’

‘Die toestand is verschrikkelijk. Maar wat zoudt gij zeggen, indien gij u in mijne plaats bevondt, dokter?’

‘Ik had sedert lang dien toestand, hoedanig die ook wezen mocht - ik onderzoek niet, mevrouw - aan mijn echtgenoot doen kennen; ik zou het nog doen, indien ik zulks verwaarloosd had. Is hij een man, die het hart op de rechte plaats draagt, hij zal vergeven en het kind wellicht welkom heeten in zijne woning.’

‘Dat zal hij nooit, nooit! Hij zal mij verstooten, weggagen....’

‘Indien hij dit deed, zou ik liever de armoê boven de pracht verkiezen; ik dwaalde liever als eene bedelares langs de straten; ik woonde liever op een kouden zolder met mijn kind, dan zonder mijn kind in een prachtig huis.’

Mevrouw stond stil; er scheen een verschrikkelijke strijd in haar ontstaan te zijn; met strak oog blikte zij naar den grond. Wierp zij het een en het ander in de balans? Woog zij de pracht tegen de armoê, de miskenning van haren echtgenoot tegen de liefde van haar kind? In dat geval

moest de triomf wel aan de eerste, aan de pracht, blijven; van deze immers had zij het genot leeren waardeeren, terwijl de liefde haar vreemd gebleven was. De opoffering scheen haar dan ook zoo groot, zoo buitensporig, dat zij plotseling het hoofd oprichtte en met een bitsen lach zeide:

‘Ik geloof dat gij zinneloos zijt, dokter.’

‘Gij lacht, mevrouw?’

‘Wie zou niet lachen, dokter!’

‘Ik heb beurtelings tot uw verstand en tot uw hart gesproken, mevrouw; gij hebt mij telkenmale verstaan - maar de goede gevoelens, die van tijd tot tijd in u op komen, worden door eigenbaat verdoofd. Gij offert alles op aan het uiterlijke der familie-eer; gij denkt dat daarin het toppunt van geluk te vinden is, en gij bedriegt u. Gij zoekt te vergeefs dat toppunt in de wolken, en uwe levensvreugde ligt integendeel onder uw bereik, voor uwe voeten. Jaren lang, mevrouw, hebt gij al de schatten van schoonheid en vrouwelijke vleierij - alles wat de Hemel u gegeven heeft, om over het hart des mans te heerschen - alles hebt gij verspild om ijdele en beuzelachtige overwinningen te bereiken, terwijl gij maar één doel moest beoogd hebben: dat van het hart uws echtgenoots te veroveren, ten einde hem datgene wat gij zoeven een dwazen stap uwer jeugd noemdet, te doen vergeven.’

‘Mijnheer,’ onderbrak mevrouw driftig, ‘wie geeft u het recht zoo te spreken!’

‘Ik heb dat recht, want geheel die familie-eer broos als glas, nietig als eene gekleurde zeepbel, heb ik in handen. Ik heb dat recht, omdat ik als een tweede vader van Julia mag beschouwd worden en dat ik, als zoodanig, voor haar geluk arbeiden moet. Wee u, mevrouw, als gij eens voor den rechterstoel Gods verschijnen zult; men zal er u strenge rekening vragen over uwe handelwijze.’

‘Ik weet het,’ mompelde mevrouw; ‘maar Hij ziet ook mijn heimelijk lijden: Hij weet wat er mijn gemarteld

hart omgaat en Hij zal ook rechtvaardiger zijn dan gij.'

De heer Van Hoogenhuyzen was op het punt de kamer te verlaten.

'Niet zoo, dokter!' zeide de dame. Nog heden avond keer ik naar Brussel terug, waar ik mijn echtgenoot, na eene reis in het zuiden van Europa terug verwacht. Ik wil niet langer door die pijnlijke zaak verontrust worden. Laat ons eene overeenkomst treffen.'

'Welk is uw voorstel?'

'Geef mij een jaar tijd.'

'Dat is een jaar marteling voor Julia. Binnen eene maand, mevrouw, moet gij op eene eerlijke wijze in haar lot voorzien hebben, of ik zal weten wat mij, als pleegvader, als man van eer, te doen staat.'

De dokter had de kamer verlaten. Mevrouw bleef een oogenblik staan mijmeren, en besluitloos ging zij naar de deur.

Op den dorpel stond zij stil en beschouwde het tafereel, dat zich in de nederige woonkamer opdeed.

Het blikken lampke brandde op de wit geschuurde tafel, en wierp een geheimzinnigen gloed op de moeder en kinderen. De eene had opgehouden met spinnen, de anderen speelden niet meer. Zij stonden om moeders knieën, de blonde krulleskopjes waren ontbloot, de handjes saam gevouwen en de onschuldige oogen naar de moeder gericht, welke hen luidop het *Onze Vader* deed bidden.

Er was zooveel rust, kalnte en vertrouwen in dat kleine huiselijk tafereel; die arme moeder scheen zoo tevreden, omringd door hare biddende kinderen, dat mevrouw er door ontroerd werd en een traan in haar oog voelde opwellen.

Die traan was welsprekend: hij zeide duidelijk dat mevrouw d'Arton, dat stille en eenvoudige geluk op dat oogenblik gevoelde en benijdde, even als zij dit eenige dagen te voren in het huis des dokters gevoeld en benijd

had. Waarom weigerde zij echter hetzelfde zoo niet geheel, dan ten minste gedeeltelijk, te bezitten?

Mevrouw d'Arton eerbiedigde het gebed, dat zij zich herinnerde in hare jeugd, ook zoo aan de knieën harer moeder staande, nagezegd te hebben, en eerst toen het 'Amen' was uitgesproken, naderde zij de groep.

'Gij zijt gelukkig, moeder!' sprak zij zacht.

'Gelukkig? och, we nemen het leven al zoo gelijk de goede God het ons geven wil, mevrouw! zeide de jonge moeder. 'Had ik vóór twee jaar mijnen man niet verloren, ja, dan zou ik gelukkig zijn, gelijk een visch in het water.'

'Waart ge toen rijker?'

'Rijk? och, dat woord kennen wij hier niet. We hadden wat meer dan het dagelijksch brood, en ik moest zooveel en zoo laat niet werken; maar wat geeft dat! Eene moeder doet alles voor hare kinderen!' - en bij het uitspreken dier woorden nam zij hare lievelingen in beide armen en kuste ze beurtelings. 'Hebt gij ook kinderen, mevrouw?'

De dame schudde verlegen het hoofd.

'Welnu, dan ben ik rijker dan gij, mevrouw.... Mijne kinderen! maar ik stond ze niet af voor al het geld van de wereld. Zie, mevrouw, deze kleine krullekop lijkt zijn vader als twee druppelen water.... Een lieven jongen, niet waar?... Nu, zijt maar niet bang, Tony, voor die goede mevrouw.... Daar, nu verbergt hij zich weêr onder mijn voorschoot.... En dan, zie mijn dochterke eens, mevrouw... een kind om te stelen, niet waar? 't Is nu drie jaar met Allerheiligen.... En hebt ge toch geen kinderen, mevrouw?'

'Geven zij dan zooveel geluk?'

'O, een huis zonder kinderen is een doodenhuis! Och, 't is zoo plezierig hen te hooren kakelen en spelen en lachen, hen te zien opgroeien, en hoe meer last zij ons aandoen, hoe liever men ze ziet. Ja, dat is aardig, mevrouw, maar 't is toch waar. Geen kinderen! Lieve hemel, ik zou

mijn man al lang in den put gevolgd zijn, als hij mij die kleine deugnieten niet achtergelaten had.'

Mevrouw gevoelde dat die arme vrouw inderdaad gelukkig was. Zij ook kon het zijn, indien zij het begeerde! Zij ook wenschte op dat oogenblik een nederig huis met hare Julia te bewonen, ver van het gewoel der wereld, ver van den haat en den nijd, den laster en de spotzucht der menschen! De dokter had gelijk gehad: zij betreurde 't niet reeds lang zijn raad gevolgd te hebben.

Men klopte op de deur.

Mevrouw trok haren sluier naar beneden.

Een livreaknecht kwam binnen; hij kwam op het hem bepaalde uur, om zijne meesteres te geleiden.

Mevrouw d'Arton wenschte de jonge weduwe goeden avond, wierp een blik op de kleine krullebollen en verliet de nederige woning, waar zij een oogenblik de tevredenheid in wezenlijkheid had mogen aanschouwen. Zou dat eenvoudige, doen voor haar nieuwe tafereel, vruchten dragen?

IV.

Naar Mevrouw d'Arton.

Alvorens naar het huis van den geneesheer terug te keeren, moeten wij nieuwe kennissen maken, vooral omdat wij den lezer in aanraking moeten brengen met Gustaaf, den jongeling, wiens hart tot dat van Julia getrokken werd.

In eene der meest bezochte straten van Mechelen, woonde de familie Benninck - menschen van den nieuwen

stempel, die, eene burgerlijke fortuin in de nijverheid gewonnen hebbende, nu in stille rust hunne dagen sleten, en met welbehagen hunnen rijkdom in allerhande vormen ten toon spreidden.

Mijnheer Benninck was een klein, mager manneke, wiens gelaatsvorm zoo iets op een schapenkop scheen te willen gelijken, en uit wiens bruine pruik hier en daar een grijs haar piepte. Hij was zeker niet kwaad van aard, doch slim was hij ook niet, en indien de wispelturige en geblinddoekte fortuin niet bij toeval aan zijn haard was komen zitten, zou de goede man, door eene vooruitziende winkeliers-diplomatie, zeker haar niet tot zich hebben gelokt.

Vrouw Benninck was opperheerscheres in de familie; zij was eene gezette, zware vrouw en die nooit een lachje over de lippen zweven liet, of zij moest zich bijzonder beleefd willen aanstellen.

De norschheid was bij haar deftigheid, en ze sprak van hare minderen.... in geldrang, als van een onverdragelijk gepeupel, hoewel zij haar adellijk wapen moeielijk zou vinden op de glasscherven, waarin zij vroeger handel dreef. Zij was meesteres, en de kleine, goede, geduldige, onderworpene, magere Benninck was, om zoo te zeggen, slechts de kostganger van den huize.

Hoewel vrouw Benninck vijf-en-veertig jaren oud was, kon zij zich nog met een uitnemend welbehagen spiegelen en hoorde zij nog wondergaarne achter zich fluisteren: 'Wat flinke vrouw!' woorden welke de een of andere spotter zich wel eens mompelend, doch verstaanbaar genoeg, in het voorbijgaan liet ontvallen.

De vrouwen hooren zoo scherp, als... zij maar willen.

Als het paar zich in het publiek vertoonde - vrouw Benninck met den gepluimden hoed, den groen-, geel- en roodgebloemden shal, het veelkleurig zijden kleed, de zware gouden ketting om den hals, en de korte mollige

vingers door een dozijn ringen verzekerd; Benninck zelf met zijn gebloemd zijden vest, klomp-zware horlogieketting, die op zijn buik bengelde; met zijn onmisbaren lichtblauwen paraplu in een zwart foedraal onder den arm; zijn zijden hoed die blonk, alsof hij pas een bad in een emmer water had genomen - dan dacht de vrouw dat heel de wereld het geluk der Benninck's benijdde, en het enkel aan de afgunst te wijten was, dat iedereen zich voor hen niet tot den grond bukte.

In het huis bemerkte men wansmaak: de stootendste kleuren, de meest onharmonische voorwerpen waren dààr opgestapeld. Wat men er ziet is prachtig, kostbaar, overdreven soms in waarde - het zijn de schitterende kleuren op een palet; doch er ontbreekt eene smaakvolle hand, die ze schikt en tot een geheel versmelten doet.

Het huis der Benninck's was een staalboek van meubeleering, van mahonie- en palisanderhout, van kleurige tapijten, gordijnen, porceleinen, luchters en pendules - het was een bazar waar men allen smaak, hoe vreemd ook, kon bevredigen.

In de zaal, waar een groot deel dier weelde was tentoongesteld, hingen de portretten der twee echtgenooten, echter door een schilder van den zesden rang gemaald, en met alle mogelijke ornamenten overladen - moeder Benninck met een toegenepen mondje, zij, die anders van dien kant nogal breed begiftigd was, en vader Benninck, wiens uitdrukking van goedhartigheid in iets vervallen was, dat wij hier niet met het rechte woord durven noemen. De man hield een boek in de hand, en achter hem praalde eene bloedroode gordijn, welke deels eene... bibliotheek verborg.

Zijne achtbare gade, vrouw Benninck, had het zoo gewild, hoewel de goede drommel in gansch zijn leven geen enkel boek tot het einde toe gelezen had.

De familie Benninck had een zoon, Gustaaf geheeten:

een fiksche jongen met zwart haar, helder donkerbruin oog en pas twee-en-twintig jaar oud. Hij was in dien leeftijd dat men, vooral zooals hij, nog niets van de wereld gezien heeft dan den tooverschijn.

De jongeling was niet slecht van inborst, maar eenigszins wispelturig, wel eenigermate bedorven door de blinde liefde zijner moeder, welke in hem de perel der jongelingschap zag. Hij beminde Julia, doch eigenlijk meer met het hoofd dan wel met het hart - en echter waande hij haar boven alles lief te hebben.

Gustaaf was, een oogenblik vóór dat wij het huis der Benninck's zijn binnentreden - en waar de tijd, dien wij in de voorkamer moesten wachten, ons de gelegenheid gaf om eene enkele bladzij uit het levensboek der achtbare familie te spellen - Gustaaf, zeggen wij, was een oogenblik te voren van een bezoek bij Julia teruggekeerd.

Het hart van het meisje was als eene heldere beek, welke haar gezevenkleurden bodem in al zijne verscheidenheid door den voorbijganger laat bewonderen. Zij had geen geheimen voor hem dien zij beminde, en het geheim dat hare pleegouders sedert achttien jaren hadden weten te bewaren, ontglipte aan hare lippen, schier gelijktijdig met den groet dien zij den jongeling gaf. Zij verklaarde het kind van dokter Van Hoogenhuyzen niet te zijn, en niet te weten wie haar vader, wie hare moeder was.

‘Maar gij, gij zult mij niet verlaten, niet waar Gustaaf!’ had ze smeekend gezegd.

Als men jong is en bemint, kent men geen hinderpalen. Het hart deelt in de vooroordeelen niet, waarmeê het later door eigenbaatzuchtige berekening besmet wordt.

Wat gaf het aan Gustaaf, dat zijne Julia vader noch moeder kende; dat zij geen eigen naam had in de samenleving! Hij toch zou haar beminnen meer dan een vader, meer dan eene moeder dit doen kon; hij zou haar zijnen naam geven, en, moest het zijn, verre, zeer verre van zijne

woonstad gaan, om met haar het gedroomde geluk te genieten.

Doch men begrijpt lichtelijk, zoo dichtelijk dacht de achtbare vrouw Benninck daar niet over, toen de jongeling haar met het belangrijke nieuws had bekend gemaakt. Immers, bij het verlies van den naam, dien het meisje tot dan toe gedragen had, moest men nog een ander verlies voegen, dat in 't oog van vrouw Benninck veel belangrijker was: - het aandeel in de fortuin der Van Hoogenhuyzen was voor Julia reddeloos verloren.

Toen de vader een enkel woord ten voordeele van het meisje waagde te zeggen, beet de vertoornde vrouw hem toe:

‘Daar hebt gij geen verstand van, man; ga liever naar den zolder om uwen oliekop door te rooken.’

‘Maar, ik mag toch ook wel eens een half woord zeggen, vrouwlief!’ zeide de goede sul.

‘Liever geen dan een!’

‘Maar, vrouwlief....’

‘Hoe, ik zou mijnen zoon laten trouwen met eene kale juffer, die geen cent in de pap te brokken heeft! Neen, man, menschen van onze conditie moeten hooger vliegen.’

‘Maar ik wilde zeggen, liefste, dat het meisje toch geen schuld heeft....’

‘Zwijg, snul van een man!’ duwde vrouw Benninck haren echtgenoot toe. ‘Daarbij wie is haar vader, wie hare moeder?.... Wie weet! Ja, een misplaatst huwelijk; maar 't kan ook wat anders zijn!’ liet de gestoorde huisvrouw er op volgen, terwijl zij rood werd als een kalkoensche haan.

‘Maar....’

‘Ik zeg nog eens, dat zijn mijne zaken. Bemoei ik mij met uwe kinderachtige kwekerij van kanarievogels, die mij evenwel drommels in den neus begint te kittelen.’

Nu liep er vader Benninck eene rilling over de leden;

hij meende in de woorden zijner vrouw eene bedreiging te hooren voor zijne kleine, goudgele, tweebeenige lievelingen.

Och! hij had ze zoo lief, die onschuldige beestjes!

Uren lang kon de goede man voor de traliën der groote kooi blijven zitten, om de vogeltjes te zien vliegen en snorren, hunne nestjes gereed maken, hunne kleintjes verzorgen; hij luisterde naar hun gorgelen en zingen; hij wist wie van hen ziek was, wie er verdriet had.

Uit den oliekop met zilveren beslag dampend, de haren huisklak op, waarvan hij de lappen, als het koud was, over de ooren trok om ze onder de kin vast te binden, evenals de slaapmuts van een kind in de luren - zoo toegetakeld nam Benninck driemaal daags het draaiorgeltje en speelde nu voor dezen, dan voor genen vogel een aria - en het beestje luisterde stil, zwenkte met het kopke en begon zacht, heel zacht het aria na te neuriën.

Ja, daar op zijn zolder was vader Benninck recht gelukkig; dat was zijne toevluchtsplaats als 't soms in het huiselijk leven stormde - en dat gebeurde nogal een enkelen keer.

Uit liefde dus voor zijne kanarievogels besloot de man dan ook maar niet veel tegen te stribbelen, en hij liet het aan zijne vrouw over de moeilijkheid op te lossen.

De zaak werd tusschen moeder en zoon tamelijk spoedig afgehandeld: Gustaaf boog voor den wil der moeder en beloofde de betrekking met Julia af te breken. Moeder Benninck belastte zich ditmaal met de keuze van het meisje, dat geroepen was eens den deftigen naam der Benninck's te dragen.

Jong en wispelturig van inborst, zoo als wij zeiden, meer met het hoofd dan met het hart beminrende, zou Gustaaf Julia zeer wel kunnen vergeten - te meer, daar zijne moeder hem toestond eenigen tijd te Antwerpen te gaan

doorbrengen en hem beloofde, te dezer gelegenheid, de beurs goed rond te zullen maken.

Toen vader Benninck, die een schaap van een man was, in de keuken zijnen olie-kop met zilveren beslag gestopt, aangerookt en zorgvuldig in een zeemleëren lapke gedraaid had, ging hij langzaam en pruttelend naar boven.

De vogeltjes snorden, zongen, huppelden; maar Benninck was droevig, neêrslachtig. Hij zette zich voor de vogelkooi neêr en zag strak voor zich heen; allengs zakte de hand die de pijp vasthield op de knie, en weldra steeg er geen rookwolkske meer op: - hij dacht aan Julia.

Benninck had het meisje altijd zoo gaarne gezien, en in den grond zijns harten gewenscht, dat zij zijne dochter worden mocht. Eens was ze ten zijnent geweest: zijne vrouw had hare prachtige meubels en kostbare kleedingstukken getoond - maar dat scheen het meisje niet erg te treffen. Vader Benninck had haar zijne kweekerij laten zien - en och, wat lachte zij, wat hield ze veel van zijne kleine lievelingen, wat wist zij er aardig meê te kouten!

Ook die kleine, goudgele daar, in het kooitje, wien Benninck driemaal daags een aria voorspeelt en dat het diertje zoo aardig begint na te frazelen, is voor Julia bestemd. Maar nu zit het beestje droevig, met het kopke tusschen de veêren; het mijmert, het lijdt gewis uit sympathie voor haar, die zijne meesteres moest worden!

Daar zittende, kreeg Benninck dikwijls goede en verzoenende gedachten; dan stond hij op, wel besloten deze aan zijne vrouw te gaan meêdeelen - doch aan den trap gekomen, keerde hij telkens terug en stelde zich voor dat alles later te zeggen, als zijne vrouw een minder streng uitzicht hebben zou.

Arme, onder den pantoffel zuchtenden Benninck!

Niet lang had de samenspraak tusschen moeder en zoon geduurd, of de jongeling nam een vel papier en schreef aan zijne Julia een brief, waarin hij verklaarde alle betrek-

king met haar af te breken. De moeder was tevreden: - zij begreep niet dat dit stukje papier, dat nu nog op het minste tochtje wegvloog, een molensteen was, waaronder het hart van het meisje zou verpletterd worden.

Julia had welhaast die weinige woorden gelezen, zij hadden haar, als een onweerslag getroffen. De brief was ook zoo koel, zoo koud en zeide zoo onverbiddelijk wreed, dat er een twijfel over haar geboorte hing waardoor Gustaaf van dat oogenblik er niet toe besluiten kon, haar ten altaar te leiden.

Een geheim over hare geboorte hing er, ja; maar was het dan zoo'n gruwel dat hare moeder met iemand uit den geringen stand gehuwd was, zooals zij beweerde?

Alles was gebroken!

En dat schreef haar Gustaaf - hij, die pas een uur geleden, ginds in den hof onder het priëel, haar de zoetste woorden van getrouwheid toesprak! Allen verlieten haar dus; zij stond nu alleen in de wijde wereld, beroofd van vader, moeder, bruidegom - van alles wat tot dan toe haar geluk had uitgemaakt!

Het meisje was in hare kamer; zij had lang en bitter geweend; zij had God gebeden opdat hij genade met haar hebben zou en haar liever in zijn hemel opnemen zou, dan haar als eene verlatene te laten omdolen. Eindelijk werd zij een weinig kalmer. Zij zat aan het venster, waardoor het maanlicht met vollen glans in de kamer neêrviel. Met hare eene hand ondersteunde zij het afgematte hoofdje; hare oogen zwommen in tranen en van tijd tot tijd verraadde een diepe zucht, dat die gebogen menschelijke gestalte een levend weze was.

De kamer, waar zij zoo vele rustige oogenblikken had doorgebracht, scheen haar nu met martelende spoken bevolkt; het geheele huis werd haar te eng, zij dacht te stikken.

Daarom ook wilde zij heengaan; doch waarheen?

Onverschillig waar. Zij zou hare moeder gaan zoeken; zij zou gaan werken voor haar dagelijksch brood. Zij mocht immers, zoo dacht zij, dat edele huisgezin niet langer tot last verstrekken! Wat recht had zij nog om dàar te blijven en den naam Van Hoogenhuyzen te dragen!

Neen, neen! daar kon zij niet blijven.

Straks stikte het woord 'moeder' dat zij tot de vrouw des geneesheer richtte, haar in de keel. Een poos te voren was zij naar beneden willen gaan om te avondmalen; maar de spijs zou haar toch niet smaken - want het was, zoo dacht zij, gebedeld brood.

Och ja! zij zou als dienstmeisje gaan werken, hoe hard dit ook wezen mocht.

Eens zou hare moeder wellicht aan haar denken, en zij zou den pleegvader komen vragen: 'Waar is mijne Julia?' Zij zou haar zien sloven en zwoegen voor haar brood, en bewogen door dit harde lot, misschien zeggen: 'Kind, omhels uwe moeder.'

En Gustaaf, Gustaaf?

'Julia,' klonk de stem van den dokter, 'kom dan toch beneden, lief kind.'

Het meisje berstte andermaal in tranen los; maar bewoog zich niet.

De heer Van Hoogenhuyzen trad de kamer binnen; hij was reeds van alles onderricht. De goede man trachtte de maagd te troosten; hij vroeg haar zelfs vergiffenis haar dat geheim te hebben moeten ontsluieren; hij smeekte haar altijd in zijn huis te blijven en de naam der Van Hoogenhuyzen te blijven dragen; doch Julia schudde droevig het hoofd.

'Ik ben een kind des ongeluks!' zeide zij. 'Alles wat mij lief was, is mij ontvallen. Gij zijt mijn vader niet, uwe brave echtgenoot is mijne moeder niet; mijne ware moeder mag ik niet kennen, van mijn vader zwijgt men; ik heb geen naam, geene familie, en hij die mij dat

alles had kunnen geven, heeft mij voor altijd verlaten.’

De tranen glinsterden den dokter in de oogen. Ach! wat had hij veel gegeven, indien hij geen enkel woord van dat geheim gerept hadde.

‘Hij heeft gelijk, die goede Gustaaf,’ ging Julia voort, ‘als mijn eigen moeder zich mijner schaamt, hoe wil ik dan dat een vreemde zich over mij verhoovaardige? Vader, want zoo mag ik u toch blijven noemen, niet waar? ik wil heengaan, ver van hier, waar niemand mij kent, niemand om mij blozen moet.’

‘Zijt ge zinneloos, arm kind!’

‘Neen, neen! Alleen met mijne smart wil ik de wijde wereld ingaan, en werken voor mijn dagelijksch brood. Ik kan hier niet blijven: dit huis, dat mij altoos zoo vroolijk en vriendschappelijk was, hindert mij; gansch de stad is mij te eng, te klein geworden.’

‘Maar uwe moeder hier, want dat is zij wel, zal het denkbeeld niet kunnen verdragen dat gij alleen in de wereld staat. Kind, gij weet niet wat de wereld is op uwe jaren.’

‘Och, indien allen mij verlaten, dan toch zal de goede God wel over mij waken! Daarbij, gij zult weten waar ik ben, gij zult mij niet vergeten; ik zal u dikwijls schrijven, aan u alleen mijn lijden doen kennen, en soms, als ik mag, komt de arme Julia hier in dit huis terug, om u allen meer en meer lief te hebben.’

‘Maar, mijn kind, gij zijt aan den arbeid, aan het lijdelijk gehoorzamen niet gewoon.’

‘Ik zal voor alles kracht vinden. O, weerstreef mij niet, heengaan wil ik, heengaan moet ik.’

De dokter hield een oogenblik de handen van het meisje zacht in de zijne gedrukt.

‘Ik heb u veel doen lijden, Julia,’ zeide hij, ‘en kon ik het gebeurde uitwisschen, ik zou het volgaarne doen, want ik heb door een enkel woord uw levensgeluk ver-

nietigd. Doch het was mijn plicht te spreken, toen anderen hardnekkig zwegen. Ik mocht niet langer dat geheim bewaren, zoo min tegenover u, als tegenover Gustaaf Benninck en mijn eigen kinderen. Vergeef het mij, Julia, en denk immer dat ik gelukkig ben u mijn kind te mogen noemen.'

'Ik heb u niets te verwijten; ik kan u slechts dankbaar zijn voor de liefderijke zorgen, welke gij mij steeds bewezen hebt; wees nu nog mijn raadsman: vader, waarheen zou ik gaan?'

Een helder denkbeeld kwam eensklaps bij den dokter op; driftig en met een gelukkigen glimlach op het gelaat, greep hij Julia's handen en prangde ze koortsachtig.

'Ja, ja, gij zult vertrekken, Julia!' riep hij uit, 'gij kunt nog gelukkig zijn... Ja, ja, mijn denkbeeld is overheerlijk: neen, alles is nog niet verloren!'

Donker was het in Julia's hart, en bij die enkele woorden viel er reeds weêr een straaltje hoop in neêr.

Toen des avonds de echtgenooten Van Hoogenhuyzen en Julia in de gewone huiskamer zaten, werd er over het vertrek gesproken.

De dokter had eene oude bekende te Brussel, en hij knipte een oog van verstandhouding tot zijne vrouw, toen hij dit meêdeelde, een zekere mevrouw d'Arton - dezelfde in zwart gekleede dame, welke Julia op haren feestdag zoo hartelijk omhelsd had; bij deze zou hij het meisje aanbevelen en te dien einde aan Julia een brief geven, dien zij eigenhandig aan de dame moest bestellen.

De uitslag van dat bezoek zou gunstig zijn, daarvan waren de echtgenooten overtuigd.

's Nachts droomde Julia van mevrouw d'Arton, van Gustaaf, van hare pleegouders; doch akelig waren die droomen!

's Morgens was het meisje veel afgematter dan toen zij zich ter ruste begaf, en toen zij een blik in den spiegel

wierp, ontstelde zij omdat hare wangen zoo verbleekt en hare oogen zoo rood bekreten waren.

V.

De laster heeft vleugels!

Wat vliegt een kwaadaardig nieuws toch bliksemsnel door de straten en van huis tot huis, terwijl het goede als eene slek voortkruipt, die zelfs reeds door dezen of genen straatjongen vertrappt wordt, vóór dat ze de helft van den noodigen weg heeft afgelegd.

‘Weet gij het nieuws van Julia Van Hoogenhuyzen?’

Aller oog flikkert en aan aller mond ontsnagt de vraag en den uitroep:

‘Neen! wat is er?’

‘Haar huwelijk met Gustaaf Benninck gaat niet door.’

Och, waarom glinstert er eene straal van tevredenheid op de aangezichtjes van de aanwezige meisjes? Zijn zij dan zoo boosaardig, dat zij zich verheugen in het lijden van een ander? De eigenbaat maakt haar op dit oogenblik onbarmhartig. In ieder hartje klinkt er eene duivelsche stem, welke van hoop en toekomst fluistert. Gustaaf wordt eensklaps, in het oog van de meeste meisjes, een aardige, hupsche jongen - en dan de Benninck's, zij zijn zoo rijk, zoo deftig!

‘Wat ge zegt.... Wel hemeltje-lief, gaat het huwelijk niet door?’

‘Wie zegt het?’

‘Wel iedereen.’

‘Och, ik heb dat reeds lang voorzien’ - er zijn altijd mensen die, als de zaak zich verwezenlijkt heeft, beweren met de gaaf der voorzegging bezielde te zijn - ‘ik heb wel voorzien, dat er een stok in het wiel zou gestoken worden.’

‘De oude Benninck heeft gelijk: de fortuin der Van Hoogenhuyzen weegt niet op tegen de zijne.’

‘Och de Benninck's beteekenen ook al niet veel. Die “*madame*” kittelt de deftige menschen ook al te veel in den neus. En dat heeft in vodden, beenen en oud ijzer gesjacheld!’

En het meisje, dat die woorden sprak, wierp het hoofdje fier achterover en de vleugels van haar neusje bewogen zich, alsof zij door den onaangename reuk der vodden en beenen ontsteld werden.

Och, liefje, uw masker is voor ons al te doorschijnend! Uw hartje popelt van hoop voor dien Gustaaf Benninck, maar ge zoudt er gaarne uwe gezellinnen afkeerig van maken, om u, gulzigaardje, het lekkere hapke door niemand van haar te zien betwisten.

Die vroolijke diplomatie is echter bij de overige meisjes ook niet vreemd, en eens den weg geopend, draaft men zonder omzien als een stootwagen voort. Elk doet zijn best om hare gezellinnen, de gebreken der familie Benninck aan te wijzen en die het hevigste kakelen, zijn heimelijk het meeste met haar ingenomen. Men zegt in de diplomatische wereld dikwijls het tegendeel van wat men denkt, om langs dien kronkelweg tot het gewenschte doel te geraken.

‘En wat een *air* die vrouw heeft!’

‘t Is een pronkende pauw.’

‘Ja, maar met een geleende staart.’

Algemeen geschater.

‘In zekere oogenblikken heeft ze veel van een stekelvarken.’

Uitbersting van gelach.

‘Och die arme Benninck heeft ook iets te lijden! De sul ligt onder den pantoffel als een versleten vloertapijt.’

‘Ja, maar Gustaaf is een goede jongen.’ - Dat lacherke was ten minste een oogenblik oprecht. ‘t Is ook jammer voor de familie Van Hoogenhuyzen.’

‘Waarom dat?’

‘Wel...?’

‘Welnu?’

‘Men zegt dat ze letterlijk geruïneerd is.’

‘Wie zegt dat?’

‘Wel iedereen.’

‘Lieve hemel! en welk eene pracht die jonge juffer ten toon spreidt! Dat trippelt over de straat, alsof ze vreesde elk der keisteenen den kop te zullen intrappen.’

‘Ja, dat kijkt niemand aan.’

‘Dat is hoovaardig, dat beschouwt een fatsoenlijk mensch alsof het niets ware.’

Voorwaarts, boosaardige tongen; vernielt, verplettert, vermoordt de eer en de faam eener familie; breekt af wat gisteren algemeen als een afgodsbeeld geëerd en geliefd werd! De Benninck's hebben den eersten steen tegen het jonge meisje opgenomen, honderde handen tasten nu naar den grond en alles brult: ‘Steenig haar, steenig haar!’

Nieuwe bureu, ouden en jongen, voegen zich bij de samenschooling.

‘Weet gij het nieuws?’

‘Van Julia Van Hoogenhuyzen?’

‘Och, dat meisje heet zoo niet.’

‘Heet zij zoo niet?’

Nu steken de hoofdjes reeds bijeen, gelijk de koppen der slangen boven een nest. De oogen glinsteren, de ooren staan wijd open; er ligt eene helsche nieuwsgierigheid op aller trekken te lezen.

‘Heet zij zoo niet?’ herhalen tien of twaalf monden.

‘Wel neen.’

‘Wel heilige deugd!’

‘Zij is de dochter van den geneesheer niet; zij is....’

‘Een aangenomen kind?’

‘Wel neen.’

‘Een vondelinge?’

‘Misschien erger dan dat....’

‘En wie zou de vader zijn?’

‘Dat weet niemand.’

‘En de moeder?’

‘Evenmin.’

‘Maar wie zegt het?’

‘Wel iedereen!’

‘O, 't is daarom gewis dat Gustaaf Benninck haar weigert te trouwen! Hij heeft gelijk! Wie weet of dat gering en misplaatst huwelijk niet een uitvindsel is! Zeer mogelijk! Misschien schuilt er gansch iets anders achter!... Heb ik het niet gezegd? Wat er in zit komt er eens uit! En dat durft een deftig mensch aan te kijken alsof het modder ware!’

‘De dokter zal haar aan de deur zetten!’

‘Wat zou ze gaan aanvangen?’

‘Wel, als dienstmeid gaan inwonen.’

‘Wie zou haar willen?’

‘Ik niet.’

‘Ik ook niet.’

‘Wel, dan kan ze met de gitaar langs de deuren gaan.’

‘Wel ja, gelukkig dat ze nog al goed zingt.’

‘Och kom, hare stem is zoo valsch als klatergoud.’

En zoo gaat het voort, eindeloos voort!

Duizende tongen schateren in alle huizen, op alle hoeken der straten, op de openbare markt, en schaars verheft zich eene stem, welke de arme verlatene verdedigt; welke den onbarmhartigen mensch doet gedenken, dat, wat en wie zij dan ook zijn mocht, de schuld niet op haar moet neêrvallen, maar op die welke haar zoo onwaardig verlieten.

God, ziedaar nog de toevlucht van het arme meisje.

's Morgens ging zij ter kerke; maar ach! als eene boetvaardige, diep in het falie-doek, dat ze anders maar zelden droeg, verborgen. Zij ging dicht langs de huizen, zonder het oog te durven opheffen, uit vrees dat iemand haar kennen zou - en toch wat had zij misdaan?

De zonnestraal die uit het maagdelijke Oosten schiet; de sneeuw welke op de toppen der bergen rust, waren niet zuiverder dan haar hart; maar zij gevoelde al het versmachtende gewicht van het vooroordeel.

Zie, aan de overzij der straat gaan twee meisjes: zij hebben Julia herkend en fluisteren elkander iets geheimzinnigs toe; het blij gekakel heeft opgehouden: zij zijn nu ernstig, terwijl zij het oog strak voor zich uit op den grond vestigen.

Nu verhaasten zij den stap - ze zijn voorbij en herademen. En toch, dat waren twee vriendinnen, welke gisteren nog gelukkig waren, de vertrouwelingen van Julia Van Hoogenhuyzen te zijn.

Die jongeling daar, met opgewipten neus, onbeschaamden blik, gefriseerde haren - wellicht een pruikenmaker - zou gisteren gelukkig zijn geweest, indien hij den hoed voor het meisje had mogen afnemen en een groet van haar ontvangen. En nu? Nu vertraagt hij den stap, hij gaat recht op haar aan, hij ziet haar vlak in het aangezicht, alsof zij slechts eene vrouw uit de allergeringste klasse ware; hij glimlacht onbeschaamd nu hij haar voorbij treedt.

In de kerk gaat het meisje niet daar zitten waar zij anders gewoon is plaats te nemen: daar zaten immers al die moeders en dochters uit de wereld, in welke zij gewoon was te verkeerem.

Neen, ze zocht een eenzaam hoekske, ginds voor het beeld van de Moeder der bedrukten. Toch heeft men haar gezien en vele staken het gebed der lippen, om het hart voor eene spotternij te openen.

Een der aanwezigen hield op met bidden, maar het was omdat het medelijden zijne ziel overmeesterde; dat er tranen in zijne oogen opwelden. Hij had de pink van zijne rechter hand gegeven, als hij het arme meisje eenigen troost had kunnen geven.

Die man was de oude, de wel is waar wat sulachtige, maar toch goedhartige Benninck.

De dienst was ten einde: vader Benninck ging langs Julia, welke het aangezicht nu dieper dan te voren in hare falie verborgen hield. Hij bleef buiten de kerkdeur staan, want hij wilde haar aanspreken, haar zeggen dat het zijne schuld niet was; dat zijne vrouw opperste meesteres was, dat hij toch altijd den kleinen lieven kanarievogel voor haar zou leeren zingen: dat....

Maar het volk zag, zoo het hem toescheen, vader Benninck zóó wonderlijk aan, dat de man rood werd tot achter zijn ooren en verlegen zijn weg voortzette.

Julia kwam thuis en in den loop van den voormiddag werd de koffer gepakt, want kort na den middag zou zij vertrekken. Met een beklemd hart haalde zij alles wat haar dienstig kon zijn, bijeen.

Het zijden kleed dat de pleegvader haar op den verjaardag geschonken had, de sierlijke hoed met sneeuwblanke veêr, de reticule met glinsterende pereltjes, het perelsnoer - och, dat alles zal ze maar terzijde leggen! Ze gaat immers dienen, en wie weet....

Wat al herinneringen werden in het koffer opgestapeld. Julia had zooveel kleinigheden, waaraan zij gehecht was; doch daarvan moest zij grootendeels afstand doen - ze kon toch heel het huis niet meê nemen.

In dit papier werden de kleine herinneringen harer pleegouders, harer zusters gevouwen, en daar die van Gustaaf. Verder die harer kennissen, welke haar echter nu zoo hard behandelden, haar heimelijk bespotten en schelmsch achter de geplooid gordijntjes verborgen, haar

wellicht met den vinger nawezen - maar dat alles welde in Julia's gedachten niet op.

De twee zusters waren de kamer ingeslopen; zij waren bedroefd en lieten de lip hangen toen moeder gezegd had dat zuster Julia heen ging. Zij stonden daar zwijgend, met bedrukte hartjes en weenden ook, toen zij zagen dat er groote tranen in Julia's oogen opwelden.

De moeder kwam op hare beurt, om de laatste open hoeken in den koffer aan te vullen; maar de goede vrouw kon het niet kroppen. Dat inpakken sprak haar al te wreed van scheiden.

Eindelijk kwam de oude dienstmeid, welke de koffer buiten de kamer sleepte. Toen men die de huisdeur uitdroeg, werd het allen benauwd aan het hart. Het was als droeg men er eene doodskist uit.

Nog een oogenblik toefde Julia in het kamerken.

Daar had zij als kind gespeeld, als maagd gedroomd, gelukkig gedroomd, onbekend met de smart welke haar te wachten stond. Als kind hadden hare teêre handjes naar de gouden vogels en bloemen gegrepen, welke het leêren behangsel versierden. Later had zij, in hare droomen, die vogels en bloemen bezielde; de bloemen had zij in verbeelding verlevendigd en over Gustaaf's pad gestrooid, en de vogels zangerige tonen gegeven, om hem het leven te veraangenamen.

En nu is dat alles voorbij.

Vaarwel. kamerken, lediger en droeviger dan gij zijt, zal het hart der verlatene weeze zijn!

VI.

Naar de hoofdstad.

De diligence, een groot, zwaar, geel geverfd voertuig, met drie stokmagere paarden bespannen, stond gereed. Men haalde er koffers, kisten en balen boven op, om deze daarna met eene zwart leêren huif te overdekken.

De reizigers namen plaats, deze binnen. anderen voor op het rijtuig. De conducteur, een buik-almachtig, met een neus die door den Mechelschen bruinen donkerrood geverfd was, dampte uit een meerschuurmer met zilveren beslag en gaf, op kort afgebeten toon, de laatste bevelen:

‘Hier, koffer voor juffer Van Hoogenhuizen.... Alles klaar?’

Juist kwam de familie des dokters aan; man en vrouw deden Julia uitgeleide tot aan de diligence. De dokter kon het meisje in persoon niet vergezellen, maar zij werd bijzonder den conducteur, een vertrouwd man, aanbevolen en als zij te Brussel kwam, had zij immers den aanbevelingsbrief voor mevrouw d'Arton?

Er was geen plaats meer in het rijtuig; daarbij, Julia was bang voor al die vreemde gezichten; zij nam het liefste plaats naast haren beschermer, en deze was er fier op.

Nog eene omhelzing, na de zoovele welke er reeds gegeven waren; nog eene lange en vurige omhelzing en zoo goed mogelijk de tranen weêrhouden - want al die vreemde menschen hadden het oog op het drietal. Men wilde zoo gaarne het lijden voor iedereen verborgen houden; doch de smart was sterker dan de wil, en moeder

en kind berstten in tranen los.... Nog eens elkander vaarwel gezoend, en toen steeg het meisje op.

De hoorn werd geblazen, de zweep kletste, het zware voertuig rolde voort, en Julia bedekte het aangezicht met de twee handen om de tranen te verbergen, die mild uit hare oogen stroomden.

Toen de familie van Hoogenhuyzen aan het voertuig kwam, stond van verre een klein mager manneke naar het afrijden der diligence te zien; hij had eene groote regenscherm in een zwart foedraal onder den arm, al was er dan ook geen regenwolk aan den hemel te zien; hij was gekleed in een langen bruinen jas, en zware horlogiesleutels bengelden op zijn buik; zijne witte kousen en lage schoenen hadden hem voor een gepensioneerd dansmeester doen houden - indien men niet geweten had dat het vader Benninck was.

De goede man had iets of wat van het vertrek vernomen en zich naar de afspanning begeven, om te zien hoe de zaak eigenlijk zou afloopen.

Het werd hem eng om het hart, toen hij het meisje bleek en met gebogen hoofd, tusschen de beide echtgenooten naderen zag. Benninck had op dit oogenblik veel gegeven, indien hij haar had durven zeggen dat hij zich niets te verwijten had - maar zijne vrouw moest het eens weten!

Eensklaps scheen hem iets in het hoofd te komen; hij wendde zich om en trippelde snel naar huis. Een oogenblik later kwam hij terug en hield zorgvuldig een voorwerp ter zijde. Het was de kooi met den kanarie-vogel, dien hij eens als een geschenk voor Julia bestemde. Hij wilde haar den vogel toch geven - het goede manneke!

Och, hij wist niet, die Benninck, dat het meisje wellicht moeite zou hebben zich-zelve te voeden, daargelaten dat zij nog andere schepsels tot haren last nam!

Maar zie de wagen rolde steeds voort en toen Benninck

den dokter met zijne vrouw zag, die eene wijl en tot in het diepste der ziel getroffen, het rijtuig hadden nagestaard dat hun een lieven schat ontvoerde - toen werd de man verlegen en het kooike onder de slippen van zijn langen jas verbergende, sloop hij weêr als een dief naar huis.

Er zat toch een goed, een nog kinderlijk hart in vader Benninck!

De wagen had Mechelen verlaten.

Zoo lang Julia het hoofd gebogen hield en bedektelijk weende, had de dikke conducteur half glimlachend en soms al eens ter zijde naar het meisje loerende, de 'redeneering met haar hart' geëerbiedigd. Hij dacht: 'Dat ding is nog nooit van moeders pappot weg geweest.... Ik was een andere kerel toen mijn vader mij, op mijn vijftiende jaar, op den bok zette, de zweep in de hand gaf en de wijde wereld injoeg!'

De conducteur was een voorstander der wereldburgerij: hij bevond zich overal wel, als er maar een goede maaltijd, eene gevulde kan, vroolijke makkers en eindelijk een bed te vinden waren. Aan de eerste wisselplaats had hij kortweg, maar toch vriendelijk, gevraagd:

'Niets nemen, juffer?'

'Ik dank u,' was het nauw hoorbare antwoord.

'Lang blijven in Brussel?'

'Och ja.'

'Familie?'

'Helaas, neen,'

'Hop! hop!' riep de dikke kerel tot de paarden, die zich verschrikkelijk schenen te vervelen, zoo traag, zoo lam liepen zij voort.

'Schoone stad, plezierig, goed bekend, duizendmaal geweest. Eerste maal dat ge daar komt juffer?...' vroeg de conducteur andermaal,

Hoewel de man tot tweemaal toe de vraag herhaalde, gaf het meisje geen antwoord: zij zat in gedachten verzon-

ken; de oogen in tranen gebaad, waren strak voor zich uit gericht, zonder echter bepaald iets te zien van alles wat zich rondom haar opdeed.

Julia was alleen - alleen met hare smart! Zij luisterde noch naar de vraag des conducteurs, noch naar het vroolijke aria dat hij nu floot, noch naar de reizigers, die achter haar koutten en lachten, terwijl zij uit hunne Duitsche pijpen dampten. Zij zag ook de kinderen in de dorpen niet, die blootshoofds, barrevoets, slechts half gekleed, vuil en afzichtelijk, met de zware diligence een eind wegs meêliepen. Zij wierp geen oogslag op de natuur, zoo schoon, zoo rijk, zoo blij lachend in den glans der zon.

Alles was doodsch rondom haar, omdat alles vreemd was; vreemde landstreek, vreemde menschen, vreemde toekomst - en bij die gedachte beefde zij.

De avond begon te vallen; men was de laatste pleisterplaats voorbij. Uit den avondnevel, welke zich aan den horizon verspreidde, rees, naarmate men vorderde, het vorstelijke Brussel met zijne talrijke torens en daken, voor het oog der reizigers op.

Hoe meer het meisje die bestemming naderde, hoe enger het haar om het hart werd.

De diligence rolde dommelend de stad binnen en hield, na eenige heuvelige straten doorreden te hebben, voor de afspanning stil.

De reizigers stapten af. Er heerschte een oogenblik verwarring; men vroeg, eischte zijne bagaadje. Eindelijk waren allen verdwenen. Julia stond daar, van al de passagiers nog, alleen, bevend als eene veroordeelde, bij haar koffer.

Leegloopers hebben haar gezien.

Deze jonge heer vraagt om haar geleider te mogen zijn; die windmaker daar biedt haar een rijtuig aan; een derde muskadijn heeft haar zelfs den arm aangeboden - want zij ziet er goed uit, dat provinciaaltje, en des te schooner

omdat zij bleek en sidderend die lastige aanzoekers tracht te ontwijken.

Daar komt de dikke conducteur uit den stal gewaggeld, waar hij de paarden verzorgd heeft; hij klapt dreigend met de zweep en mort:

‘Sprinkhanen, afblijven! Geen spek voor uwen bek!’

En dewijl de snijdende zweep de graatmagere beenen van een paar dier lastige en al te gediensstige gasten striemde, vloog de groep uit elkaër, als bieën voor een regenvlaag.

De conducteur lachte uitdagend met hunne vlamme blikken, met de hageljacht Fransche scheldwoorden, hem toegeworpen; hij schaterde luidruchtig zijnen triomf uit en herhaalde zijn:

‘Af - blij - ven!’

‘Naar mevrouw d'Arton,’ had Julia hem met koortsachtig ongeduld gezegd. ‘Naar mevrouw d'Arton, aan het Park.’

Wij laten het paar het vorstelijke Brussel doorloopen, dat echter destijds op verre na zoo vorstelijk niet was als tegenwoordig. Wij luisteren, evenmin als Julia, naar de kort afgebroken inlichtingen, welke de dikke conducteur geeft, evenmin naar den uitroep: ‘schoon! schoon!’ welke hem van tijd tot tijd bij het zien van een voorbij snorrend rijtuig, wordt afgedwongen; wij snellen regelrecht naar het huis van mevrouw d'Arton, om daar de pleegdochter van den heer Van Hoogenhuyzen, Julia Martin, af te wachten.

Middelerwijl willen wij in eenige bijzonderheden, over de dame des huizes en haren echtgenoot, treden.

Mevrouw d'Arton was, zoo als wij reeds gezien hebben, nog eene schoone vrouw; zij leefde te Brussel in de hooge wereld, en was eene van die op welke gewoonlijk in openbare vereenigen het oog zich vestigt, omdat zij bij schoonheid, bevalligheid van kleeding wist te voegen, en

ook omdat zij voortdurend door een aantal hofmakers omringd was.

Haar echtgenoot was echter van een gansch tegenovergesteld karakter; hij had in het begin van zijn huwelijk die vrouw inderdaad bemind en gehoopt, dat zijne levensbaan door haar met bloemen van geluk zou bestroofd worden: - weldra had hij de overtuiging, dat hij in zijne hoop bedrogen werd, en de echtgenootte geen liefde voor hem koesterde. Er onstond eene koelheid, eene verwijdering tusschen beide echtgenooten, welke den man wel is waar inwendig knagen kon; doch die haar blijkbaar genoeg deed, omdat hare vrijheid er rekkelijker door werd.

Die vrijheid echter verblindde mevrouw niet; zij was en bleef op hare hoede, en hoewel haar echtgenoot meer dan eens haar verledene en tegenwoordige had willen doorpeilen, was zijne poging immer afgelegen op de listige achterdocht zijner gade.

Voor al het verledene had de heer d'Arton willen doorgronden; hij wist dat hij de eerste verloofde niet geweest was. Men noemde ook wel eens den naam van hem, die het meisje ten altaar had moeten geleiden. Er hadden zelfs verschillende geruchten over mevrouw geloopt - maar veertien jaren opmerkzaamheid hadden niets aan het licht gebracht en de achterdocht, welke op den bodem des harten lag, was zelfs in zekere oogenblikken ten eenemale daaruit verdwenen.

Thans leefden de echtgenooten, oogenschijnlijk, in de beste verstandhouding; maar de glimlach der lippen liegt meer dan eens. Onder de bloemen der eendracht sluipt de slang der tweedracht. en in het huiselijk leven der echtgenooten d'Arton, heerschte eigenlijk alles behalve geluk.

De heer d'Arton was een man in den bloei des levens. Zijn gelaat scheen de weerspiegeling zijner koele ziel te zijn; zijn hooggewelfd voorhoofd rimpelde zich soms, doch

de storm bulderde niet over de lippen. Zijn oog was glanzeloos, zijne lippen fletsch: het was alsof binnen in zijn hart geene driften meer gloeiden, en dat hij zich zelfs niet meer bekommerde om hetgeen er om hem plaats greep. Hij verdiepte zich in de staatkunde, in het fondsspel, liet zijne vrouw in den schouwburg en de partijen aan zich zelve over, en er scheen geen vonk jaloezie in zijn hart te liggen - kortom, mevrouw d'Arton was voor hem eene bekende, zonder schijnbaren invloed op zijn hart.

Mevrouw d'Arton zat achteloos op de rustbank en scheen in gedachten verdiept te zijn. Aan tafel zat haar echtgenoot; zijn hoofd rustte in den rechter handpalm en het oog vestigde zich strak op het avondblad, dat hem de nieuwste tijdingen had aangebracht. Zoo even had een vriend des huizes de zaal verlaten: toen die dààr was, had mevrouw al hare geestigheid ten toon gespreid; nu integendeel, tegenover haar man, had zij geen enkel woord voor hem, evenmin als hij voor haar.

Hij trachtte de staatkunde in al hare kronkelingen na te speuren; *zij* leverde zich over aan de beelden der bloemrijke en zonnige modewereld; maar tusschen de bloemen piepte wel eens een spottende sater uit, die haar het verledene te binnen bracht, of wel haar, in den voorgehouden spiegel, den opkomende rimpel, of wie weet! het eerste en zoo zeer door de vrouwen gevreesd grijs haar, deed opmerken.

Och, op die jaren zouden alle zwartlokkigen vrouwen blond willen zijn!

Maar mevrouw poogde die donkere denkbeelden telkens van zich af te stooten, en wilde eene eeuwige lente rondom zich droomen, waarin zoo min de beelden uit het verledene zich opdeden, als de rimpels en de eerste grijze haren van het tegenwoordige.

De mensch wikt, God beschikt.

Op het oogenblik dat mevrouw het verleden verloochende, wachtte er iemand in de voorkamer, welke haar dit integendeel in al zijne kracht kwam te binnen brengen en haar dwingen zou met moeielijkheden te worstelen, welke zij achttien jaren lang terzijde had weten te schuiven.

Julia stond bevend in de voorkamer, terwijl de huisknecht mevrouw ging verwittigen, dat een meisje haar wenschte te spreken en persoonlijk een brief te overhandigen.

Wat zal de uitslag zijn? IJselijke vraag welke Julia zich sedert haar vertrek, duizendmaal had toegericht, en die zij te vergeefs trachtte te beantwoorden.

Het meisje wachtte lang - tamelijk lang.

Eindelijk werd de deur geopend en mevrouw d'Arton trad binnen.

Hoewel de tafellamp het vertrek niet helder verlichtte, had mevrouw, bij den eersten oogslag, Julia Martin, herkend. Ook was zij blijkbaar de ontroering niet meester, welke die verschijning haar veroorzaakte. Zij had echter tegenwoordigheid van geest genoeg om de deur achter zich te sluiten.

Vaarwel nu, droomen van eeuwige lente en vreugde, welke de kaarten, eene poos te voren in verbeelding voor mevrouw gelegd, haar voorspelden: - daar viel plotseling de zware en onheilbrengende klaveren-aas in het tooverspel!

Julia stamelde een groet, en beefde toen zij mevrouw d' Arton den brief van den dokter overhandigde.

'Wie zijt gij?' vroeg mevrouw, terwijl zij het meisje strak aankeek en aan hare stem eene buitengewone vastheid wilde geven.

'Ik ben Julia Martin,' stamelde het arme meisje nauw hoorbaar.

Mevrouw sidderde.

‘Wat komt gij doen?’ ging zij koortsachtig voort, en de toon der stem deed Julia nog meer beven.

‘Wees zoo goed den brief van mijn pleegvader te lezen, mevrouw,’ was het antwoord.

Gejaagd rukte de vrouw den brief open, en hare oogen dwaalden over het papier heen; de onrust, welke op haar gelaat zichbaar was, werd eenigszins verzacht, toen zij zag dat de dokter haar enkel ‘zijn pleegkind, Julia Martin,’ aanbeveel en dringend verzocht, voor het meisje te willen zorgen. Maar zou zij met het geheim harer geboorte bekend zijn?

‘Gij zijt,’ stamelde mevrouw, ‘het.... pleegkind van dokter Van Hoogenhuyzen.

‘Ja, mevrouw.’

‘Wie...’ en de stem van de schuldige vrouw beefde, ‘wie is uw vader?’

‘Ik weet het niet.’

‘Uwe moeder?’

‘Men weigert mij die te noemen’ - en tranen stroomden Julia over de wangen.

Het was als rolde er een loodzwaar gewicht van mevrouw's hart. Zij had dus nog hoop het verschrikkelijk geheim met haar te begraven. En geen moederlijk gevoel sprak dan in die vrouw, bij het zien van haar kind, van haar bloed? Dat is inderdaad, hoe vreemd het ook moge voorkomen, te betwijfelen.

En toch was zij schoon, die arme maagd, in haar nederig burgerkleedje; zij was goed - dat zag men aan de lieve oogen, door tranen overwolkt. Doch die vrouw bezat niets dan het valsche eergevoel der wereld, dat men ten onrechte ‘aristocratische fierheid’ noemt, en daaronder versmachtte zij elk ander.

‘Waarom verliet gij dokter Van Hoogenhuyzen?’

‘Ik kon in zijn huis niet blijven, mevrouw, toen ik wist dat ik zijn eigen kind niet was; ik wilde niet langer het

bedelbrood eten en liever ging ik als dienstmeid arbeiden. Mijne pleegouders verzetten er zich tegen, doch mijn besluit was onveranderlijk. Toen gaf mijn vader mij dien brief voor u, in de hoop, mevrouw, dat gij eene arme weeze zoudt willen helpen.'

'En gij weet niet wie uwe moeder is?' hervatte mevrouw koel.

'Och neen! Kende ik mijne moeder, ik zou op mijne bloote knieën voor haar kruipen, opdat zij toch medelijden met mij hebben zou, O, mevrouw, indien gij wist wat ik geleden heb! Ik verloor in weinige dagen alles wat ik in de wereld had - een vader, eene moeder, gansch eene familie, en niemand bood zich aan om hunne plaats te vervangen.'

Het meisje bedekte het aangezicht met de handen.

Mevrouw was zichtbaar onrustig.

'Maar wat kan ik aan dit alles doen?' sprak zij. 'Ik kan mij toch niet met u belasten. Brussel is groot, tracht dat gij er eenen dienst bekomt en ik zal zien, later....'

'Mevrouw, gij zijt eens goed voor mij geweest....'

'Wat wilt gij zeggen?'

'Gij kwaamt op mijn verjaardag in mijn 's vaders huis, toen ik nog in het volle van het geluk was: gij zeidet ongelukkig te zijn en vroeg: wil niemand van u dan een kus geven aan eene ongelukkige moeder?' Ik kwam tot u en gij druktet mij zoo innig aan het hart, dat ik u steeds goed en braaf gedroomd heb. Wil gij toch meer medelijden met mij hebben dan anderen.'

Het meisje zakte op de knieën; mevrouw deinsde vérschrikt achteruit en zeide met ontzetting:

'Maar wat eischt ge van mij? Ik ben voor u.... vreemd... Ik ken u niet.'

'Och, ja, gij zijt vreemd voor mij, ik weet het wel; maar zóó alleen sta ik in de wereld, dat gij, die mij eens

goedwillig omhelsdet, mij het naaste geworden zijt. Laat mij hier, hier in uw huis, mevrouw....’

‘In mijn huis?... Nooit.’

‘Mevrouw!’ ging het meisje voort, ik zal met zoo weinig tevreden zijn; ik zal slaven en zwoegen zooveel ik kan, dag en nacht, om het brood te verdienen dat gij mij toereikt. Jaag mij de deur niet uit! Wat zal ik gaan aanvagen in die groote stad, waar ik niemand ken.’

‘Het kan niet zijn!’ hervatte mevrouw; maar de toon der stem was niet meer dezelfde. Het moederlijk gevoel kwam eenigszins boven en trad in worsteling met het alles overheerschend eergevoel.

‘O mevrouw, ik zal u trouw dienen, en u zelf dankbaar blijven als ik eens mijne moeder zal gevonden hebben - en die toch zal God mij eens teruggeven als zij nog in leven is.’

‘Neen, neen?’ herhaalde mevrouw ongeduldig.

Het meisje stond op en hare tranen afwisschende, zeide zij:

‘Vergeef mij, mevrouw, ik dacht dat gij een weinig goedheid voor eene ongelukkige wees zoudt gehad hebben. Als het niet kan zijn, in Gods naam dan. ‘t Is verschrikkelijk’ zeide Julia als tot zichzelf, ‘des nachts alleen, in eene vreemde stad, onder den blooten hemel staan....’

Zij ging naar de deur,

Alleen, in eene vreemde stad, onder den blooten hemel! Welke moeder zou dien toestand voor haar kind dulden!

‘Blijf!’ zeide mevrouw koortsachtig, overmeesterd zoowel door den schrik voor de gevolgen, als door het moederlijk gevoel, en op dat oogenblik had zij Julia aan het hart willen prangen en weenen over het ongeluk; maar mevrouw wist zich te bedwingen.

‘Droog uwe tranen,’ zeide zij nog ‘en geen woord over hetgeen hier tusschen ons beiden gebeurd is. Gij kunt voorloopig hier blijven, tot later, tot morgen, tot.... Wij

zullen zien. Doch nog eens, en gij verzekert mij zulks plechtig: weet gij niet wie uwe moeder is?’

‘Mevrouw, indien ik het wist zou ik hier niet komen; ik kroop dag en nacht rondom haar huis, totdat zij mij de deur en hare armen opende.’

Mevrouw trok aan de belkoord.

De knecht verscheen.

‘Wijs aan de nieuwe dienstmeid de kamer waar zij zal slapen.’

‘Ik dank u, mevrouw!’ stamelde Julia blijde, en zij wilde vooruit schieten, om de hand van mevrouw d'Arton te grijpen en met kussen te overladen; deze echter deed een afwerend teeken en keerde haar den rug toe.

Dat tooneel had eene verschrikkelijke uitwerking op mevrouw d'Arton gemaakt; doch zij had den schok moedig doorstaan: zij had het hoofd recht gehouden en zij wenschte er zich geluk over. Maar morgen?... De nacht geeft raad.

Toen zij gevoelde dat zij de noodige kalmte weêr bekomen had, keerde zij in de zaal terug; haar echtgenoot was nog altijd in den doolhof der staatkunde verward; hij sloeg gelukkig geen acht op haar. Enkel vroeg hij, zonder zelfs het hoofd op te lichten:

‘Wat was dat?’

‘Eene nieuwe dienstmeid, welke zich aanbood....’

Wat bekommerde de heer d'Arton zich om eene nieuwe dienstmeid!

Mevrouw had hoofdpijn en verwijderde zich om, alleen in hare kamer, den nieuwen toestand te overdenken, waarin zij zich bevond; de heer des huizes verdiepte zich in de protocollen en traktaten. en becijferde daarna in zijn zakboekje de winsten en verliezen van den dag.

En Julia? - arme Julia!

VII.**Een onverwacht beschermer.**

De hemel was met sterren bestrooid, diamanten, schijnbaar ordeloos op dat blauwe uitspansel verspreid, alsof zij er achteloos door de hand eens kinds werden neêrgeworpen.

Donker als een graf is het beneden, licht is het boven, en ook daarheen wendt zich het oog van elkeen die waakt en lijdt.

Wat is er natuurlijker! Beneden vindt de lijder niets dan smart en aan alle kanten roept men hem: doe afstand van alle hoop!

Maar van boven schemert hem nog eene onbekende wereld te gemoet, in welke hij troost en liefde vinden zal.

Daarheen, daarheen!

De sterren worden voor den lijder de oogen der engelen, welke hem welwillend en troostend toelachen, als wenkten zij hem naar een beter vaderland.

Zoo ook begroetten zij de arme Julia, welke den eersten nacht slapeloos op hare legersteê doorbracht.

De wereld was zoo oneindig groot; de menschen zoo onnoembaar talrijk, dat Julia wanhoopte ooit hare moeder weêr te vinden. Hare pleegouders had ze vaarwel moeten zeggen; Gustaaf, de eerste liefde van haar hart, had haar verlaten - wat had zij hier op aarde nog te verrichten! Daarom wilde zij heengaan, ginds omhoog, vanwaar de sterren haar toelachten, als waren zij hare vriendinnen; of liever als waren zij de oogen der moeders, welke hare kinderen naar een beter vaderland waren voorgegaan.

O ja, elken nacht als de hemel helder en met sterren bestrooid was, zou zij de oogen daarheen wenden, totdat zij ten laatste zou opstijgen - hooger dan de vriendelijke sterren.

Eindelijk brak het morgenrood in het Oosten door; de nieuwe dag ving aan, Wat zal hij der arme Julia aanbrengeu? Het meisje werd gelatener, naarmate de zon de nevelen wegjoeg en zij haren gloed over het bedauwde geboomte van de Warande wierp.

Buiten was alles reeds in leven en beweging; Julia hoorde de vogelen zingen; een dof gedommel steeg bij tusschenpoozen uit de naburige straten op: maar het hotel bleef nog zoo doodscl as een graftombe.

Nu eerst sliiep Julia, vermoeid en afgebeuld door het nachtwaken, en zij droomde van twee blinkende sterren, welke haar des nachts hadden toegelachen. Die twee geheimzinnige oogen waren die eens engels, wiens gedaante nu duidelijk werd; hij had goudblonde en op den adem des winds vlottende haren; hij was in een sneeuw wit kleed gehuld en had lelieblanke en wijd uitgespreide vleugels aan de schouders.

Engel des lichts, komt gij Julia reeds aan de aarde ontrooven?

De engel naderde door een lichtstroom omgeven, de droomende maagd, en zij, zij stak de armen reikhalzend naar hem uit, doch hij weerde deze zachtjes af en drukte een langen kus op haar voorhoofd.

Dit gevoel was zoo natuurlijk, dat Julia duizelig wakker werd.

Mevrouw d'Arton stond voor haar bed; het gelaat der dame was bleek; de oogen waren, gewis door het nachtwaken en het weenen. gezwollen en zacht op de slaapster gevestigd. Men moest geen scherp waarnemer zijn om te zien, dat er een verschrikkelijke strijd in haar binnenste woelde.

Hoe lang had zij daar, in die kleine kamer en voor die legersteê, getoefd? Met welk inzicht was zij daar gekomen? Kwam die eierzuchtige vrouw den hinderpaal beschouwen, dien zij, wat het ook kosten mocht, uit den weg wilde ruimen? Ofwel, was het de moeder die, in den slaap, en ongestoord, haar kind wilde zien en heimelijk liefhebben?

Peillooze afgrond.

Mevrouw d'Arton verdween toen Julia, dommelig ontwakend, zich oprichtte en zoo snel had zij zelfs de kamer verlaten, dat het meisje dacht een tweede droombeeld gezien te hebben.

Een uur later verrichtte de nieuwe dienstmeid het huiswerk; zij dweilde den breeden marmere trap.

Wat was ze onhandig, de arme Julia! De andere dienstboden lachten met haar en toch werkte zij zoo ieverig, dat het zweet langs hare wangen lekte; maar het kind der weelde was ook aan dien slavelijken arbeid niet gewoon.

Mevrouw d'Arton was langs de plaats gekomen waar Julia arbeidde en zij had het hoofd omgewend.

Een oogenblik daarna verliet de heer d'Arton zijne kamer; hij bleef onopgemerkt op een afstand van de dienstmeid staan en hield zijn strakken blik op haar gevestigd. Toen Julia in hare volle lengte zich oprichtte en hij haar schoon gelaat zag, werd hij plotseling diep getroffen. Het was niet hare schoonheid welke hem boeide, neen! er was iets treffender. iets zielroender op zijn aangezicht te lezen.

Maar och! het moet een goochelspel zijner verbeelding zijn. Hij dacht in dat vreemde meisje een trek van gelijkenis te zien, niet met zijne vrouw, maar met de bruid, welke hij straks veertien jaar geleden ten altaar voerde.

Wat kan de verbeelding toch wonderlijke gelijkenissen doen ontstaan! Wij zien in de wolken die langs den hemel drijven, immers wel allerlei wezens: engelen en menschen;

wij kunnen in den gloed van het vuur een gansche wereld van feeën en duivelen scheppen.

De heer d'Arton deed een stap om zijn weg voort te zetten; maar hij hield nogmaals stil en vestigde andermaal zijn oog op Julia.

‘Hoe is uw naam, meisje?’ vroeg de huisheer.

‘Julia Martin, mijnheer!’ was het antwoord en de toon harer stem, hare houding, geheel dat wezen getuigde dat zij niet opgevoed was om dat grove werk te doen.

‘Van waar zijt gij gekomen?’

‘Van Mechelen, mijnheer.’

‘Gij schijnt niet geschikt om dat werk te verrichten.’

Julia ontstelde; zij vreesde reeds weg gezonden te zullen worden; een hoog rood stroomde over hare wangen.

‘O ja wel, mijnheer,’ het zij er zacht op volgen en er blonk een traan in haar oog.

De heer d'Arton zag het en de koele man scheen er door bewogen.

‘Wonderlijk!’ mompelde hij en trad het vertrek binnen, waar mevrouw zich bevond. De doordringende oogslag van haren echtgenoot rustte tamelijk lang op haar; het scheen dat hij de reden der bleekte der doffe en gezwollen oogen zijner echtgenootte wilde ontleden en doorpeilen.

Mevrouw zeide ongesteld te zijn en sloot zich in hare kamer op.

Dien dag was de heer d'Arton een geheel ander mensch dan gewoonlijk, en gelukkig voor ons, want door zijn terugblik in zijn vroeger leven, leeren wij hem ook nauwkeurig kennen.

De heer d'Arton was een van die menschen welke, vóór dat hij aan een huwelijk dacht, de wereld in alle opzichten had leeren kennen. In liefde en vriendschap had hij meer dan eens misleiding gevonden, en vandaar dat hij niet

zelden de menschen haatte en eindelijk beweerde zijn geluk voortaan in zich-zelfen te vinden.

Ook daarin bedroog hij zich.

Op dat tijdstip ontmoette hij in de hooge kringen een jong meisje, dat naast eene gepaste fierheid, eene beminnenswaardige eenvoudigheid ten toon spreidde, en de jonkman meende eindelijk het wezen gevonden te hebben, dat hem weer met de menschen zou verzoenen. Hij bood der schoone hart en fortuin, en zij werd de dikwijls benijdde mevrouw d'Arton.

De heer d'Arton had sedert geruimen tijd de wereld vaarwel gezegd: doch zijne vrouw was jong, beminde de feesten en vond er geen bezwaar in hare intrede op nieuw te doen. Op karakters zoo als dat van den heer d'Arton mag men inderdaad betrouwen; zij beminnen des te inniger, naarmate de ontgoocheling vroeger grooter is geweest; doch als zij eenmaal het geluk wanen te bezitten, dulden zij ook niet meer dat iemand het hun zou komen betwisten.

Het geluk dat hij een oogenblik meende gegrepen te hebben, ontsnapte hem andermaal, omdat zijne vrouw niet was wat zij hem had toegeschenen. Terwijl spijt en jaloezie den man martelde, danste de jonge vrouw vroolijk en onbezorgd door het leven heen - te vroolijker naarmate zij van haar eigen huis verwijderd was, terwijl hij integendeel dààr, en dààr alleen, het ware geluk had willen vinden.

De marteling duurde geruimen tijd; de rede scheen eindelijk te zegepralen en spreidde over het bestaan van den echtgenoot eene koelheid, welke hem meer en meer van zijne gade verwijderde en hem eindelijk dat afgezonderd, dat ingetogen leven deed aannemen, waarvan wij hooger spraken.

Bij het zien van Julia herinnerde hij zich zijne droomen op den bruiloftsdag, en de ontgoocheling welke er kort daarna op gevolgd was.

De heer d'Arton opende den lessenaar welke in het vertrek stond, deed, door het springen eener veêr, eene geheime laê opengaan, en nam er een aantal papieren uit, welke hij verstrooid losmaakte. Het waren de brieven van den jonkman en het meisje, brieven vol hoop en liefde; het waren dierbare herinneringen: een kleine ring, eene lok haar, eenige verdroogde blaêren, een dor vergeet-mij-nietje - nietigheden zal men zeggen, maar welke als zoovele strikken waren geweest, waarin zijn hart zich, niettegenstaande zijne vroegere ondervinding, had laten vangen.

Sedert jaren lagen die herinneringen vergeten in de laê; een uur te voren zou hij ze onverschillig, misschien wel met een lichten spotlach, beschouwd hebben. Nu plotseling heeft dat alles weêr aantrekkelijkheid voor hem gekregen. Wat is het hart toch een wonderlijk, een grillig, een veranderlijk voorwerp!

Een poos hield de heer d'Arton beurtelings het oog op de hooger gezegde voorwerpen gericht, wierp ze daarna ordeloos in de laê terug, en onder het slaken van een diepen zucht sloot hij het meubel; maar in zijn hart was de wonde weêr open gereten, welke lange jaren te voren daarin gemaakt werd.

Kort daarna ging hij uit, doch het gewoel der stad, de duizenden verscheidenheden welke zich in deze opdeden, konden hem evenmin als de eenzaamheid, den bekomen indruk doen vergeten. Hij bezocht eenige vrienden, trad gezelschappen binnen, in welke hij sedert jaren den voet niet meer gezet had; speelde tot ieders verwondering en keerde naar huis terug, om dit eene poos later weêr te ontvluchten.

Des avonds trad de heer d'Arton met langzame schreden zijne woning binnen.

Binnen getreden, ging hij mijmerend den breeden trap op, die naar zijne vertrekken geleidde. Eene doodsche

stilte heerschte in het groote huis; doch eensklaps scheen het hem toe dat die stilte door een zacht snikken onderbroken werd.

Hij stond, met snel jagend hart en ingehouden adem, stil en luisterde.

In de schaduw van den trapkolom zat, op het koude marmer, eene ineengekrompen vrouwengestalte. Toen zij zich oprichtte, ontwaarde de heer d'Arton de nieuwe dienstmeid. De oogen van het meisje stonden vol tranen.

Toen zij den meester des huizes herkende, wilde zij spoedig heengaan; doch hij hield haar tegen en vroeg:

‘Wat is er gebeurd?’

Het meisje zweeg en snikte.

‘Vrees niets!’ hervatte de heer d'Arton op goedhartigen toon, ‘zeg mij waarom ik u hier, zoo laat alleen, in het benedenhuis vind.’

‘Ik wilde naar mijn kamer gaan, mijnheer; doch een uur geleden ben ik hier, door smart overweldigd, neêrgezakt en ik heb er vrijen loop aan mijne tranen gegeven.’

‘Wie heeft u die smart veroorzaakt?.... Gij antwoordt mij niet, en evenwel hebt gij ongelijk u niet op mij te vertrouwen.... Hebben de dienstboden u verongelijkt?’

‘Hunne spotternij om mijne linkschheid doet niet zeer.’

‘Is het dan mevrouw d'Arton?’

‘O neen!’

‘Wat is u dan overkomen? Ik heb medelijden met u. Reeds dezen morgen heb ik u gezegd, dat gij niet geroepen waart om hier te zijn wat gij zijt.’

‘Inderdaad, mijnheer; ik dacht nooit geroepen te zijn om het harde huiswerk te verrichten; ik ben in eene zekere weelde opgevoed, en heb lange jaren al het geluk genoten dat men genieten kan. Maar helaas!’

‘Welnu?’ hervatte de heer d'Arton met belangstelling, en vond in het meisje, verwonderlijk! altijd denzelfden gelaatstrek weêr, dien hij 's morgens had opgemerkt.

‘Eenige weken geleden vernam ik dat ik het kind der personen, bij welke ik inwoonde, niet was en ik wilde liever gaan werken dan het gegeven brood eten.’

Julia barstte in tranen los.

‘En wiens kind zijt gij dan?’

‘Ik ken noch vader, noch moeder. Doktor Van Hoogenhuyzen, mijn pleegvader, had mij in de welwillendheid van mevrouw d'Arton aanbevolen; maar dezen avond heeft men mij gezegd, dat ik morgen vroeg dit huis moet ontruimen. Waarheen zal ik gaan, o God! Het is verschrikkelijk alleen te zijn in de wereld!’

‘En waarom zendt mevrouw d'Arton u weg?’

‘Ik weet het niet, mijnheer! En toch wil ik ieverig werken, hoezeer de andere dienstboden mij ook mochten bespotten. Ik zal...’

‘Niemand zal u hier meer bespotten; *ik* gelast u hier in dit huis te vertoeven. Ga nu naar uwe kamer en heb vertrouwen in mij.’

Met eene koortsachtige drift greep Julia de hand des meesters, kuste ze dankbaar en er vielen brandende tranen op neêr.

De heer d'Arton was ontroerd; hij staaarde Julia een oogenblik peinzend na. Hij gevoelde dat weldoen eene zalige betoovering om zich spreidt. Later verdrong de eigenbaat dat gevoel. Hij begon het nieuwe standpunt te berekenen: wat zijne vrouw scheen te haten, wilde hij beschermen.

Mevrouw vernam des morgens, uit den mond van haar echtgenoot, dat Julia in hunnen dienst zou blijven. Zij had gebeeft toen de heer d'Arton haar dit zeide, want te vergeefs had zij getracht de reden van dat besluit te onderscheppen.

Wat ging er achter het koel oog van haren echtgenoot om? Wat beraamde, wat wist of wat hoopte hij te weten?

Een leven van angst en zorg, van bekommernis en smart opende zich voor mevrouw.

Een oogenblik had zij geëischt dat Julia het huis zou verlaten - doch haar echtgenoot had schijnbaar onverschillig, maar nadrukkelijk 'Neen' geantwoord.

Kort daarna had zij gezegd, dat er geen andere plaats onder de dienstboden open was, dan die van schommelmeid en zij deze voor Julia bestemde: wie weet, dacht mevrouw, of zij, ongewoon aan den harden arbeid, het huis alsdan niet vrijwillig vaarwel zegt! - doch even nadrukkelijk had de heer d'Arton 'Neen' gezegd.

Dan wilde zij naar de baden gaan en het meisje met zich nemen - doch de echtgenoot vond dit niet raadzaam, en beweerde dat Julia Martin zich niet uit het huis verwijderen zou.

'Waarom strekt gij dan toch eene zoo beschermende hand over dit meisje uit?' had mevrouw ongeduldig gezegd.

'En waarom,' gaf de echtgenoot kalm ten antwoord, 'waarom vervolgt gij haar zoo hardnekkig?'

'Gij schijnt wel veel belang in haar te stellen.'

'En mevrouw dan!' liet hij er met een lichten spotlach op volgen.

Mevrouw zag haren echtgenoot strak aan, en schijnbaar koel, zelfs onverschillig de schouders ophalend, liet zij er op volgen:

'Gij vergist u grootelijks.'

't Is de eerste maal niet, ik beken het, dat ik mij vergis.'

'Dat ten minste is eene bekentenis!' antwoordde mevrouw scherp. 'Zij pleit echter niet in uw voordeel.'

'Misschien ook niet in dat van mevrouw.'

'Is het een verwijt? Ben ik dan zoo'n sphynx voor dien zoo scherpzinnigen heer d'Arton?' en zij lachte spottend.

'Och ja, als gij voor het zinnebeeld der wijsheid wilt

gehouden worden, kan dit wel eens twijfelachtig zijn; maar als zinnebeeld der verborgenheid sta ik zulks toe!' luidde het antwoord even scherp.

Mevrouw zweeg; zij had een voorgevoel dat uit dien gedwongen toestand een verschrikkelijk onweêr ontstaan zou, dat dreigde haar te verpletteren.

Zou de heer d'Arton weten dat Julia Martin hare dochter is? Ofwel... zou de heer d'Arton, vergetend wat plicht en eer hem geboden, zich door Julia's schoonheid hebben laten betooveren?

Bij die gedachte rees mevrouw d'Arton van haren zetel op. Het gevoel der moeder welde met eene ongehoorde kracht naar boven, en in haar oog tintelde weer een ongekend vuur.

VIII.

In de Brusselsche Warande.

Lezeres, indien gij geen vriendin zijt van opmerking en vitterij, van kwaadsprekerij, indien gij dit woord verkiest, neem dan uwe parasol en schep voor eenige oogenblikken een luchtje op uw balkon, wel te verstaan indien er een ter uwer beschikking is. Ik heb lust om een oogenblik op het papier te flaneeren.

Het is vroeg en Zondag-voormiddag. De schoone Warande, of zooals men thans zegt 'het Park', die frissche wandelplaats der Brusselaars, ziet er als een wezenlijk

oasis uit, omringd als zij is door straten en pleinen, welke steeds door de zonnestralen gebakken en verbrand worden.

De hooge olmen zijn als groote uitgespreide waaiers, of beter gezegd, hun loof is als een golvend doek dat op den top der takken is gehangen.

Er is eene zonderlinge mengeling van personen onder het geboomte verspreid.

Het zijn echter geen personen uit de hooge wereld, welke gij nu ziet; die zullen later komen. De rijken, in waarheid en in schijn, verschijnen eerst kort na het middaguur. Dan is het hier eene uitstalling van echt- en van klatergoud; doch meer van het laatste dan van het eerste, en het eerste minder blinkend en oogverblindend dan het laatste.

Dit oogenblik mist echter het karakter, de beweging, waarmeê wij ons het liefst verlustigen. Dan ook ademt men geen koele lucht meer in; nu heerscht er nog eenige frischheid van den vorigen nacht. Dan is de zon heeter; het fijne, opstijgende stof wordt verstikkend en men poogt, door sprenkeltonnen, eene kunstmatige koelte te doen ontstaan.

Neen, neen! laat ons de frischheid der natuur genieten en aan de grooten, die welke door eene kunstmatige hand verwekt wordt, overlaten.

Zie, daar trippelt nu een volksmeisje in haar keurig net gestreken Zondagskleed; het sneeuw witte mutsje is met rood of blauw zijden lint, ofwel het eenvoudige hoedje met eenige kunstbloemen versierd.

Aardig, vroolijk, levendig ding!

Daar komt een flinke jongen aan, in zijn lakensch pak uitgedost, want eens per week is hij 'meneer'; ook aan de dracht van zijn kleed, aan den hoed op het rechteroor, aan zijne langs de slapen van zijn hoofd tot een halve maan gedraaide haarblessen; aan de korte maar nog witte aarden pijp, erkent men altijd den werkman.

Heerlijke dag, dag van rust en uitspanning! Zonneschijn van boven - dat lokt tot de wandeling uit, na de gansche week in de doffe werkplaats opgesloten te zijn geweest. Zonneschijn in de hartjes - dat lokt uit de jokkernij, tot den dans, na de gansche week, ernstig als machines, over het werk gebukt te hebben gezeten. O, dat zoete rijkemans niets-doen!

Daar komt een oud-gediende aan; hij draagt het Legioen van Eer aan het rood lint, in het knoopsgat van den langen blauwen jas; - ginder, aan de andere zijde der laan, komt zijn kameraad, even zilverwit van hoofd en op zijne handkruk leunend, aansukkelen; die oude draagt de Willemsorde met de oranjekleur.

Beide mannen zijn oud, stokoud; maar nog is de oogslag vlammend als een lont, het woord bondig als een kommando. Nog zit er drift in dat bloed als zij over *hunnen* tijd spreken, toen het er wat anders toeging dan in den tegenwoordigen, lammen tijd, nu men de slaapmuts over de oogen heeft getrokken en de Mogendheden aan de wieg van de kleine landjes *do, do!* zingen. Beide oudjes waren, maar in tegenovergestelde gelederen, te Waterloo.

Beter vrienden zijn er niet: elken schoonen dag zitten zij daar op diezelfde bank; zij spreken, twisten, kommandeeren, maken zich het bloed warm, dreigen met stok en kruk, denken nog op het slagveld te zijn, springen overeind, schijnen elkander aan 't lijf te willen - maar zullen toch eindigen arm in arm, in gindsche herberg een glas faro te ledigen.

Ander volk.

Daar wandelen Brabantsche boerinetjes, met den kleurigen doek over het hoofd, de groote, blauw-katoenen regenscherm onder den arm, al is er dan ook geen regenwolkske aan de lucht. Zij zijn vóór het krieken van den dag opgestaan, om die coquette juffer, dat weelderige Brussel, te zien.

Wat luierikken de menschen toch in de stad! Reeds tienmaal zijn die kinderen der velden de breede straat op en neêr gewandeld en het begint hun schromelijk te vervelen, dat de menschen in de groote stad tegen negen ure nog vaak hebben en geeuwen. Ze gevoelen zich vreemdelingen in de residentie, waar zij iedereen goedhartig ‘goên dag’ knikken en niemand haar dezen groet terug geeft.

Hop, hop! Daar zijn de straatjongens.

Zij loopen, juichen, springen en dartelen, echter niet zooals in de week. Och, het zijn nu geene echte Brusselsche jongens! Nu zijn ze gewasschen, gekamd, ik zou haast zeggen gefriseerd: de blauwe kiel is glad gestreken, de kraag is sneeuw wit, de schoenen blinken. Gisteren waren zij veel schooner, veel schilderachtiger, veel natuurlijker; de haren stonden hun recht en verwilderd op het hoofd, de wang gloeide, het oog blonk van schelmerij. Toen, o toen waren het oprechte Brusselsche deugnieten!

Straks echter zullen zij hun wezenlijken aard hernemen en doen zien dat, indien daarboven de vogelen vrij en ongedeerd in de takken rondspringen, zij hun domein, hunne wereld, hier beneden hebben gevonden.

Wat scheelt hun de wachter, met sabel en rotting gewapend, met oogen als karbonkels en met knevels als varkensstaarten! Die toch heeft het al druk genoeg met dat kleine, vriendelijke fruitmeisje, dat hij aan den fikschen sergeant der grenadiers, die als eene zon blinkt, wil betwisten, terwijl het lachzieke kind nu den een, dan den ander den voorrang schijnt te willen geven.

Ander volk.

‘Ah, d'Arton!’ hooren wij nu zeggen.

‘*Tiens, marquis de la Gullerie,*’ klinkt het antwoord.

‘En zie, daar komt onzen goeden baron von Knikkerstein ook aan,’ hervatte de eerste spreker.

‘*Guten morgen, herr d'Arton, guten morgen, margies*

de Gullerie,' riep een dik manneke, dat op zijne korte spillebeenen nader kwam.

Weg is de natuur.

Zijn die drie personen inderdaad heeren uit den hoogen stand?

Zij dragen alle drie eene soort van lichten *carrick*. Hij, dien men d'Arton noemt, heeft een lange, gele jas aan met vergulde knopen en draagt eenen hoed met gouden band. Hij is een lange, magere kerel, die zich allerdeftigst wil houden en bij zijn kameraden voor een filosoof doorgaat. Hij is met zorg geschoren en gefriseerd; zijn katoenen handschoenen zijn onberispelijk wit en uit zijn achterzak komt een hoek van den witten zakdoek te voorschijn. Zoo stijf houdt hij zich, als hadde hij een der boomen van de warande gestolen en heimelijk ingeslikt.

De markies draagt integendeel een lichtblauwen jas met witten kraag, hij heeft zilveren knopen, waarop slangen en gedrochten dooreen wiemelen. Een zilveren band omvat zijn hoed, dien hij met Brusselschen *chic* op drie haren draagt. Geheel zijn uiterlijk toont den pocher aan, die bij iedere gelegenheid zijn *ik* op het voetstuk zet - een van die Brusselaars, die u onbeschaamd spreken van hunne vrienden en kennissen in het ministerie en de ambassade (ongetwijfeld den neef van den achterneef des barbiers); van hunne maaltijden en bezoeken aan het hof (gewis bij den lampontsteker of den schoenenpoetser), en die u bij de eerste ontmoeting *tutoyeren*.

Wat den baron von Knikkerstein aangaat, deze, rond als een faro-ton en even ineengedrongen, is gekleed in een deftigen, zwarten *carrick* met gelen kraag; de knopen, waaraan allerhande gapende monsters en duivels werden gestempeld, zijn, even als de galon om den hoed, in goud. Dik, zeiden wij, is hij als eene ton; zijne oogen zijn als twee piepgaatjes in moddervette wangen; zijn neus gelijkt veel op een in-een gedraaiden komkommer en als hij den

hoed afneemt, zoudt gij nog een dozijn haartjes op zijn hoofd zien pronken, die echter even weinig schaduw geven als een palmboom in de woestijn. Gelukkig, dat de kleur van den punt der neus ons den purperen druiventros uit het land van belofte herinnert.

Gij hebt reeds geraden, wie de heeren zijn?

Het zijn inderdaad de koetsiers van de heeren d'Arton, van den markies de la Gullerie en van baron Knikkerstein; maar in de koetsierswereld is het eene gewoonte, zich den naam van den heer dien men dient toe te eigenen.

Dat moge den baron of den markies, als hij achter zich hoort roepen: 'Ah, markies!' 'Ah, baron!' en zich omkeerende zijnen achter- of voorman bemerkt; dat moge mevrouw het bloed naar het aangezicht doen stijgen - maar dat gebeurt niettemin. Wat mode is, wordt gestaafd en zij zou, des noodig, den Gudulatoren een ruggegraat van caoutchouc doen krijgen.

En ware het de naam slechts!

De koetsier vormt zich allengs naar den patroon zijns meesters; hij volgt hem na in zijne manieren, in zijn gaan en staan, in zijn wandelen en handelen. Laat mij den knecht zien en ik zal u zeggen hoe de heer is, en omgekeerd; aan de parodie herkent men het gedicht.

De heer d'Arton is een deftig, statig, ingetogen en kalm man - zijn koetsier is een pedant, die staatkunde en financiën in zijne stalgesprekken mengt; die het weggeworpen dagblad opneemt, de hark laat vallen, zich op de haverkist neêrzet en begint te spellen, al zijn het dan ook berichten van het voorgaande jaar. Hij beweert nooit iets te zeggen en niettemin zegt hij alles; hij beweert alles te zwijgen en bij slot van rekening zwijgt hij niets.

De markies is een los en vroolijk man - zijn koetsier speelt de losbol, is onbeschaamd, drinkt, tuischt, pocht en beweert dat hij aan elken vinger een schoon meisje krijgen kan.

Baron van Knikkerstein is een goeðhartige lekkerbek, die eene uitmuntende bibliotheek, niet in zijn kabinet, maar wel in zijn kelder heeft. Zijn koetsier heeft het zóó ver weten te brengen, dat hij eigenlijk geen parodie, maar een tweede druk van zijn heer is. De kopist had zich zeer wel op de hoogte van het origineel gesteld - en voorwaar! dat was ook niet moeielijk.

In de eerste maand dat een koetsier in het huis zijns meesters woont, zegt hij: ‘De paarden, het rijtuig, de wijnkelder van mijnheer.’

In de tweede maand zegt hij: ‘Onze paarden, ons rijtuig, onze wijnkelder.’

Na drie maanden is de gedaanteverwisseling volkomen, en hij zegt: ‘Mijne paarden, mijn rijtuig, mijn wijnkelder.’

Zóó waren de drie heerschappen, welke wij in de Warande ontmoetten.

Luistert:

Hij, die d'Arton genoemd wordt, wil over de kronkelingen in de hooge staatkunde spreken: het is omdat hij in dat vak zijn overwicht gevoelt. Hij heeft zoeven eene zinsneê in dit of dat dagblad gelezen, en hij zal het gesprek zóó lang draaien, tot dat hij de zinsneê te pas brengt. Hij is als zekere geleerde onzer kennis, die altijd over dingen weet te spreken, van welke hij een uur te voren gelezen heeft: - onfeilbaar middel om geleerd te schijnen.

De markies zou integendeel over zijne voorname kennissen en het schoon geslacht willen spreken, omdat dit juist zijne eigenliefde streelt en d'Arton hem dan weêr den *eernaam* van ‘kapoen’ zou geven, terwijl de baron zijne lippen lekt, alsof de saus hem nog langs den mond druïpt, wanneer hij de Fransche namen van de spijskaart radbraakt en spreekt van een *tinton driffé*, van *dête te feau à la dordie*, van *poeufzau nadourel* en van de diners die hij vroeger in Duitschland gezien had, bij den *tic* en de *crantichesse*.

Ieder wil dus van het zijne spreken. 't Is in de koetsiers-, gelijk in de geleerde wereld.

Eindelijk drijft de natuur bij hen boven; de een na den andere opent het memorieboek der huiselijke geheimen, Nu heeft er een wezenlijke *cours au clocher* plaats, wie het hardst 'mijnheer door den modder zal slepen' en wie aan 'mevrouw het knapst hare zaligheid durft zeggen'. Nu pocht men om het luidste, wie aan zijne meesters het stoutste de waarheid durft laten hooren, en hoe men aan die trotsche mevrouw, aan die gekke juffer, die zich jonkvrouw doet noemen, weet te doen gevoelen, dat een knecht zoo goed is als een adellijk schepsel met zestien kwartieren.

'O, 't is niet al goud wat er blinkt bij den burggraaf de * * *!'

'In 't geheel niet!'

'En toch dat houdt dag op dag kermis; dat wil doen gelooven, dat het zijne kamers met banknoten zou kunnen beplakken, en, och arme! als het licht is uitgedraaid, sluit men het droog brood in de schapraai en laat de muizen voor de kas dood hongeren.'

'Dat misgunt aan eenen bediende elken beet brood, dien hij in den mond steekt.'

'Dat betaalt u nooit, om middelerwijl percenten van het loon te trekken.'

'En schulden, lieve hemel! schulden! De pruikenmaker wacht al drie jaren; mijnheer steekt al de kleêr-makers in de kleêren, in plaats van zij hem, en mevrouw schijnt er een feest van te maken eene modemaakster te ruïneeren.'

'En dat houdt rijtuig; dat is brutaal als een bulhond; maar wacht! als ik op mijne beurt eens rijk word....'

'Ja, ja, tot nu toe is het de verkeerde wereld.'

'Ik wil voor portier....'

'Een minister.'

‘Voor schoenenpoetser....’

‘*Ein empasseteur.*’

‘En dan mevrouw de * * * *!’

‘Kostelijk!’ zegt een dier booze - booze tongen. ‘Dat heeft een doodschen schrik van den schouwburg; dat geeft met volle handen aan zoogezegde “goede werken”, en dat heeft niettemin gedurig dien langen, blonden melkbaard, met zijnen nijper op den langen neus, gelijk een poedel aan hare voeten liggen.’

‘*O die Sitten, die Sitten!*’

‘En meent gij dat zoo iets kan verdragen, dat men aan de kamenier een oogsken geeft!’

De mensch, die zich zoo gaarne tegen alle meesterschap verzet en er toch zoo gewillig voor buigt, als ware hij van caoutchouc gemaakt, geeft zóó zijn hart lucht en schermt gaarne eens dapper tegen windmolens. Don Quichotten vindt men in alle standen!

Het gesprek wordt inniger voor ons.

De kamenier van mevrouw de la Gullerie heeft aan den markies met den *carrick*, een knipoog gegeven; de dikke keukenmeid heeft den baron ‘vader goêzak’ genoemd, en d'Arton had reeds een witten voet bij de linnenmeid, juffer Julia, toen mijnheer....

Silence!

Wel wat tusschen hen gezegd wordt is immers dood en begraven!

Lieve hemel! indien de koetsiers en kameniers praatzieke wezens waren, indien zij de geheimen van het huis aan den omroeper toevertrouwden - wel, men wees mevrouw met de vingers na en mijnheer werd gesteenigd.... Niet meer of niet minder dan dat.

Welnu, de heer d'Arton, niet die met den *carrick*, fladdert om het lieve kind, als een bie om den honigkelk. De vergelijking is oud, maar zij is niet van den schrijver, maar wel van den wijsgeerigen koetsier. Hadde de baron

ze moeten maken, hij zou misschien gezegd hebben: als een mopshond om een schapen-cotelet.

Doch het rouwt den man in den gelen jas niet, lieve hemel, neen! Hij vindt dat meisje trotsch, lui en zeer geschikt om de ‘grootte dame’ te spelen. Mevrouw d'Arton heeft het ook wel gezien; het arme schaap maakt er hartsverdriet in, zet er de tering van en zal zich dood treuren - dat zoete lammeke!

De gele man vindt het schandelijk; de zwarte noemt het *abscheulich*; alleen de lichtblauwe lacht luidkeels en vindt dat de heer d'Arton gelijk heeft, zich met rozen te kronen eer zij verflensen. De vergelijking is nogmaals niet van den schrijver, lezer; zij is andermaal eene koetsiers-vergelijking.

‘Zij is geen duit waard,’ hervatte de gele man. ‘Maar wat geeft mij dat: ik ben het niet die daarover een woord zeggen zal. Ik heb leeren hooren, zien en zwijgen!’ - en de zoogenoemde d'Arton wrong weêr statig zijne kin in zijnen halsdas, neep zijn lippen andermaal saêm, afsof zijn mond een toegelakte brief was, nam zijne boomstijve houding en zijn geheimzinnig uitzicht weêr aan, en liet zich niet meer hooren dan om andermaal te beweren: ‘dat hij gewoon was niets te zeggen’.

Ander volk.

De zon klimt hooger en hooger: daar komen de kinderen gekruld, gefriseerd en blinkend als poppen uit eene kermistent; zij gaan twee aan twee, hand aan hand, een niet minder blinkend ouderenpaar vooruit. Daar komen dames stijf, statig, met effen tronie, aan den arm paradeerend van in 't zwart gekleede, fijn gestreken, blinkend en zuiver geschoren mannen.

Daar komen eindelijk ook de sprenkeltonnen!

Men drijft de straatjongens en dorpelingen baldadig weg; de werkman is heen, het werkmeisje is verdwenen, de oud-gedienden zitten reeds in de herberg; de sergeant

der grenadiers en het fruitmeisje zijn gaan vliegen, de heerenknechts, voor- en achterman, nu gedwee als de lammeren, buigzaam als een handschoen, vliegen, snorren als kleurige zomervogels door de straten.

De wereld van gegomd papier en klatergoud verschijnt - kom, laat ons, verre van deze, onze geschiedenis hervatten!

IX.

Naar het vaderhuis terug.

Mevrouw d'Arton was nog altijd aan duizenden gissingen ten prooi. Te vergeefs trachtte zij het geheim van haren echtgenoot te doorgronden.

De onzekerheid is wel de verschrikkelijkste aller plaaggeesten.

De dokter had aan mevrouw eenen brief geschreven, waarin hij haar bedankte, dat zij eene beschermende hand over de ongelukkige had uitgestrekt; maar die dank, die loftuiging *over haar goed hart*, was als een slangenbeet geweest en zij had den brief nijdig verbrand en den heer Van Hoogenhuyzen in hare gemelijkheid verwenscht.

Mevrouw wankelde tusschen hoop en vrees. Nu eens wilde zij haren man alles bekennen - doch neen! dat zou zijn afsof een schipbreukeling, welke op de golven dobbert, zich een rotsklomp om het middel bindt. Dan wilde zij hem smeeken, Julia weg te zenden - doch neen! dat ware olie op het vuur storten.

Indien zij eens een beroep deed op het meisje zelve?

Mevrouw berekende geruimen tijd dat plan; het streefde haar te denken, dat zij het hart van het eenvoudige kind zou kunnen verteederen, en Julia het huis vrijwillig en zoo geheimzinnig mogelijk, verlaten zou.

Julia had mevrouw in verscheidene weken niet gezien. Sedert de heer d'Arton het meisje onder zijne bescherming genomen had, was haar de bezorging van het linnengoed toevertrouwd, en gansche dagen zat zij nu in haar eenzaam kamerke over het naaiwerk gebogen, terwijl zij, in hare verbeelding, gedurig den afstand overstak, welke haar van haar lief Mechelen scheidde. Lichamelijk was zij inderdaad te Brussel; maar in den geest vertoefde zij immer in het huis des geneesheers.

Het meisje begreep niets van hetgeen er rondom haar gebeurde; zij gevoelde wel dat mevrouw haar niet genegen was, maar wie weet! door vlijt en welwillendheid zou zij die genegenheid wel eens verdienen. Zij was overtuigd dat mijnheer haar voorspreker was: waarom? Zij wist het niet.

Gelukkig hoorde zij niet hoe de slangentongen haar goeden naam bezwadderden; zij wist niet wat dat fluisteren, dat spottend lachen, dien kwalijk verborgen toon van minachting der dienstboden, beduiden.

Arme Julia!

En niettemin was er weêr wat meer levenslust in haar opgefouwd; de gedachte dat zij binnen eenige maanden het dierbare vaderhuis zou bezoeken, had haar zoo vriendelijk toegelachen dat, terwijl zij de naald snel door het lijnwaad stak, zonder het te weten een liedje zong.

Dàarheen gelijk de zwaluw naar het land der bloemen gelokt wordt, gelijk de tortel het nest van de voorgaande lente opzoekt. Dat is de zeilsteen van ons hart.

Mevrouw d'Arton trad binnen.

Julia staakte verschrikt haren zang en stond op; haar

hart werd door klimmende angst bevangen. Mevrouw deed de deur even behoedzaam toe als zij deze geopend had, en eenige oogenblikken bleef zij sprakeloos voor het meisje staan.

‘Zijt ge bang voor mij?’ vroeg zij ten laatste.

Het meisje stamelde eenige onsamenvangende woorden.

‘Ik ben misschien wel hard jegens u geweest,’ hervatte mevrouw, ‘maar gij hebt mij ook veel doen lijden.’

‘Ik, mevrouw?’ sprak Julia gansch ontsteld.

‘Ja gij, zonder het te weten misschien; sedert gij in dit huis vertoeft, is het geluk, is de rust mij ontgaan.’

‘Ik begrijp u niet, mevrouw.’

‘Ja, veel heb ik geleden,’ hervatte de dame, en zij zette zich voor Julia neêr, welke inmiddels weêr op haren stoel was neêrgezakt. ‘Ben ik niet verouderd, sedert gij mij het eerst zaagt? De spiegel heeft mij geantwoord: het grijs haar, de rimpels, de doffe oogen verschijnen.... Gij wilt mij toch niet langzamerhand vermoorden, niet waar?’

Het meisje dacht niet anders of mevrouw was in de hersens gekrenkt.

‘Maar, mevrouw....’

‘Gij verstaat mij niet. Het is niet alleen in *mijn*, het is ook in *uw* belang, dat gij dit huis verlaat. Gij zijt nog rein en onbedorven, Julia,’ en de toon der stem kreeg eene ongewone zoetheid, ‘gij zult hier in die groote stad aan duizenden verleidingen blootgesteld zijn. Reeds zegt men.... Och, ik kan u dat niet herhalen.... Maar ik bid u, in naam van al wat u heilig is, verlaat dit huis; keer naar Mechelen terug, en ik zal den heer Van Hoogenhuyzen met de reden uwer terugkomst bekend maken.’

‘Ik weet niet wat gij zeggen wilt, mevrouw!’ stamelde het meisje. ‘Ik begrijp niet hoe ik uw geluk heb kunnen vernietigen; ik weet evenmin welk gevaar mij dreigt.’

‘Later, welhaast, zult gij alles verstaan. Denk niet dat ik u haat, o neen! Ik zou soms volgaarne mijn hartebloed

geven om u gelukkig te zien....' en de toon der stem alleen zeide, dat zij op *dit* oogenblik waarheid sprak en inderdaad tot alle opoffering bereid was.

'Gij wilt niet dat ik lijde, Julia?', zoo sprak zij voort. 'Gij zult heengaan, niet waar? Elders, naar eene andere stad, verre van hier. Mijne goedheid zal er u volgen, en dan slechts zal van ons beider hoofd eene ijselijke ramp afgeweerd zijn.'

Tranen rolden over de wangen der dame; de toon harer stem was zoo smeekend, dat het meisje zich niet weêrhouden kon te zeggen:

'Mevrouw, ik zal heengaan, als gij dit verkiest.'

'Morgen?'

'Heden nog, indien mevrouw dit mocht verlangen.'

'Goed kind!' en de echtgenoot d'Arton sloeg de armen om den hals van Julia, drukte haar aan het hart en kustte haar.

'Zij is zinneloos, die arme vrouw!' dacht Julia en met eene soort van afschrik, maakte zij zich zachtjes uit de omarming los en week achteruit.

Morgen! weêrklonk het in het hart van mevrouw; morgen! Alsof zij dan van de onrust en de gewetens-wroeging zou bevrijd zijn; alsof de stem des gewetens iets stoffelijks ware, dat verdwijnt als het stoffelijk wezen verdwijnt.

Spotternij!

Julia was gelukkig naar Mechelen te kunnen terugkeeren; het was nu straks drie maanden dat zij deze stad verlaten had. Maar toch, hoe verlegen zal ze zijn, als ze daar zal aankomen; hare vroegere vriendinnen zullen, nu meer dan ooit, met afgewend gelaat het meisje voorbij gaan. En Gustaaf? Hoe zal die haar ontvangen, als zij hem bij toeval ontmoet. En de pleegouders? Maar neen, van dien kant was Julia verzekerd dat haar een goed onthaal zou ten deel vallen. Zij zag reeds,

hoe hare moeder allen zou vooruit snellen om haar te omhelzen!

Met die denkbeelden vervuld, begon zij allengs het hier en daar verspreide goed in het koffer te bergen, om eigenlijk toch maar nieuwe meesters te gaan dienen; doch daaraan dacht Julia voor het oogenblik niet.

Mevrouw d'Arton zou over haar tevreden zijn.

Eindelijk was alles geborgen; het koffer was reeds gesloten en in den gang, buiten de kamerdeur gezet. Nu zette zij zich vermoeid daarop neêr en liet het voorhoofd in den palm der hand zakken; zij dacht aan hare moeder, aan het dwalende en avontuurlijke leven dat haar te wachten stond.

De heer d'Arton was voor eenige dagen afwezig, en, zoo dacht mevrouw, als hij weêrkwam zou Julia, aan wie zij eene stipte geheimhouding zou opleggen, spoorloos verdwenen zijn. En wat daarna? Mevrouw dacht niet verder dan den dag van heden. Zij bouwde de verzwonden luchtkasteelen weêr op, zij schreef nog regenbogen aan den levenshemel en strooide andermaal bloemen op haren weg.

Een spottende duivel blies in het spel.

De heer d'Arton keerde denzelfden dag terug, zonder iemand de reden dezer onverwachte thuiskomst op te geven. Het was reeds laat toen hij zich naar zijne vertrekken begaf. Het was stil in de woning. Een licht gedruisch wekte de aandacht van den huisheer en aarzelend luisterend, bleef hij staan. Hij trad eenige trappen op en stond voor de neêrgedrukte gestalte stil.

‘Julia!’ sprak de heer d'Arton.

Het meisje ontwaakte als uit een droom; zij richtte zich verschrikt op.

‘Waarom zit ge daar zoo wonderlijk te droomen?’

Alleen een zucht was het antwoord.

‘Denkt ge weêr aan uwe moeder?’

‘Ik dacht aan haar, mijnheer,’ zeide het meisje bedeesd;

doch ik tob mij te vergeefs den geest af, wie zij is en waar ik haar zou kunnen ontmoeten. Ik keer naar mijne pleegouders terug; ik ga aan mijn vader zeggen, dat ik in die onzekerheid niet leven kan.'

'Hoe, verlaat gij dit huis?'

'Mevrouw....'

'Nogmaals zij!'

'Verlangt dat ik elders gaan zou. Zij zegt dat ik haar de rust beneem; dat ik haar geluk heb vernietigd; dat....'

'Eindelijk!' mompelde de heer d'Arton, met een spottenden glimlach. 'En waarom eischt mevrouw zulks?' vervolgde hij.

Julia hief de schouders op; zij zag den spreker met door tranen overwolkte oogen aan.

'Haat zij u?' vroeg de heer d'Arton.

'O neen, mevrouw heeft mij integendeel met welwillendheid overladen.'

'Ja,' dacht de echtgenoot, 'om dat eenvoudig kind te bewegen het hotel te verlaten. Zou die lichtzinnige vrouw in hare eigenliefde, dan inderdaad vreezen door dat arme meisje onttroond te worden? De dwaze! Alsof d'Arton nog in de jaren was, dat hij zich door dergelijke avonturen liet meê slepen. Neen, wat ik wil is de stille huiselijke rust, en indien mevrouw den eersten stap niet doen wil, zal ik het zijn, die het eerst de plank over den afgrond die ons van elkander scheidt, schuiven zal.'

Mevrouw d'Arton bedroog zich in haren echtgenoot, gelijk deze in haar: zij dachten op het spoor van elkanders geheimen te zijn, en dwaalden er integendeel meer en meer van af.

De heer d'Arton waande den minnenijd in het hart van zijne vrouw opgewekt, en dacht nu geene reden meer te hebben om zich tegen het vertrek van het meisje te verzetten; doch hoe eigenbaatzuchtig zijne handelwijze ook

zijn mocht, wilde hij Julia zijn dank betoonen, voor het vermeende geluk dat zij hem aanbracht.

‘Julia,’ sprak hij, ‘ik wil mij met uw lot bezig houden. Ik verzet er mij niet meer tegen, als mevrouw wil dat gij dit huis zult verlaten. Hebt gij vertrouwen in mij?’

Het meisje zweeg.

‘Ik ben geen jong en wispelturig mensch meer; ik tel veertig jaren en ben misschien vijftig in gevoelens, in het beschouwen des levens. Tien of twaalf jaren geleden leefde ik om anderen gelukkig te maken; maar ik werd in mijne hoop bedrogen, miskend en sedert dien leefde ik slechts voor mijzelf. Op den eersten morgen dat ik u hier zag, werd er in mij een gevoel wakker dat ik meende reeds lang dood te zijn: uw gelaat herinnerde mij iemand, die ik eens lief had en bij deze herinnering kwam ook de zucht weêr in mij op, om andermaal te beproeven een nieuw leven aan te vangen. Ik wil u, die mij tot dat nieuwe leven terug riept, bijstaan en behulpzaam zijn in het opzoeken uwer moeder.’

‘O, mijnheer, ik dank u. Gij zijt goed!’ stamelde Julia en zij weende stil.

‘Keer dus naar uwe pleegouders terug; ik zal mij welhaast ten hunnen huize begeven, en met hen den sluier trachten op te heffen, die over uwe geboorte verspreid is.’

‘Heb nogmaals dank, mijnheer!’ en het meisje werd door een zoo dankbaar gevoel overmeesterd, dat zij de hand des heeren d'Arton greep en ze innig kuste.

In de laatste oogenblikken van dit tooneel had mevrouw d'Arton, op hare beurt door het gerucht van stemmen achterdochtig geworden, hare vertrekken verlaten en was sluipend en met ingehouden adem, naar boven gegaan. Ze wist dat haar echtgenoot onverwacht van de reis was teruggekeerd.

In de schemering van het kwijnende lamplicht in den gang, bemerkte zij de twee gestalten; zij herkende beiden

en stond juist dààr, toen Julia d'Arton's hand greep en deze kuste.

Wat demon deed mevrouw d'Arton plotseling toeschieten? Was het de vrees dat de toenadering tusschen die twee personen haar geheim in 't volle daglicht brengen zou? Was het een ander gevoel, zoo eigen aan eene moeder, welke waant hare dochter op den rand des afgronds van eer en deugd te zien? Was het enkel de blinde naiever der vrouw jegens de vrouw?

Van al die gevoelens te zamen woelde er iets in het hart van mevrouw; zij vloog dan ook met eene helsche woede tusschen beiden en stiet woorden uit die getuigden wat hevige storm in haar binnenste woedde.

Julia ontstelde diep en bevend zakte zij op de knieën. De heer d'Arton bleef kalm, koel zelfs; er speelde een duivelsche grimlach op zijne lippen. Ja, ja, hij dacht inderdaad den naiever in het hart zijner echtgenootte te hebben opgewekt!

‘Mevrouw,’ kermde Julia, ‘heb medelijden met mij!’

‘Medelijden?’ antwoordde mevrouw bitter. ‘Medelijden voor u, die den rampspoed over mij, over dit huis en over u zelve roept. Verlaat dit huis!’

De heer d'Arton hief de schouders op.

‘Mevrouw,’ zeide hij spottend, ‘ik nam afscheid van Julia.’

De echtgenooten waren heengegaan. Deuren werden bonzend toegeslagen en achter deze duurde den twist voort. Ook d'Arton, tot hiertoe zoo kalm, scheen zich door zijne drift te laten vervoeren. Wat er gezegd werd, verstond niemand, doch al de huisgenooten waren er over bekommerd en zóó hevig stormde het binnen - in dat huwelijk der beschaafde wereld! - dat koetsier en dienstmeiden ademloos voor de kamerdeur samenschoolden.

Met wat haat, nijd, spot en verachting hadden zij in het voorbijgaan op de arme Julia gestaard! Wat booze -

booze woorden had men haar spottend toegeworpen! Men verweet haar de oorzaak van den twist te zijn, de rust in den huiskring te hebben gestoord!

Julia integendeel verlangde bij mevrouw te worden toegelaten, en haar letterlijk te herhalen wat er gebeurd was; doch de kamenier had haar teruggestooten, de keukenmeid haar iets afschuwelijks gezegd, en de koetsier haar eindelijk bij de borst gegrepen en haar het woord 'boelin' toegevoegd.

Nu eerst verstond de ongelukkige iets van haren toestand, zoo rampzalig door eene reeks omstandigheden ingewikkeld. Het bloed steeg haar naar het lelie-reine voorhoofd, dat nog nooit, zoo min als de wangen, had moeten blozen. Hare lippen brachten met siddering onsamenvangende woorden voort, en haar aangezicht met beide handen bedekkend, zakte zij in tranen losberstend op het reiskoffer neêr.

De storm bedaarde niet; men ging tot geweld over, want men vernam een snijdenden gil, vergezeld van een bonzend gedruisch. 't Was of men luchter, spiegel en pendule, in hagel veranderd, deed neêrkletteren.

Julia was opgestaan; zij ijlde naar beneden; bij zooveel vernederingen welke haar dien avond overkomen waren, zouden voorwaar, de wit marmeren trappen, welke hare voeten nauwelijks aanraakten, zoo snel liep zij, bloedrood geworden zijn. 'Dat huis uit! dat huis uit!' ziedaar de kreet, die in haar jagend hart weêrklonk. Overal, overal zal het beter zijn dan daar!

Het meisje ontsloot de voordeur, ijlde buiten en de deur viel achter haar toe.

't Was een zomernacht. De huizen waren gesloten. De straatlantaarns waren niet ontstoken, want het was heldere maneschijn. Slechts schaars zag men hier of daar en in de verte, nog de zwarte gestalte van een voorbijganger.

Waarheen? De angst maakte zich andermaal van Julia

meester. Voor haar zag zij de donkere Warande, door welker loof het maanlicht schier niet doordrong; slechts op weinige plaatsen marmerde het licht, met wiemelende plekken, den grond der wandelwegen. Julia snelde het bosch in, en toen zij een voetstap meende te hooren naderen, ijelde zij in de donkere schaduwen en bleef met jagend hart tegen den stam van een der zware boomen staan.

Ja, 't was akelig daar, doch 't was er beter toch dan in dat huis. De handjes gevouwen bad zij om hulp en troost, en wonderlijk! het geritsel in het bosch, het gedruisch dat verderop in de stad opsteeg - 't was nu het gedommel van een wagen, dan het geblaf van een hond, dan eene gebroken menschenstem - joeg haar geen schrik meer aan.

Ineen gedoken zat zij aan den voet eens booms. Zij had gaarne willen sterven, doch zij dacht aan hare pleegmoeder, aan haren pleegvader, aan hare zusters - aan het voor haar nog altijd gastvrije huis des dokters. Daarheen!

Wat kruipt de nacht langzaam voort! Wat duurt het lang, eeuwig lang eer de klok weêr het uur slaat op een veraf gelegen kerktoren! Afgemat van vermoeyenis en ontroering sliep zij in, en dat was in waarheid eene genade haar toegedacht.

Toen Julia wakker werd, schitterde de zon reeds op het loof der boomen, dat tintelde door den dauw. Snel richtte zij zich op; heure haarlokken waren losgewoeld; zij wrong ze vlug bijeen en zag angstig rond of niemand haar bemerkte. Zonder gezien te zijn sloop zij uit haren schuilhoek.

Waarheen, waarheen nu?

Klik-klak, klik-klak! klonk de zweep.

Daar kwam eene zware, geel geverfde diligence aanrollen. Voor op den bok zat de dikke conducteur, die eenige maanden te voren het meisje naar Brussel gevoerd had. Julia's hart klopte; zij snelde toe, maar plotseling

weêrhield haar de schaamte en durfde den man, die fier op den bok zat als een koning op zijn troon, met den buigzamen scepter in de hand en zich door den wierook van den tabak omwolkte - zij durfde hem niet toeroepen.

De zwaar geladen wagen was voorbij, en het meisje begon te weenen, alsof haar de laatste hoop ontgaan was.

Maar neen, de wagen wees haar den weg naar Mechelen.

‘Moed, Julia!’ weerklonk het in haar hart, en zij ging den weg op welke haar door het voertuig was aangeduid. Zij knoopte nu den halsdoek los om het hoofd, hetgeen haar het aanzien gaf van een dorpsmeisje.

Honger, dorst en vermoeienis gevoelde zij niet; ieder stap was immers een stap nader bij het ouderhuis?

De zon klom hooger; warm, brandend werd het op den steenweg; buitenlieden traden Julia met den groet van ‘geluk’ voorbij; zwaar geladen wagens schokten dommelend over de baan; de voerman kletste met de zweep en zong zorgeloos zijn lied - maar niemand, zoomin de vogels in het kreupelhout, als de bloemen aan den grachtkant, als de goudachtige stofwolk, vroeg aan de maagd waarheen zij ging.

Het volk vermeerderde op den steenweg en dat onthutste Julia; de menschen keken haar, zoo meende zij, spottend aan. Zij zag er ook zoo wonderlijk uit!

De schaamte maakte zich van haar meester; zij wilde, zij moest dien weg verlaten, en zonder te weten waarheen zij ging, sloeg zij den zandweg in, welke haar door den ouden handwijzer werd aangetoond.

Moedig stapte Julia in den beginne; doch naarmate het warmer werd, vertraagde zij haren stap. Eindelijk sleepte zij zich letterlijk voort, en moest van tijd tot tijd op den kant der gracht neêrzitten.

Welhaast deden honger en dorst zich gevoelen. Nu kwam zij aan een dorpke; schaduwrijke boomen belommerden het plein voor de dorpsschool. Kinderen van

beider geslacht, wier kleêren vuil en gescheurd waren, speelden en jubelden of twistten en vochtten, totdat het schooluur slagen zou.

Het meisje zette zich onder een der boomen neêr, en toen de kinderen zagen dat zij er bleek uitzag, hielden zij op met spelen en vormden, zonder een woord te spreken, een kring rondom haar.

‘Wat deert u?’ waagde eindelijk een blonde jongen te zeggen.

Julia zag angstig rond; voor die goede kinderen wilde zij het wel bekennen; maar voor volwassenen - neen! Zij was echter alleen met de kleinen.

‘Ik heb honger,’ zeide zij,

Goede kinderharten!

Tien handen te gelijk staken der arme dwaalster een boterham toe, die straks in het speel-uur, den honger der kleine woelgeesten stillen moest. Er blonk een traan in Julia's oog en zij glimlachte tevens.

Het meisje nam den boterham van den blonden knaap en deze juichte, omdat de arme *zijn* brood boven dat zijner kameraadjes verkoos.

Het schooluur sloeg; de kinderen gingen heen, zagen dikwijls om, staken de hoofdjes nog eens nieuwsgierig voor de groenachtige en bestoven ruitjes der school, en Julia zond ze dankbaar hare kushandjes toe.

Nu trad zij voort; de gang werd moeielijk; de voeten waren door de hitte gezwollen; de schoenen prangden haar. Zij ontdeed er zich van, trok nu ook de kousen uit, en - zie, nu treedt ze op de bloote voeten, zooals onze dorpsmeisjes doen, door het mulle en koele zand.

Die voeten zijn echter niet gehard zooals die der dorpskinderen; nu worden ze gewond door een scherp keisteentje, dan door eenen wortel of doorn, onder het zand verscholen en het bloed zijpelt en stolt op de wonde.

In de verte rijst de toren van Saventhem voor haar oog

op. Wat ziet hij er los en opgeruimd uit, die toren! Wel ja, met den vlaggestok, die schuins op zijn top steekt en waaraan de vlag wappert, schijnt hij zoo'n dikke, ronde, lachende brouwer te zijn, die, met den hoed schuins op het hoofd, ter kermis trekt.

En 't was ook kermis, of als gij wilt feest in het dorp, beroemd door de volksoverlevering van Antoon Van Dijck en het behaagzieke molenarinneke, en vooral door de heerlijke schilderij, welke de kunstenaar aan de nederige dorpskerk ten geschenke gaf.

Hoe meer Julia het dorp naderde, hoe drukker de weg bezocht werd. Oud en jong ging naar het dorp; vroolijke meisjes en jongens, zorgeloos spelende knapen deden hun gelach en geschater in den omtrek weêrgalmen.

Indien men Julia eens kende! Dit denkbeeld alleen joeg de schaamte op het aangezicht van het meisje en zonder te weten waarheen hij leidde, sloeg zij den eersten kruisweg den beste in. Het dorp liet zij rechts liggen en toen zij, na geruimen tijd gegaan te zijn, aan een boerenknaap den weg naar Mechelen vroeg, antwoordde deze: 'Gaat maar recht toe; gij komt op de groote baan.'

Nu stapt ze mijmerend en met gebogen hoofd voort. Een dommelend gedruisch, doormengd met gelach, wekt haar uit den droom op; - op eenige schreden van haar ziet zij een open speelwagen, met twee paarden bespannen, komen aanrijden.

Het was te laat om te wijken; Julia trok den doek, dien zij over het hoofd had, dieper naar beneden; maar toch had zij alle die op den wagen zaten reeds gezien, en het werd haar zoo duizelig dat zij meende in het zand neêr te zakken.

Die wagen zat als opgepropt met lachende juffertjes uit de stad - 't was een rollende bloemkorf - die naar het dorpsfeest van Saventhem reden.

Julia had er een of twee van herkend: 't waren voorheen

vriendinnen; zij had ook hem gezien... Gustaaf, die op den bok zat en de paarden mende. God, indien men haar eens herkende!

Maar de wagen rolde voorbij, en de vroolijke juffers hadden het onderling te druk, om zich met een langs den zandweg slenterend meisje, bezig te houden.

En Gustaaf was daar! Hij had Julia dan ten eenemale vergeten! en schoon die gedachte in haar opwelde, beschuldigde zij hem niet. Dat was wel gedaan; want uit zijn bleek gelaat, zijne ingetogen houding, zijne afgetrokkenheid zou men hebben moeten opmaken, dat hij niet vroolijk was met de vroolijken, dat zijn geest niet tusschen de levendige en kleurrijke bloemen op den wagen toefde, maar verre van daar, in het midden eener groote stad, eene kwijnende bloem zocht welke hem dierbaar was.

Dat verbeeldde zich Julia toen zij eenige stappen verder was - en zoo dacht ook hij!

En toen hij het meest aan haar dacht, had zij zelve het oog op hem geslagen en ging zij hem als eene bedelares voorbij.

Eindelijk rijst aan den horizon een nevelachtige klomp in de hoogte: dat is de St. Rombouts-toren.

Julia toefde nu hier dan daar; want bij klaren dag in de stad komen, zou zij nooit durven.

Wat zou men zeggen als men haar barrevoets, met een doek om de haren geknoopt, bestoven, bleek en de oogen dof geweend, in de straten zag voortwankelen!

De kinderen zouden haar uitjouwen, de boosaardige vrouwen haar heimelijk spottend nawijzen, en men zou haar wellicht 'Julia, de landloopster' noemen.

X.**Welkom hier!**

De familie van den geneesheer was in de huiskamer om de gemeenschappelijke tafel geschaard. Het lamplicht spreidde een zachten glans over de gezichtjes der kinderen, over het eerbiedwaardig wezen des dokters, over het goedgehartige gelaat der moeder.

Deze laatste en het oudste dochterke breiden vlijtig; het jongste zag prentjes in *Pater Poirters* en deed duizenden vragen nu aan vader, dan aan moeder. De dokter rustte in den breeden leuningstoel van het vermoeiend dagwerk uit, terwijl hij den zilverachtigen rook van den geurigen tabak uit de lange pijp deed opwarrelen.

Zoo even had men over Julia gesproken: haar laatste brief deed de moeder gelooven dat zij tevreden was. De geneesheer zelve, hoewel scherpzinniger, verkeerde in den droom dat zijn werk met den besten uitslag bekroond was, en het lieve kind nog eens gelukkig zijn zou.

Het was immers niet mogelijk, dat de moeder niet verteederd zou worden, als zij al de schitterende hoedanigheden, welke Julia in zich vereenigde, onder haar oog zag ontwikkelen. Het meisje had daarenboven eene voortreffelijke opvoeding genoten, welke haar in elken kring kon toelaten.

Het sloeg acht ure.

Er werd zacht op de huisdeur geklopt; doch zoo voorzichtig, dat men op dit gedruisch geen acht sloeg; na een poos klonk de bel even flauw. De oude dienstmeid was wat doof; daarbij haar spinnewiel snorde in de keuken

en toen men ten tweede male, blijkbaar bevreesd, belde, stond de moeder zelve op. Het zou immers wel eene schamele arme kunnen wezen, welke in hare liefdadige woning hulp en bijstand kwam vragen.

Toen de huismoeder de deur opende, zag zij inderdaad een vrouwelijk wezen op den dorpel staan; doch dat het hoofd, door eenen doek overdekt, gebogen hield. Gewis was het eene schamele arme, en in haren zak tastende, reikte de brave moeder aan die ongelukkige eene aalmoes toe - doch de vreemde greep eensklaps de hand vast, overlaadde ze met kussen en kermde snikkend:

‘Moeder, moeder!’

Die stem vond weêrklank in het hart der edele vrouw. Hoe zou eene moeder zich in de stem van haar kind kunnen vergissen! Onder den kreet van ‘Julia, Julia!’ trok zij het meisje binnen, sloot haar in de armen en kustte de ongelukkige dwaalster.

De geneesheer en de kinderen kwamen toegesnel, en Julia vloog van den eenen arm in den andere, en niemand vroeg haar waarom zij zoo plotseling in hun midden verscheen. Maar toen zij in de woonkamer stond, in haar verwaarloosd kleed, bleek en afgemat, ontsnapte aan beide echtgenooten een bangen kreet.

‘Wat is er gebeurd?’ vroeg de dokter met bevende stem.

Het meisje liet het hoofd snikkend zakken.

‘O spreek,’ smeekte de moeder, ‘vrees niets, Julia!’

‘Ik kon ginder niet blijven, vader,’ stamelde zij. ‘Ik kom hier terug: God! waar zou ik heen gaan? Zijt gij dan niet het liefste dat ik in de wereld bezit?’

‘Maar gij ziet er zoo afgesloofd uit!’

‘Ik ben te voet van Brussel gekomen, mijne voeten zijn doorwond....’

‘Maar wat is er dan gebeurd?’ hervatte de dokter minzaam.

‘Och, wat geeft het mij waarom zij terugkomt,’ onderbrak plotseling de moeder; ‘ik heb mijn kind, mijne Julia weer!’ en zij omarmde het meisje en klemde haar langen tijd aan het hart.

Wat deed het arme Julia goed aan het hart, terug te zijn in het huis, waar zij zoo lang in den zoeten waan verkeerd had, dat zij met recht den familie-naam der Van Hoogenhuyzen droeg. Geen betere plek op aarde dan het ouderlijke huis; geen zoeter kus dan dien eener moeder; geen troostvoller rustplaats voor het afgematte hoofd in het ongeluk dan de boezem, die ons, kind zijnde, tot donzen peluw heeft gediend!

De heer Van Hoogenhuyzen had in weinige woorden gansch den toestand van het meisje, in het hotel van mevrouw d'Arton, begrepen.

‘Kind,’ zeide hij zacht, ‘ons huis is het uwe, en wat wij achttien jaren in ons leven voor u geweest zijn, dat hopen wij altijd te blijven. Wees welkom, Julia, welkom in ons midden.’

Vader en moeder waren echter dien avond droefgeestig; de zusters integendeel waren blijde en wedieverden, gelijk op den schoonen verjaardag, om Julia van dienst te zijn en haar weêr te doen glimlachen. Maar het arme meisje was ziek; de moeder reinigde, de vader verbond hare gewonde voeten; hij deed haar eenige versterkende spijzen nuttigen en welhaast rustte zij weêr in het bed van vroeger - in hetzelfde kamerke, waar zij weleer zoo gelukkig was.

Des nachts stond de bezorgde moeder twee of driemalen op, ontstak licht, ging behoedzaam op de teenen in het vertrek, om te zien of het meisje wel rustig sliep.

Men hield de terugkomst zooveel mogelijk geheim, terwijl Julia door eene nog al hevige ziekte werd aangetast en geruimen tijd aan het bed gekluisterd bleef.

Dagen snelden heen. De dikke conducteur bracht op zekeren dag het koffer van Julia aan het adres des genees-

heers, nadat deze aan mevrouw Julia's terugkomst te Mechelen bericht had. Er kwam echter geen letter schrift ten antwoord: geen vraagteeken om te weten, wat er van het meisje geworden was.

Op zekeren dag trad een lang, mager man, met hooggewelfd voorhoofd en eene lijdende uitdrukking op het wezen, de woning des heeren Van Hoogenhuyzen binnen: het was de heer d'Arton, onder welken naam hij zich ook onmiddellijk bij den geneesheer deed kennen.

De dokter ontving hem met eene zekere koelheid.

Ongenoodigd zette de heer d'Arton zich neêr.

‘Gij zult mij veroorloven, dokter, een weinig uit te rusten!’ had hij gezegd. ‘Ik begrijp dat gij koel jegens mij zijt; doch ik ben vreemd aan de ruwe behandeling, die uw pleegkind ten mijnen huize ondergaan heeft.’

‘Mijnheer d'Arton, heb ik u reeds beschuldigd?’

‘Neen, maar ik weet wat gij over mij denken moet’ - en de ernstige man vertelde met den toon der waarheid in de stem, zijn huiselijken toestand, de wederzijdsche dwaling der echtgenooten ten opzichte van Julia, de hoop welke hij op de toevallige gebeurtenissen had gebouwd - ‘en zoo,’ ging hij voort, ‘is de garenklos afgewonden, de laatste begoocheling verdwenen en eindelijk staat de koude en ijselijke waarheid voor mijne oogen.’

‘Wat wilt gij zeggen?’ onderbrak de dokter.

‘Een woord van mevrouw heeft plotseling een licht voor mij doen opgaan. De gelijkenis van Julia met de vrouw, welke ik als bruid ten altaar geleidde, had mij getroffen; maar ik dacht toen nog niet dat zij door de banden des bloeds aan mijne echtgenootte verbonden was.’

‘Hoe, mijnheer?....’

‘Ik weet alles,’ ging de heer d'Arton op den kalmen en gelaten toon voort. ‘Ik dacht veel menschenkennis te hebben opgedaan, maar in mevrouw heb ik mij immer

bedrogen; het was misschien omdat ik haar altijd bemind heb. Zij van haren kant heeft haar hart steeds onverbiddelijk voor mij gesloten gehouden, mij misleid en zich van mij vervreemd, en toch zijn er oogenblikken in ons huwelijk geweest, dat zij mij den misstap harer jeugd had kunnen bekennen. Ik had haar vergiffenis geschonken, en wie weet....'

'Zou Julia in u een beschermer gevonden hebben.'

'Spreek gerust voort, dokter; gij hebt mijne inzichten geraden. Zij is een goed en edel kind, die Julia; zij heeft wel is waar eenige trekken van hare moeder, maar zij heeft, gelukkig! niets van haar hart. Ik beklag haar dat zij een vrouw tot moeder heeft, die niets kent dan een valsch eergevoel en waant dat het voldoende is als zij, door welke middelen ook, haren naam voor de wereld vereerd houdt.'

'En echter soms waren er gevoelens in haar,' sprak de dokter verontschuldigend, 'die mij een gelukkigen terugkeer deden hopen'.

De heer d'Arton trok met verachting de schouders op.

'Overigens,' hervatte hij even droog als vastberaden, 'alles is tusschen ons beiden verbroken. Ik vertrek naar Amerika: echtscheiding wil ik niet, omdat ik mijn naam niet aan booze advokatentongen wil prijs geven; omdat ik *haar* wil doen zien, dat ik nog edelmoedig jegens haar ben, hoe zwaar zij mij ook beledigde. Ik heb onze fortuin, die door de millioenen grillen en wispelturigheden mijner vrouw veel geleden had, op rechtmatige wijze verdeeld: een klein deel heb ik tot bruidschat van Julia Martin bestemd. Ziedaar, dokter, ik vertrouw u deze brieventesch: zij bevat tienduizend gulden. Op den dag van Julia's huwelijk zult gij haar die gift ter hand stellen en haar mijne heilwenschen overbrengen.... Dan nog zult gij haar op het door u te kiezen oogenblik, deze papieren overhandigen, dokter. Zij wisschen alle dubbel-

zinnigheid uit; zij erkennen Julia als mijne dochter en geven haar dus ook mijn naam.’

‘Gij zijt een edel man!’ riep de geneesheer uit, en drukte de hand van den heer d'Arton.

Deze deed alsof die woorden niet tot hem gericht waren.

‘Wilt gij haar zelf die blijde tijding niet overbrengen?’

‘Neen, ik verlang haar niet te zien.’

De dokter had tranen in de oogen; het greefde hem dien man een oogenblik miskend te hebben.

‘En mevrouw d'Arton?’

‘Zij ga waar zij wil,’ sprak de echtgenoot met een diepen zucht en opstaande.

‘Haar aandeel in de fortuin is niet bijzonder groot en als zij haar heimelijk gemaakte schulden heeft betaald, zal het overschot niet zwaar meer wegen.’

‘Maar zou de dochter haar met den bruidschat mogen ondersteunen?’

‘Neen! ik duld niet dat er van die som een penning aan mevrouw gegeven worde; verstaat gij mij? Geen penning!’

‘Een kind kan zijne moeder geen gebrek zien lijden, mijnheer d'Arton.’

‘Indien ik toestemde zou zij hare dochter ruïneeren, zooals zij mij geruïneerd heeft. Doch, neen,’ hervatte hij van toon veranderende, ‘gij zijt een eerlijk en voorzichtig man. Handel in alles naar welgevallen; doch gedenk altijd dat Julia niets dan die kleine bruidschat bezit.’

‘Ik dank u voor het vertrouwen in mij gesteld.’

‘En nu, vaarwel, dokter. Gij zult wellicht nooit iets meer van mij vernemen; echter zult gij later nog wel eens mijn naam hooren bezwalken en verguizen - maar geloof mij, ik heb geen slecht hart, en indien gij er iets bitteres in gevonden hebt, denk dan ook dat ik geplaagd, gemarteld, gedwarsboomd ben, en zoo wordt zelfs een engel een duivel....’

De heer d'Arton was heengegaan.

Hij was, niettegenstaande zijne gebreken - en wie is er vrij van? - een eerlijk man.

Eene maand na hare terugkomst kon Julia het bed verlaten, en den gemakkelijken leuningstoel voor het venster geschoven zijnde, zag zij de natuur haar verouderd kleed afleggen, om zich welhaast in haar doodkleed te wikkelen.

Dan maakt het uitzicht der natuur de droevige harten nog droeviger: dorre, neêrvallende bladeren, verlepte bloemen, grauwe drijvende wolken aan den hemel, eentonig gegons van den wind, soms een enkel straaltje der zon, en dat nog is zoo flauw! Alles spreekt van sterven, van vergaan.

Julia wist nog niets van hetgeen er tijdens hare ziekte tusschen haren pleegvader en den heer d'Arton was voorgevallen: de dokter vond het niet raadzaam haar nieuwe ontroeringen te doen ondergaan. Zij sprak ook niet meer van Brussel; doch eens vroeg zij aan hare zusters, nieuws over haar vroegere vriendinnen: - deze was gehuwd, voor de andere bereidde men de bruiloft, een derde was verloofd.

‘En vrouw Benninck dan?...’ zeide eene der zusters.

‘Wat is haar overkomen?’ vroeg Julia.

‘Heeft vader u dat niet geschreven, zuster?’

‘Neen.’

‘Wel, die goede, dikke moeder is dood.’

‘Ze is in een aanval van gramschap gestikt!’ liet kleine Isabella er op volgen.

‘Foei, zeg dat niet!’ bestrafte haar de oudere zuster.

‘Wel, 't is zoo!’ hervatte de kleine, die het hart op de tong had. ‘Vader heeft het gezegd; de heer Benninck, die sukkelaar, had eene Chineesche vaas gebroken, en toen....’

‘En Gustaaf?’ waagde Julia te zeggen; maar zij ging

niet verder, want zij gevoelde dat het schaamrood over hare wangen stroomde.

Ook wilde de maagd van gesprek veranderen; maar het woord had het rateltje in beweging gebracht; het tongske der kleine zuster moest ratelen. Zij vertelde in eenen adem hoe Gustaaf haar den dag na de begrafenis der moeder hield staan, haar zacht de wangen streelde en naar hare zuster, naar Julia vroeg: waar zij woonde, of zij dikwijls schreef, of ze gezond was en niet welhaast naar Mechelen terugkwam?

De hoop tintelde weêr in het hart; Julia wilde niet meer sterven!

XI.

Gevallen grootheid

De dokter was alleen bij Julia.

‘Gij zegt dan,’ zoo zette hij het aangevangen gesprek voort, ‘dat gij in dit huis niet blijven kondet.’

‘Dat was mij onmogelijk geworden.’

‘Gij hebt gelijk: uw eergevoel was gekwetst en gij dacht u in de welwillendheid van den heer d'Arton bedrogen te hebben; doch, Julia, eens zal alles zich ophelderen; het zij u genoeg voor het oogenblik te weten, dat mevrouw haren echtgenoot onrechtvaardig veroordeelde. Ik heb de overtuiging dat de heer d'Arton een door en door eerlijk man is.’

‘Dat verheugt mij!’ liet er Julia op volgen.

‘Zoudt gij naar mevrouw willen terugkeeren?’

‘Och, spaar mij die smart, vader.’

‘In dat huis zoudt gij echter, wie weet! op het spoor uwer moeder kunnen geraken....’

Het meisje zag den pleegvader vragend aan.

‘Gij zegt?...’

‘Ik zeg... wellicht.’

‘Neen, er was iets in den toon uwer stem, dat mij verzekering gaf.’

‘Julia, ik ben door eene belofte verbonden; ik mag niet spreken en toch de laatste hoop op uw levensgeluk kan door dat onbarmhartig zwijgen verpletterd worden.’

‘Spreek, vader, ik smeed er u om!’

De dokter richtte peinzend de oogen naar beneden.

‘Gij zult welhaast alles weten; maar keer naar het huis van mevrouw d'Arton terug.’

‘Indien gij wist wat ik daar geleden heb!’

‘Het is noodig, lief kind.’

‘Indien ik u zeide, dat mevrouw d'Arton op dit oogenblik ongelukkig is?...’

vervolgde de dokter.

Julia hief het hoofd snel op.

‘Ja, God beproeft haar wel zwaar. Haar echtgenoot heeft haar verlaten en zelfs om haar nooit weêr te zien; thans is zij alleen, geruïneerd, ziek....’

‘O, ik zal gaan, vader; ik zal haar gaan troosten!’ riep Julia op vastberaden toon uit. ‘Heeft zij wellicht mijne diensten gevraagd?’

‘Neen.’

Daar schoot plotseling een heldere gedachte in den geest van het meisje.

‘Gij verbergt mij wie mijne moeder is, vader; maar ik heb u begrepen: Mevrouw d'Arton, mevrouw d'Arton is mijne moeder!’

De dokter zweeg.

‘Maar dat toch kan niet zijn,’ hervatte Julia op weemoedigen en neêrslachtigen toon; ‘die vrouw heeft mij

dikwijls zoo hard, zoo bitter behandeld, en als zij scheen mij genegen te zijn, deed zij juist alsof zij zinneloos was. Mijne moeder....'

'Haat gij mevrouw d'Arton?'

'Neen, ik heb nooit iemand haat toegedragen; maar alles is zoo vreemd.'

'Zoudt gij haar niet kunnen beminnen?'

'Zooveel als mijne pleegmoeder? neen?... Maar toch als zij mijne moeder is, zal ik haar liefhebben' - en hare bleeke wangen werden weêr door een weinig levensgloed gepurperd - 'dan zal ik voor haar lijden, duizendmaal meer dan ik reeds geleden heb. Heb dank, heb dank, vader! gij hebt mij weêr een vast levensdoel gegeven.'

Twee dagen later vertrok Julia Martin, en ditmaal in gezelschap des dokters, naar Brussel.

De dikke conducteur dampte weêr uit zijnen meerschuur, voor op den bok. Bij het vertrek had hij in zijne korte en bondige spreekwijze, tot de twee reizigers gezegd:

'Naar Brussel, Mijnheer?'

'Ja,' had Van Hoogenhuyzen met een glimlach geantwoord.

'Lang blijven?'

'Eenige dagen.'

'Schoone stad, plezierig, goed bekend, duizendmaal geweest. Hop, hop!' En op den bok geklommen, zweepte hij de houtmagere, stijve, lamme en als met eene kristelijke gelatenheid loopende paarden voort. Die zweepslag, hoewel zij anders meêlijden met de arme viervoeters zou gehad hebben, verheugde Julia.

Het ongeluk harer moeder maakte haar eigenbaatzuchtig.

Het hart der maagd vloog den kruipenden snelwagen vooruit; het was inderdaad reeds lang ter bestemming, vóór dat de diligence daar aankwam.

Eindelijk....

De heer van Hoogenhuyzen, die eenige bijzonderheden over den toestand van mevrouw d'Arton vernomen had, doch niet anders dacht of de voorheen zoo weelderige dame bewoonde nog altijd het prachtige hôtél - de heer van Hoogenhuyzen richtte zich onmiddellijk naar de woning nabij de Warande.

De huizen der rijken hebben in den zomer en tot laat in het najaar, het aanzien van lijkhuizen. Alles is er potdicht gesloten. Daar toch wordt het lente als het bij den arme winter is.

Meestal bevindt er zich in die onmetelijke graftombe maar één enkele worm - een menschelijke worm, wel te verstaan - die nu ook in zijne schelp zit en in den winter zomervogel wordt, een zomervogel met karmozijnrood en goud overdekt.

Zoo doodsch ook was het hotel van den heer d'Arton.

De dokter belde.

Niemand verscheen.

Hij belde twee, drie malen. Ook daar binnen leefde een worm, en deze opende, in de gedaante van een knecht, de voordeur met eene spleet. Zijn gelaat teekende verwondering en gramschap tevens, gewis omdat men hem in zijn 'dutje' kwam storen.

'Mevrouw d'Arton?' vroeg de dokter.

De worm trok de schouders op.

'Hier woonde toch mijnheer d'Arton?'

'Verhuisd,' was het antwoord.

'Maar Mevrouw?'

'Mevrouw?'

De worm scheen na te denken of hij zich in zijnen gouden zomervogeltijd een wezen van dien aard herinnerde - zoo dacht de geneesheer ten minste.

'Mevrouw, wel ja?' hervatte deze. 'Die woont in de stad.'

'Kunt gij mij zeggen, waar?'

‘Ik hoû me met dit alles niet op.’

De worm sloeg de deur toe en het onmetelijk graf werd weer doodstil. De dokter belde nog twee of drie malen, zonder dat zich eenige beweging opdeed. Eindelijk werd een dakvenster geopend. De worm had reeds eene witte slaapmuts deels over de oogen getrokken en riep luidkeels:

‘Niemand thuis.’

Wij zullen den heer van Hoogenhuyzen in zijne onderzoekingen niet volgen: verscheidene dagen gingen hiermeê verloren; doch aangezien de goede man in zijne pogingen gelukte, zullen wij hem vooruit loopen, onze lezeressen bij mevrouw binnen leiden en daar den dokter afwachten.

Wij bevinden ons voor een huis, in een der voorsteden gelegen.

Laat ons dezen trap opgaan.

Gij verwondert u? Het is inderdaad geen marmeren trap, en er ligt hier geen mollige looper. De lucht is er niet gebalsemd door den geur der bloemen, welke u in het hôtel, zelfs in den Winter, de reukzenuwen aangenaam streelden.

De trap is van hout en onbedekt: dit meldt ons het geklots onzer voetstappen, want zulks te zien zou inderdaad moeilijk zijn - in zoo'n donkeren hoek is hij geplaatst. Uit eene open deur walmt een onaangenamen keukenreuk, men zou zeggen van afgekookte kool, naar boven. Gij behoeft hier, zooals ge begrijpt, geen livreiknecht te wachten.

Ge staat stil, omdat ge meent muziek te hooren?

Het is de huisbaas, een eerlijke schoenlapper, die al zingende, de maat op het zoolleer klopt, terwijl het jongste kind in de wieg zijn eerste miserie-liedeke in het leven aanheft. De vrouw van den lapper laat ook van tijd tot tijd hare scherpe stem hooren, omdat een kleine bengel van tien jaren, in zijn onverzaadbaren eetlust, de pap van den jongst geborene inpalmt.

En woont hier, zegt ge mij, mevrouw d'Arton?

Ja, hier woont die weelderige vrouw, of liever hier

verbergt zij zich voor de oogen der wereld, waarin zij geschitterd heeft; voor hare schuldeischers, die haar tot op het hemd zouden uitkleeden.

De trap wordt donkerder: wees voorzichtig! Houd u vast aan dat touw, dat van boven naar beneden hangt en, door duizend bloote handen omvat, eindelijk zoo glad en glibberig is geworden als een paling.

Hier voelen wij eindelijk eene deur; zij is niet gesloten, want het slot is versleten. Eerbied voor de gevallen grootheid!

Laat ons kloppen, gelijk weleer op de deur van haar prachtig salon; laat ons in de armoede den eerbied betoonen, dien wij der rijke vrouw zouden betoond hebben! Niets kwetst meer den gevallen hoogmoed, dan dat men hem zijn val doet gevoelen. Laat ons trachten niets te zien, niets te hooren, niets te weten, en ons houden of wij ons in mevrouw's hôtel bevonden.

Stil, ik geloof dat eene flauwe stem 'Binnen' heeft gezegd?

Het is hier, in deze kamer, dat zij woont.

De wanden zijn gewit; eene mengeling van oude schilderijen, verschillend in grootte, met gescheurd glas en op wier lijsten weinig verguldsel meer te zien is, versiert den muur. De stoelen zijn met biezen zittingen, de tafel is van mastenhout.

Op eene hoekkas staan porceleinen kopjes en schoteltjes, waarop in grof verguldsel te lezen: *Amour, Bonheur, Constance, Amitié* - maar och! liefde, geluk, trouw en vriendschap hebben hunnen glans verloren en ze zijn met zwarte bersten dooraderd.

Zoo gaat het ook dikwijls in de wereld!

Alles is aanvankelijk schoon gekleurd; vrienden denken dat de in elkaêr geslingerde handen, onverbreekbare banden zijn; geliefden zweren elkaêr eeuwige trouw - maar de tijd neemt den eersten glans weg, en men verlangt eene

hernieuwing van harten, gelijk men eene vernieuwing van het gebersten porceleinen servies vraagt.

Harten zijn voor sommige menschen een speelgoed, gelijk aan 't geen men in den poppenwinkel koopt.

De vloer moet lang geleden, door den verfborstel, in den vorm van een groen tapijt met bruine randen, bestreken zijn - maar de kleur is weg. Op de schouwlijst is een uurwerk geplaatst, doch het staat stil en wijst sedert drie maanden twaalf uur; eene spin weeft nu rustig haar web over de plaat en den gebroken wijzer.

Boven den schoorsteen hing vóór eenige weken een oude spiegel; doch toen mevrouw d'Arton zich hier aan de oogen der wereld onttrok, had zij eens het spiegelglas in handen genomen, en toen zij zag dat het laatste overschot van schoonheid verdwenen was, en dat het haar ten eenemale vergrijsd en haar voorhoofd met ontelbare rimpels doorploegd was, had zij het glas weggeworpen.

Zij wilde zich zelve niet meer zien!

Het kwaad was nu echter nog erger, want ieder brok van het nijdige glas, weërkaatste mevrouw's beeltenis, en wanhopig had zij de stukken glas buiten de deur geveegd.

En waar is nu mevrouw d'Arton?

Laat ons behoedzaam die min of meer witte gordijnen openschuiven. Daar ligt zij, bleek en afgemat, in afwachting dat het der schoenlappersvrouw gelukt den een of anderen harer bengels naar boven te jagen, om eens naar de 'zieke *madame*' te zien.

De ziekte heeft haar hier overvallen; zij achtte ze echter niet, en weigerde met... verontwaardiging zich naar het gasthuis te laten vervoeren of een geneesheer te doen komen, uit vrees dat men haar, die rijke vrouw van gisteren, in dit armoedig kamerken zou aantreffen.

De dokter klopte zacht op de deur.

Mevrouw d'Arton hield den adem in en antwoordde op dat geklop niet: zij had immers beneden verboden dat

men iemand, onaangediend, zou laten boven komen? Ja, maar wat bekommerde de schoenlappers-familie zich om dat bevel!

Toen op het tweede geklop niemand antwoordde, deed de heer Van Hoogenhuyzen de deur open, en hij was blijkbaar getroffen over hetgeen hij rondom zich zag; ook was hij op het punt van terug te keeren, denkende zich bedrogen te hebben; maar eene bleeke magere hand schoof de gordijnen weg, en de dokter zag... mevrouw d'Arton.

Met een bangen kreet wendde de zieke het aangezicht af. De dokter nam een stoel en zette zich eerbiedig bij het ziekbed neêr, zonder schijnbaar de verandering te zien, welke hij rondom die vrouw der wereld bemerkte.

‘Mevrouw, bevindt zich niet wel?’ zoo ving hij aan.

Mevrouw mompelde eenige onverstaanbare woorden. Eindelijk verstond de dokter: ‘Welke verandering!’

‘Inderdaad, mevrouw, ik vind u wel veranderd. Hebt gij geen geneesheer?’

‘Tot nu toe niet.’

‘Dat ware echter noodzakelijk.’

‘Gij zegt dat op een toon.... Denkt gij dan dat ik zoo ziek ben? Binnen eenige dagen hoop ik naar Parijs te vertrekken.’

‘Binnen eenige dagen?’ hervatte de geneesheer met een ongeloovigen glimlach. ‘Hebt gij geen uwer bedienden hier, die u behoorlijk kan verzorgen?’

De zieke vrouw zweeg.

‘Dat zou echter zeer noodig zijn, mevrouw.’

‘Dokter, wie heeft u mijne woning aangewezen? Kent men in de stad dan mijn toestand? Men meent immers dat ik afwezig ben?’

‘Wees gerust, mevrouw; een toeval alleen heeft mij uw verblijf doen vinden; maar ik begrijp niet dat gij u zelve nog zoo sterk bekommert over hetgeen de wereld

denken of zeggen zal. Denk eerst aan u zelve; gij hebt geneeskundige hulp, gij hebt eene liefderijke verzorging noodig.'

'Ik begrijp u.'

'De eerste zal ik u geven; de tweede....'

'Zal Julia mij toedienen, niet waar?'

'Verlangt ge haar dan eindelijk te zien? Verlangt ge eindelijk haar te zeggen wat gij zoo lang in uw gemoed hebt kunnen verbergen. O, mevrouw, gij hebt gansch uw leven met het woord... familie-eer geschermd; gij hebt er alle waarachtig geluk aan opgeofferd, omdat gij dacht het geluk elders, dan in de liefde voor uw kind, te vinden - en wat is er van dat alles, na veertien jaren slimheid en behendigheit, overgebleven? Één onvoorzichtig woord, op den dag dat Julia uw hôtel verliet, uitgesproken - uw echtgenoot heeft het mij verklaard - heeft alles vernietigd.'

'Dat is waar!' sprak mevrouw zuchtend.

'Geef dus den strijd op, nu alles verloren is; roep uw kind, voor de weinige stonden die God u nog te leven geeft, aan uwe legersteê; zij zal u verzorgen en beminnen, want Julia is een engel van goedheid en liefde.'

'Dokter,' en de zieke stak de magere hand naar den heer Van Hoogenhuyzen uit, welke deze vastgreep, 'de strijd is ten einde. Hier in deze armoedige kamer gekomen, heb ik opgehouden te worstelen. O, hoe dikwijls heb ik gewenscht mijn kind aan mijn ziekbed te zien! Maar valsche schaamte hield mij voortdurend tegen, en zelfs toen ik u zoo even zag, toen onze blikken elkander ontmoetten, welke in mij die valsche trots weêr op die mij gansch mijn leven slaafsch onder zijne macht gebogen hield.'

'Gij stemt dus toe!' zeide de dokter met verrukking. 'Ik dank u, mevrouw, ik dank u!'

'Die toestemming komt wel wat laat, niet waar? Ach,

indien gij beseffen kondet wat ik geleden heb! God moge het mij vergeven als ik onrechtvaardig was.'

'God is barmhartig, mevrouw.'

Men hoorde op dat oogenblik een zacht geritsel aan de deur.

'Zie, mevrouw,' sprak de heer Van Hoogenhuyzen, 'daar is juist het meisje, waarvan wij spreken.'

Julia's oogen waren rood geweend; zij had het grootste deel der samenspraak tusschen den pleegvader en mevrouw d'Arton gehoord. Beschroomd trad zij binnen; mevrouw d'Arton richtte zich met moeite in haar bed op; zij beefde van ontroering; hare lippen weigerden klanken te uiten en de bibberende, magere armen uitstekende, stamelde zij:

'Julia, Julia! vergiffenis voor uwe moeder.'

'Moeder, moeder!' kreet het meisje en vloog mevrouw in de armen! Moeder en dochter omklemden elkander en vermengden hare zoete kussen. Wat lag er een eindeloos geluk voor de zieke in die omhelzing!

'Wilt gij uwe moeder vergiffenis schenken, Julia?' vroeg mevrouw.

'Zwijg!' en het meisje sloot den mond der moeder door nieuwe kussen. 'Spreek mij niet van het verledene; laat mij het tegenwoordige genieten. Moeder, wat heb ik u lang gezocht, lang gesmacht naar uwe omhelzing!'

'Goed kind! en ik was zoo wreed u te verstooten, u....'

'Oh, gij deedt wel. Ik verwijt u immers niets! Ik heb geen recht om uwe handelwijs van vroeger te onderzoeken. Ik ben nu gelukkig, en ik bemin u des te meer omdat gij ongelukkig zijt. Eene vraag slechts uit het verledene: welke naam mag ik met volle recht dragen?'

Mevrouw wilde hier nogmaals een sluier over het verledene werpen en zeggen: 'Een duistere, maar eerlijke naam!' Doch de geneesheer sneed haar driftig het woord af en zeide:

‘Den naam van Julia d'Arton!’

Mevrouw ontstelde en starlings beschouwde zij den dokter.

‘Ja, mevrouw,’ hervatte hij, ‘het kind uit uw... eerste huwelijk, welk laatste gij, om door u alleen bekende reden, moest verborgen houden, is door den heer d'Arton als het zijne aangenomen, en de papieren welke zulks bewijzen zijn in mijn bezit.’

‘God, mijn God!’ jammerde de zieke, ‘ik heb dien man dan toch wel diep miskend!’

De dokter deed in weinige woorden het verhaal zijner ontmoeting met den heer d'Arton kennen.

‘En waar is hij?’ vroeg mevrouw.

‘Onder zeil naar Amerika.’

‘Dat is de zwaarste straf die hij mij kon opleggen!’ snikte de zieke. ‘Ik had hem vergiffenis willen vragen voor al het leed hem toegebracht.’

‘Hij heeft u alles vergeven, mevrouw.’

‘Dokter, als gij hem weerziet, zult gij hem zeggen dat ik, tot in de laatste oogenblikken mijns levens, berouwvol op het hart klopte.’

De dokter woonde, stil weenend, dat tooneel bij. Hij had zijn doel bereikt, de edele man! Julia had hare moeder weêr gevonden, doch helaas! slechts op een oogenblik, dat de dood zich reeds aan de legersteê van mevrouw d'Arton neêrzette.

XII.

Gelukkige Julia!

Het was op Allerzielendag.

St. Rombout's kerk was met duizenden biddende Kristenen opgevuld.

Die dag is zoo hartroerend, omdat hij ons aan allen doet denken die ons dierbaar zijn, en ons reeds naar het betere vaderland zijn voorgegaan! Dit rouwtoestel, die lijkbaar, dat flauw waggelend waslicht, herinnert ons immers levendig den dag, toen wij een onzer dierbaren ter aarde bestelden.

Ter zijde in den middenbeuk, zat een jong meisje in het zwart gekleed, met gebogen hoofd, te bidden; op eenige schreden van daar stond een jongeling, wiens zwart lakensch kleed en krep om zijnen hoed toonde dat hij rouw droeg over een nabestaande.

Beiden waren in den bloei des levens; elk hunner had eene moeder verloren, het meisje was Julia Martin of nu met volle recht Julia d'Arton; de jongeling was Gustaaf Benninck.

De laatste had zijne moeder eenige maanden geleden ten grave zien brengen; Julia had slechts het geluk gehad de hare eenige dagen te mogen liefhebben. Na de begrafenis, die te Brussel zoo stil en eenvoudig mogelijk plaats had en welke door niemand der vroegere kennissen van de eertijds rijke vrouw, werd bijgewoond, keerde Julia in het huis harer pleegouders terug.

Gustaaf had opgehouden met bidden, het zien van het meisje had hem zichtbaar getroffen, want hij beminde

Julia, niettegenstaande alles wat de booze wereld over hare familie gezegd had.

Hij had een druppel van zijn harte-bloed gegeven, indien zij hem een enkelen oogslag had willen gunnen, en wat zou hij niet gegeven hebben, indien hij in haren blik de vergiffenis van het verledene had mogen lezen!

Eindelijk stond Julia op en verliet met gebogen hoofd de kerk; in het voorportaal ging zij Gustaaf voorbij en deze liet zich onwillekeurig van de lippen vallen:

‘Julia.’

Het meisje zag op en een hoogroode blos kleurde hare wangen.

‘Gustaaf,’ mompelde zij, en terwijl een ongekend gevoel van geluk al hare zenuwen doortintelde, zette zij haren weg voort.

Beiden waren reeds overtuigd, dat zij elkander nog beminden.

‘Zijt gij mij nog gedachtig geweest?’ vroeg de jongeling, aarzelend naast het meisje voortstappende.

‘O ja!’ stamelde Julia en sloeg de door tranen overlommerde oogen tot hem op. ‘En gij, Gustaaf?’

‘Ik heb getracht u te vergeten; maar uw beeld bleef mij altoos bij, wat de booze menschen dan ook beweerden. Het griede zelfs mijne moeder op het laatst van haar leven, dat zij onze scheiding gewild had en wat mijn goede vader betreft, hij heeft die immer betreurt. Julia, gij zijt niet boos meer op mij, nietwaar?’

‘Vraag of ik het ooit geweest ben, Gustaaf.’

‘Uw zoete blik van zoeven zou mij daarvan inderdaad overtuigen.’

‘Neen, ik heb altijd, toen ik van hier verwijderd was, met liefde aan u gedacht. Gustaaf, indien gij begrijpen kondet wat ik geleden heb, sedert wij elkander verlieten!... Nu ben ik gelukkig u gezien te hebben; meer durf ik niet hopen. De wereld is nog al te zeer bezig met

wonderlijke dingen, aangaande mijne familie en mij, uit te denken.’

‘Maar wat geeft ons het zeggen der menschen, Julia.’

‘Gustaaf, ga heen, verlaat mij; ziet gij dan niet hoe de menschen u aanstaren? Straks zal de wereld zich andermaal om u en mij bekommeren.’

‘Welnu, het zij zoo, Julia. De wereld zonder u is mij niets en wat zij ook razen moge, ik zal u niet meer verlaten. Neen, lief zijt ge mij, lief zult ge mij blijven. Ik zal uwen pleegvader als eene genade afsmeeken u te mogen bezoeken en als gij even als ik den rouw zult hebben afgelegd, zal ik het mij als een geluk rekenen u als mijne bruid te begroeten.’

Er tintelde een traan in Julia's oog.

‘Gij hebt geene eigen familie meer - ik zal uwe familie zijn; gij hebt geene fortuin - de mijne zal in al uwe wenschen voldoen. Laat mij u dat alles geven, en ik word op mijne beurt de tevredenste der menschen.’

Het meisje antwoordde niet, zij was te gelukkig; doch haar heldere oogslag, de handdruk dien zij Gustaaf gaf, toen hij op den hoek der straat afscheid van haar nam, bewezen genoegzaam dat zij toestemde. Er waren gewis op dat oogenblik geene twee zoo gelukkige harten, als die van Gustaaf en Julia in gansch de stad.

Het meisje had den tijd nog niet gehad, om haren vader het goede nieuws meê te deelen, toen vader Benninck door de meid, in de voorkamer van den heer Van Hoogenhuyzen werd toegelaten, en met eene wat bedremmelde stem verzocht, den dokter te mogen spreken.

Daar stond vader Benninck in de voorkamer, bijna in dezelfde kleeding, als waarin wij hem vroeger mochten ontmoeten en altijd het blauwe regenscherm onder den arm. Naast de tafel had het goede manneken eene vogelkooi, waarin een goudgele kanarie-vogel rondsprong, op den vloer gezet. Benninck keek van den eenen naar den

anderen kant, en wist eigenlijk niet wat houding hij moest aannemen. Het moest wel eene moeilijke zaak zijn, waarvoor hij bij den heer Van Hoogenhuyzen kwam.

De dokter kwam met zijn gewonen gullen groet binnen, doch in den toon zijner stem bemerkte men gemakkelijk, dat hij over het bezoek verwonderd was.

‘Welk genoegen u te zien, mijnheer Benninck!’

‘Ja,’ stamelde de liefhebber-vogelkweeker, ‘ik... ik kwam langs dezen kant, en ik dacht....’

‘Nu, dat verheugt mij.’

‘Ja, ik meende....’

‘Maar zet u, mijnheer Benninck.’

En de dokter schoof een stoel nader, en noodigde andermaal den bezoeker uit om plaats te nemen.

‘Gij zijt toch welvarend, mijnheer Benninck?’ hervatte de geneesheer.

‘Goddank, mijnheer Van Hoogenhuyzen, Goddank....’

Er volgde een oogenblik stilte; de dokter wist niet wat te denken.

‘Mag ik u een glas wijn aanbieden, mijnheer Benninck?’

‘O ik dank u, dokter.’

De geneesheer zag wel dat er bij vader Benninck iets inzat, wat er niet uit wilde; het griede den goeden man, maar toch kon hij niet raden wat er in het hart van den sukkelaar omging. Mijnheer Benninck wist niet hoe de zaak aan te vangen; de dokter wist niet meer wat te zeggen. Gelukkig begon de vogel in zijn kooike te fladderen.

‘Wat lieve vogel, mijnheer Benninck!’ zeide de heer Van Hoogenhuyzen.’

‘Niet waar? En, dokter, hij is zóó goed geleerd! Wilt gij er het bewijs van? Gij zult er vermaak in vinden.’

‘Volgaarne.’

De dokter dacht nu niet anders of het scheelde den ouden rentenier in de hersens. Nu zette vader Benninck het kooike op tafel, haalde uit

den grooten zak van zijn jas een draai-orgelke te voorschijn, *hmdc* een paar malen, en daar klinkt zoet en schoon een aria in de kamer. De vogel draaide met het kopke, luisterde en toen het orgelke zweeg, begon de goudgele zanger, heel zacht, eenige gedeelten van het voorgespeelde lied te neuriën.

Wat was vader Benninck gelukkig, toen de dokter met welgevallen knikte, en juist was hij op het punt om den heer Van Hoogenhuyzen zijn belang kenbaar te maken, toen, op de harmonieuze tonen van het orgeltje, de twee zusters, Maria en Isabella, binnenstormden, terwijl Julia even door de deur had gekeken; maar toen zij vader Benninck zag, was zij bleek geworden en naar de huiskamer gevlucht.

De twee meisjes juichten om den goudgelen vogel die zoo lief zingen kon, en Benninck had nu geen kans meer, of liever hij durfde nog minder dan te voren, spreken. Hij had gaarne een blanken gulden gegeven, als Julia zich vertoond of als de geneesheer een enkel woord gezegd hadde, dat hem op het kapittel kon brengen; doch in het gesprek dat nu aangevangen werd, dwaalde men allengs al meer van het voorgenomen punt af.

Eindelijk stond vader Benninck op, en wenschte dokter Van Hoogenhuyzen ‘Goeden avond’.

‘En uw kanarie-vogel, mijnheer Benninck?’ sprak de geneesheer, ziende dat de kooi vergeten naast de tafel bleef staan.

‘Ja,’ zeide het manneken, ‘die is voor juffer Julia.’

‘Hoe, mijnheer Benninck?’ vroeg de dokter verwonderd, en hij begreep plotseling de reden van het bezoek, dat de oude sukkelaar niet had durven blootleggen.

‘Zou ze dezen niet willen aannemen?’ vroeg Benninck met eenige onrust in den toon zijner stem.

‘Mag ik weten wat zulks te beduiden heeft?’

‘Och, mijnheer Van Hoogenhuyzen, neem het mij niet kwalijk; ik had u de reden van mijn bezoek reeds lang moeten doen kennen; maar het wilde er niet uit... Gustaaf....’

‘Bemint nog altijd Julia, niet waar, mijnheer Benninck?’

‘O ja, mijnheer, en indien gij er niets tegen hadt....’

‘Zou hij genegen zijn het meisje te trouwen. Mijnheer Benninck, gij weet, Julia is mijne dochter niet; zij zelve zou daarover moeten beslissen, doch het meisje heeft volle vertrouwen in mijne echtgenoot en mij gesteld, en dewijl ik weet dat zij uw zoon bemint, zal ik mij tegen een huwelijk tusschen beiden niet verzetten.’

‘Ik dank u. Och, laat mij toch spoedig dat goede nieuws aan Gustaaf gaan vertellen!’

‘Een oogenblik! Gij kent, even als uw zoon, Julia's levensgeschiedenis; veel heeft het arme kind geleden; zij heeft geene fortuin, maar zij draagt wettig den naam van Julia d'Arton en brengt uwen Gustaaf een goed en edel hart ten huwelijk. Ik vertrouw hem een dierbaren schat, want ik bemin de weeze als mijn eigen kind. Dat uw zoon al doe wat mogelijk is om haar door geluk te doen vergeten, wat zij reeds, hoe jong ook, geleden heeft.’

Vader Benninck liet niet alleen zijn kooike achter, maar hij vergat zelfs zijn regenscherm; hij ijldde naar huis en eenige minuten later keerde hij met zijn zoon terug.

Daar in de woonkamer, tusschen vader en moeder staande, wachtte Julia bedeesd, bevend en met een purperen blos op de wangen, den vriend van hare jeugd af; daar omhelsden zij elkander, klemden zich aan elkander vast, en de oude Benninck stond een weinig achteraf en weende van blijdschap, toen Julia op hem toevloog en hem even hartelijk zoende als hare pleegouders.

‘O vader, moeder!’ riep Julia, ‘o mijne zusters, nu toch zal voor mij eindelijk het gelukkig oogenblik aanbreeken! Maar hier blijft altijd mijn ouderlijk huis, hier toch

is mijn troost, mijn geluk; hier leeft mijn vader, mijne moeder, hier leven mijne zusters.’

Feest was het in de woning des dokters, gelijk op dien schoonen avond in den aanvang van ons verhaal; maar niets kwam ditmaal de vreugde storen.

Men zong de vroolijkste liedjes der jeugd, en de kleine kanarievogel zong nog veel heller en blijder het schoone deuntje dat vader Benninck hem geleerd had.

Voor de eerste maal mogen wij thans zeggen:

‘Gelukkige Julia!’

1861.